

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:

**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ**

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ: Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΔΗΜΑ ΜΑΡΙΑ

Τριμελής Επιτροπή

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Παπαδοπούλου Δέσποινα

Μέλη Επιτροπής: Ρομπόκου Αγλαΐα

Στασινοπούλου Όλγα

ΑΘΗΝΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	1
ΚΕΦ. 1 :Σύγχρονες τάσεις στην Κοινωνική Πολιτική και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	6
ΚΕΦ. 2 : Τα Άτομα με Αναπηρίες ως ευπαθή κοινωνικά ομάδα.....	14
ΚΕΦ. 3: Η εμπειρική έρευνα : Αποτελέσματα συνεντεύξεων.....	22
ΚΕΦ. 3.1: Μελέτη της αντιστοιχίας μεταξύ των αρχικών στόχων των δομών και των προσφερόμενων υπηρεσιών.....	24
ΚΕΦ. 3.2: Αντιστοιχία μεταξύ προσφερόμενων υπηρεσιών και αναγκών των Ατόμων με Αναπηρίες.....	31
ΚΕΦ. 3.3: Περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις υπηρεσίες για την ομάδα στόχο.....	37
ΚΕΦ. 3.4: Αποτίμηση της προσφοράς και του ρόλου των κοινωνικών δομών στην ενσωμάτωση της ομάδας στόχου.....	43
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	54

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο

Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι οποίες είναι προσανατολισμένες στην παροχή βοήθειας ως προς τα Άτομα με Αναπηρίες. Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας εστιάζει στην αντιστοιχία των στόχων των δομών και των προσφερόμενων υπηρεσιών προς αυτή την ομάδα από τη μία και στην αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών αυτών ως προς την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες από την άλλη. Επιχειρείται με άλλα λόγια να διερευνηθεί η φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις δομές, οι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες, ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών των Ατόμων με Αναπηρία, την αντίληψη των δομών σχετικά με την κοινωνική ενσωμάτωση, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές σε διάφορα επίπεδα και η αντιστοιχία μεταξύ τελικών στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών.

Οι δομές που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα είναι: δύο προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι, ένα του δήμου Ελευσίνας και ένα του δήμου Μεγαρέων, δύο κοινωνικές υπηρεσίες, μία του δήμου Ασπροπύργου και μία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής, ένα Κέντρο Εργασίας ΑμεΑ, δύο Κέντρα Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΥΥ), ένα του δήμου Αργυρούπολης και ένα του δήμου Αμαρούσιου καθώς και δύο Κέντρα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΕΣΥΥ) Το “ Εργαστήρι ” και το “ Μαργαρίτα ”.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθείται περιλαμβάνει την έρευνα και μελέτη κειμένων και βιβλίων σχετικά με την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση Ατόμων με Αναπηρίες και τις τάσεις που επικρατούν στην Κοινωνική Πολιτική όσον αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Επίσης διενεργείται

εμπειρική έρευνα μέσα από συνεντεύξεις σε βάθος, εκπροσώπων των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που ασχολούνται με τα ΑμεΑ.

Όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής των δομών αυτά σχετίζονται με το είδος της δομής, με το αν η δομή εξυπηρετεί Άτομα με Αναπηρίες, με το χώρο δραστηριοποίησης της και τέλος με το μέγεθος της δομής.

Πραγματοποιήθηκαν εννιά συνεντεύξεις με εκπροσώπους των προαναφερθέντων δομών και ο οδηγός συνέντευξης αποτελείται από τα εξής επτά μέρη: προφίλ φορέα, χαρακτηριστικά περιοχής, αντιστοιχία αρχικών στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών, αντιστοιχία προσφερόμενων υπηρεσιών και αναγκών των ατόμων με αναπηρίες, περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις υπηρεσίες για την ομάδα στόχου, αποτίμηση της προσφοράς και του ρόλου των κοινωνικών δομών στην ενσωμάτωση της ομάδας στόχου, προτάσεις βελτίωσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

<i>Δήμοι - Νομαρχία</i>	<i>Φορείς</i>	<i>Εκπρόσωπος φορέα</i>	<i>Αριθμός συνεντεύξεων</i>
Ελευσίνας	Βοήθεια στο σπίτι	Κοινωνιολόγος	1
Μεγαρέων	Βοήθεια στο σπίτι	Κοινωνική λειτουργός	1
Νομαρχία Δυτικής Αττικής	Κοινωνική Υπηρεσία	Κοινωνικός λειτουργός	1
Ασπροπύργου	Κοινωνική Υπηρεσία	Κλινική ψυχολόγος	1
Άνω Λιοσίων	Κέντρο Εργασίας ΑμεΑ	Πρόεδρος κέντρου	1
Αργυρούπολης	ΚΥΥ	Κοινωνική λειτουργός	1
Αμαρούσιου	ΚΥΥ	Κοινωνική λειτουργός	1
Άνω Λιοσίων	ΚΕΣΥΥ	Ψυχολόγος	1
Πεντέλης	ΚΕΣΥΥ	Εκπαιδευτικός	1
Σύνολο			9

Υποθέσεις εργασίας

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι καταρχήν προσανατολισμένες προς τις λεγόμενες παραδοσιακές ευπαθείς ομάδες. Μία τέτοια ομάδα είναι τα Άτομα με Αναπηρίες. Η παροχή υπηρεσιών από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στοχεύει καταρχήν στην κοινωνική ενσωμάτωση των ΑμεΑ στην τοπική κοινωνία. **Όμως αυτές οι υπηρεσίες δεν είναι συνήθως προσαρμοσμένες στις ανάγκες αυτού του πληθυσμού, καθώς επίσης και το περιεχόμενό τους δεν ανταποκρίνεται στους αρχικούς στόχους των κοινωνικών δομών.**

Πιο συγκεκριμένα:

A) Αντιστοιχία αρχικών στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών. Έχει παρατηρηθεί μια αναντιστοιχία μεταξύ των αρχικών στόχων και των στόχων που τελικά εκπληρώνουν οι προσφερόμενες υπηρεσίες στα Άτομα με Αναπηρίες. Σαν πρώτος στόχος παρουσιάζεται η κοινωνική ενσωμάτωση όμως οι παρεχόμενες υπηρεσίες δεν την θέτουν σαν πρωταρχικό στόχο αλλά σαν τρίτο ή τέταρτο. Η παρουσία παραγόντων απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες είναι πάρα πολύ συχνό φαινόμενο. Η ελλιπής χρηματοδότηση και η έλλειψη προσωπικού είναι μόνο λίγοι από τους παράγοντες αυτούς. Είναι λογικό κατ' αυτό τον τρόπο να μην επιτυγχάνεται αυτό για το οποίο είχαν αρχικά σχεδιαστεί οι υπηρεσίες που παρέχονται από το φορέα, δηλαδή δεν επιτυγχάνεται η κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων αυτών.

B) Αντιστοιχία προσφερόμενων υπηρεσιών και αναγκών των Ατόμων με Αναπηρίες. Για την επίτευξη της κοινωνικής ενσωμάτωσης είναι απαραίτητο οι προσφερόμενες υπηρεσίες να εξυπηρετούν τις ανάγκες αυτών των ατόμων. Λαμβάνοντας υπόψη την υπόθεση εργασίας A, παρατηρείται απόκλιση μεταξύ στόχων και υπηρεσιών δημιουργώντας κατά συνέπεια σοβαρό ζήτημα προσαρμογής των δομών στις ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρίες. Η αντίληψη

της δομής σχετικά με το ποιες είναι οι ανάγκες και με ποιο τρόπο καλύπτονται αποτελεσματικότερα παίζει πολύ σπουδαίο ρόλο στη διαδικασία της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Η συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα διακρίνεται από κατάτμηση σε πολλά είδη αναπηρίας. Αυτό έχει σαν συνέπεια οι ανάγκες να μην είναι ίδιες για όλους. Τίθεται λοιπόν και ακόμα ένα ζήτημα αυτό της ευελιξίας των παρεχόμενων υπηρεσιών, με σκοπό την καλύτερη κάλυψη των αναγκών τους.

Γ) Περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις υπηρεσίες για την ομάδα στόχου. Ζήτημα υψίστης σημασίας αποτελεί η αντίληψη των δομών σχετικά με την κοινωνική ενσωμάτωση. Η λανθασμένη ή αναχρονιστική αντίληψη μπορεί να οδηγήσει στη μη ενσωμάτωση, στην περιθωριοποίηση και τελικά στον κοινωνικό αποκλεισμό, ανεξάρτητα από την αρχική θέληση ή τους αρχικούς στόχους. Η στελέχωση των φορέων είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει άτομα σχετικά με το αντικείμενο για την καλύτερη δυνατή ολοκληρωμένη παρέμβαση, δηλαδή σχεδιασμός παρέμβασης, υλοποίηση παρέμβασης και αξιολόγηση.

Δ) Αποτίμηση της προσφοράς και του ρόλου των κοινωνικών δομών στην ενσωμάτωση της ομάδας στόχου. Ο ρόλος των δομών σχετικά με την ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρίες είναι ακόμα ένα σημαντικό ζήτημα. Στην παρούσα εργασία δεν επιχειρείται αξιολόγηση των δομών σχετικά με το ρόλο τους, ωστόσο μία αποτίμηση σχετικά με την προσφορά τους είναι αδύνατο να μην αναδειχτεί. Αν και η συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα είναι από τις παραδοσιακές του κράτους πρόνοιας και απολαμβάνει περισσότερα οφέλη σχετικά με κάποιες άλλες ομάδες και κατά συνέπεια η κοινωνική ενσωμάτωση θα έπρεπε να είχε ήδη επιτευχθεί στις τοπικές κοινωνίες, εν τούτοις οι τοπικές κοινωνίες δείχνουν να μην θέλουν στους κόλπους τους αυτά τα άτομα. Σίγουρα η ευθύνη δεν είναι μόνο αυτών των φορέων, ωστόσο σαν δομές που αναλαμβάνουν την ενσωμάτωση αυτών των ατόμων έχουν πάρα πολλές

ευθύνες οι οποίες διαφαίνονται μέσα από την αποτίμηση της προσφοράς και του ρόλου τους.

Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία έχει χωριστεί στην εισαγωγή, σε τρία βασικά μέρη και τα συμπεράσματα

Στην εισαγωγή αναφέρονται το αντικείμενο της έρευνας, η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και οι υποθέσεις εργασίας. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται οι σύγχρονες τάσεις της Κοινωνικής Πολιτικής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα Άτομα με Αναπηρίες ως ευπαθή κοινωνικά ομάδα και στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Το τρίτο κεφάλαιο χωρίζεται σε τέσσερα υποκεφάλαια, το κάθε ένα από τα οποία παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας από την κάθε υπόθεση εργασίας ξεχωριστά

Τέλος τα συμπεράσματα εκθέτουν τα γενικά αποτελέσματα της έρευνας και την θετική ή αρνητική κριτική

ΚΕΦ. 1 :ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους βασίζεται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Αυτές οι προϋποθέσεις σχετίζονται με τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της οικονομίας (μετανάστευση, ανεργία, αδήλωτη εργασία) καθώς και με το επίπεδο της κοινωνικής ανάπτυξης κάθε χώρας. Είναι εμφανές λοιπόν πως από χώρα σε χώρα η ανάπτυξη του «κοινωνικού» κράτους διαφέρει.

Από τη δεκαετία του '70 και μετά λόγω της οικονομικής κρίσης, κενσινανές πολιτικές αδυνατούν να ανταπεξέλθουν ώστε να εξασφαλίσουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στα κράτη. Νέα ερωτήματα έρχονται στο φως, όπως αν το κράτος πρόνοιας πρέπει να ξεριζωθεί ή να αναζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης της κατάστασης και εκτόνωσης της κρίσης μέσω ορθολογικότερης χρήσης των πόρων, ενεργοποίησης των πολιτών και σχεδιασμού αποτελεσματικότερων παρεμβάσεων; Σε αυτό το πλαίσιο οι πολιτικές που σχετίζονται με το κράτος πρόνοιας αναδιατάσσονται.

Οι νέες συνθήκες που διαμορφώνονται οδηγούν σε όλο και λιγότερο κράτος πρόνοιας εφόσον μειώνονται οι δαπάνες σε βασικούς τομείς αυτού, όπως η εκπαίδευση, η ασφάλιση κλπ. Επίσης το πλαίσιο κοινωνικών δικαιωμάτων εμφανίζει έλλειμμα αφού το ίδιο υποβαθμίστηκε ή κατακερματίστηκε από ακριβώς αυτές τις συνθήκες που αναδύθηκαν μετά την οικονομική κρίση.

Στη μετάβαση από την βιομηχανική εποχή στην μεταβιομηχανική, υπό το φάσμα των νέων αυτών συνθηκών, αναδύονται νέοι κοινωνικοί κίνδυνοι που οφείλονται στην ανάπτυξη και εξέλιξη της τεχνολογίας. Το παραδοσιακό κοινωνικό κράτος αδυνατεί να αντιμετωπίσει τους νέους κινδύνους με παθητικές μορφές παρέμβασης , ιδιαίτερα σε ότι αφορά την εργασία , το καθεστώς απασχόλησης , την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας , τη γήρανση του πληθυσμού, την αύξηση της απασχόλησης των γυναικών που δημιουργεί ανάγκες ως προς τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων, αφού οι γυναίκες είναι εκείνες που επιφορτίζονται με τη φροντίδα τους, κλπ.

«Στη μεταβιομηχανική κοινωνία η σφαίρα του κοινωνικού δεν μπορεί πλέον να προσεγγιστεί με τους όρους των παραδοσιακών κινδύνων, καθώς τα φαινόμενα της μακροχρόνιας ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελούν συχνά μόνιμες καταστάσεις , ελάχιστα αναστρέψιμες, που δεν συναρμόζονται με τις κλασσικές τεχνικές κοινωνικής προστασίας.» (Ξ. Κοντιάδης – Δ. Απιστούλας, 2006, σελ 40)

Η απάντηση του κράτους σε αυτές τις διαμορφωμένες συνθήκες είναι η άσκηση ενεργητικών πολιτικών όπως πολιτικές για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, πολιτικές που στηρίζουν τη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση κ.ά. «Το ενεργητικό κοινωνικό κράτος προκειμένου να αντιμετωπίσει τους νέους κοινωνικούς κινδύνους απομακρύνεται από την ομοιόμορφη καθολική προστασία , προσανατολίζοντας τις κοινωνικές παροχές στις πλέον ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες και στα άτομα με αυξημένες ανάγκες. Επίσης επεκτείνεται η εφαρμογή προγραμμάτων που θέτουν ως υποχρεωτική προϋπόθεση για τη χορήγηση κοινωνικών παροχών την προώθηση στην απασχόληση.» (Ξ. Κοντιάδης – Δ. Απιστούλας, 2006, σελ 45)

Στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής κυριαρχούν τρεις θεωρητικές προσεγγίσεις: Το υπολειμματικό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο το κράτος επεμβαίνει μόνο όπου διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη, σε άτομα και ομάδες δηλαδή στα οποία οι θεσμοί του δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες επιβίωσης (επιλεκτική κάλυψη).

Το αναδιανεμητικό μοντέλο, το οποίο εκφράζει την κάλυψη των αναγκών όλων των πολιτών με καθολικό τρόπο στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της κοινωνικής ασφάλισης και της στέγασης (καθολική κάλυψη).

Τέλος το σύγχρονο προνοιακό πλουραλιστικό μοντέλο, το οποίο εκφράζεται μέσα από την συνεργασία και διαπλοκή πολλών διαφορετικών φορέων κάλυψης αναγκών οι οποίοι μπορεί να άπτονται του ευρύτερου κρατικού χώρου, του ιδιωτικού τομέα, της αγοράς των άτυπων δικτύων, της οικογένειας καθώς και του εθελοντικού τομέα, δίνοντας έμφαση στους τρεις τελευταίους τομείς.¹

1: βλ. Στασινοπούλου Ο., 1999

Οι σύγχρονες τάσεις στην κοινωνική πολιτική γενικότερα, δίνουν έμφαση στο λεγόμενο τρίτο τομέα. Η εννοιολόγηση του όρου είναι αρκετά δύσκολη εφόσον το οτιδήποτε κρατικό δεν ταυτίζεται με το δημόσιο, υπό το νέο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο που έχει ήδη προαναφερθεί. Αυτός ο τομέας σχετίζεται με την Τ.Α. με την έννοια ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί έναντι ενός μέρους της μισθωτής εργασίας και να επιτευχθεί αν όχι μείωση τουλάχιστον διατήρηση των δαπανών στα ίδια επίπεδα.

Μετά λοιπόν την οικονομική κρίση αναδύθηκαν καινούρια ερωτήματα όσον αφορά την ύπαρξη περισσότερου ή λιγότερου κράτους, την σημασία της αποκέντρωσης των υπηρεσιών, τα όρια Δημόσιου – Ιδιωτικού χώρου κλπ. Η σύγχρονη τάση μετά από όλες αυτές τις εξελίξεις κατευθύνεται στην ανάπτυξη ενός νέου πλουραλισμού (αναφέρεται ως νέος καθότι αναγνωρίζονται και στο παρελθόν τέτοιες τάσεις και θα πρέπει να διαφοροποιηθεί από αυτές) την αναζήτηση δηλαδή, νέων μορφών συνεργασίας και διαπλοκής φορέων και υπηρεσιών που ανήκουν σε διαφορετικού χώρους.²

Οι εξελίξεις αυτές καθώς και το ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε δεν μπορούν παρά να επηρεάζουν και το χώρο του τοπικού σαν συνιστώσα των κεντρικών κρατικών πολιτικών.

Η σχέση κεντρικού – τοπικού τίθεται σαν κεντρική προβληματική σε αρκετές έρευνες και μελέτες που σχετίζονται με την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας. Το τοπικό (νομοί – δήμοι) εμφανίζεται σαν ένα πρόσφορο πεδίο για να εξομαλυνθεί η κρίση. Οι λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι πως το τοπικό βρίσκεται πιο κοντά στους πολίτες, αντιλαμβάνεται πιο εύκολα τις ανάγκες τους και όταν θεσπίζει μηχανισμούς, που δρουν έτσι όπως πρέπει να δρουν, είναι σαφώς πιο αποτελεσματικό από την κεντρική διοίκηση.

Σχετικά με το κοινωνικό κράτος και τη σχέση κεντρικού – τοπικού διακρίνονται τρεις τύποι συστημάτων κοινωνικής πολιτικής : α) « Ο πρώτος τύπος αναφέρεται στην ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους σε κοινωνίες που

είχαν ήδη από τον 19 αιώνα θεσμικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες στο τοπικό επίπεδο, μακρά παράδοση στην άσκηση κοινωνικών πολιτικών από την τοπική

2: βλ. Στασινοπούλου Ο., 1999

αυτοδιοίκηση και χαμηλό βαθμό διοικητικού ελέγχου και εποπτείας από το κεντρικό κράτος. Παράδειγμα είναι η Αγγλία με τις επαρχίες και η Σουηδία με τις ενορίες.» (Π. Γετίμης – Δ. Γράβαρης, 1993, σελ 95)

β) Ο δεύτερος τύπος αναφέρεται σε «συστήματα κοινωνικής πολιτικής που διαμορφώνονται σε κοινωνίες με παράδοση σε συγκεντρωτικά συστήματα διοίκησης με ισχυρό έλεγχο και εποπτεία του τοπικού κράτους και με έντονες πολιτικές σχέσεις μεταξύ εθνικών και τοπικών ελίτ (τοπικές πελατειακές σχέσεις). Ως παράδειγμα είναι η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία και εν μέρει το Βέλγιο.» (Π. Γετίμης – Δ.Γράβαρης, 1993, σελ 95)

γ) Ο τρίτος τύπος αφορά « την ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής πολιτικής σε κοινωνίες που μετακινούνται από ένα συγκεντρωτικό σύστημα ελέγχου και διοικητικής εποπτείας των τοπικών θεσμών , προς την κατεύθυνση της αποδυνάμωσης του διοικητικού ελέγχου και της αναβάθμισης του ρόλου του τοπικού κράτους στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε ένα ευρύτατο φάσμα τομέων . Παραδείγματα αποτελούν η Δανία και η Νορβηγία.» (Π. Γετίμης – Δ.Γράβαρης, 1993, σελ 95-96)

Μελετώντας την πορεία της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα διαπιστώνεται πως η παροχή φροντίδας από την τοπική κοινωνία προηγείται της σύστασης του εθνικού κράτους. Άρα η κάλυψη των αναγκών σε τοπικό επίπεδο δεν αφορά κάτι νέο για τα ελληνικά δεδομένα.

Με τον όρο Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) «αναφερόμαστε στην μορφή εκείνη κρατικής εξουσίας στο τοπικό επίπεδο, που αν και αποτελεί μέρος του κρατικού μηχανισμού και κινείται μέσα στα πλαίσια της κεντρικής κρατικής πολιτικής, χαρακτηρίζεται από αυτοτέλεια στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της.» (Στασινοπούλου, 1986, σελ 144). Δεν ταυτίζεται λοιπόν η Τ.Α. με την κεντρική διοίκηση αλλά αποτελεί την αποκεντρωμένη έκφραση εξουσίας του κράτους.

Στην Ελλάδα, ο θεσμός που εκφράζει την αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση είναι η νομαρχία (13 διοικητικές περιφέρειες) ενώ οι θεσμοί που εκφράζουν την Τ.Α. είναι οι δήμοι και οι κοινότητες. Πλέον οι νομαρχίες συνιστούν την 2^ο βαθμού Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι δήμοι και οι κοινότητες την 1^ο βαθμού Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Τροχοπέδη στην ανάπτυξη της Τ.Α. αποτελεί η απάθεια των πολιτών σχετικά με την αντιμετώπιση των τοπικών προβλημάτων, η έλλειψη συμμετοχής τους σε συμμετοχικές διαδικασίες καθώς και η εμπλοκή των πολιτικών κομμάτων σε θεσμούς που αφορούν την τοπική αυτοδιοίκηση. Και εδώ ακριβώς βρίσκεται η πρόκληση για την Τ.Α., να ξεφύγει από τα στενά όρια της κεντρικής πολιτικής, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να αξιοποιήσει πόρους προερχόμενους από την Ε.Ε. και να εκτελέσει προγράμματα ανάπτυξης και ενδυνάμωσης της τοπικής κοινωνίας. Οι προτάσεις και οι ευκαιρίες υπάρχουν, ωστόσο είναι αμφίβολο αν αξιοποιούνται με το πλέον αξιοκρατικό τρόπο μακριά από κομματικά συμφέροντα και πελατειακές σχέσεις.

Ως θεμελιώδης αρχές αντιμετώπισης της μακροχρόνιας ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού έχουν τεθεί η αρχή της επικουρικότητας, της αλληλεγγύης και της εξατομικευμένης παρέμβασης. Στη βάση αυτών των αρχών έχουν αναπτυχθεί οι λεγόμενες προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες. « Οι προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες είναι ένα σύνολο υπηρεσιών, κρατικών και μη κρατικών, οι οποίες στοχεύουν στην εξατομικευμένη φροντίδα και κάλυψη αναγκών. Ονομάζονται προσωπικές γιατί αφορούν κύρια την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας, η οποία προϋποθέτει την εδραίωση ιδιαίτερης σχέσης. Το ευρύ φάσμα τους περιλαμβάνει υπηρεσίες που αφορούν την παιδική μέριμνα και προστασία, την τρίτη ηλικία, την οικογένεια και τα Άτομα με Αναπηρίες καθώς και υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλών.» (Μελέτη Κ.Ε.Δ.Κ.Ε- Ε.Ε.Τ.Α.Α, *Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, 1995, σελ 19)

Σε τοπικό επίπεδο η λειτουργία και οργάνωση τέτοιων υπηρεσιών με τον πολίτη να γίνεται άμεσος δέκτης τους είναι κάτι το αρκετά δύσκολο, όχι ακατόρθωτο όμως. Πρώτα όμως πρέπει να απαντηθούν κρίσιμα ερωτήματα

όπως τον τρόπο χρηματοδότησης των υπηρεσιών αυτών, αν θα προσφέρει το προσωπικό της Τ.Α. αυτές τις υπηρεσίες ή αν θα τις αναθέτει σε άλλους φορείς, ιδιωτικούς ή εθελοντικούς ή κρατικούς, ο τρόπος εποπτείας των παρεχόμενων υπηρεσιών, αν θα επιτευχθεί η εξασφάλιση της ποιότητας τους κλπ.

Τα κριτήρια που θεωρούνται πολύ σημαντικά για την αξιολόγηση της παροχής προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών είναι: 1) « Ανάπτυξη της προσπελασιμότητας (access). Το κριτήριο αυτό είναι σημαντικό και διαφοροποιείται ανάλογα με τον πληθυσμό στόχο και τις ιδιομορφίες της περιοχής. Αφορά στη δυνατότητα χρήσης και συχνά σημαίνει ότι πρέπει να λειτουργούν επιμέρους υπηρεσίες οι οποίες να την εξασφαλίζουν, π.χ. υπηρεσίες πληροφόρησης, υπηρεσίες μεταφοράς των χρηστών στο χώρο των υπηρεσιών κ.ά.

2) Ολοκληρωμένη προσέγγιση και συντονισμός των υπηρεσιών (integration – coordination). Όσον αφορά το θέμα της φροντίδας που εμπεριέχει υλική – πρακτική και συναισθηματική κάλυψη, πρέπει να αποφεύγεται ο κατακερματισμός , ο οποίος ταλαιπωρεί τους χρήστες των υπηρεσιών και μειώνει την απόδοση των προσπαθειών. Πρέπει να ενθαρρύνεται η δημιουργία συντονιστικών δομών αλλά και ο σχεδιασμός κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προωθείται λειτουργικά είτε μέσα από τη δημιουργία πολυλειτουργικών κέντρων είτε μέσα από την προώθηση δικτύων επιμέρους υπηρεσιών, τα οποία συνδέουν και εντάσσουν το χρήστη σε ένα ευρύτερο πλέγμα κάλυψης.

3) Έλεγχος, καταμερισμός ευθυνών (accountability). Για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών αλλά και τη συνεχή εξέλιξη και αναβάθμισή τους είναι απαραίτητο να υπάρχουν ξεκάθαρες αρχές για το ποιος, πότε και πώς φέρει ποιες ευθύνες ποιος ασκεί τον έλεγχο και με ποιες προϋποθέσεις .» (Μελέτη Κ.Ε.Δ.Κ.Ε- Ε.Ε.Τ.Α.Α, *Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, 1995, σελ 22)

Η επιδοματική πολιτική του κράτους καθορίζεται ακριβώς από την κεντρική διοίκηση. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. είχε σαν αρμοδιότητα να

διανέμει τα επιδόματα και να παρέχει τις προβλεπόμενες υπηρεσίες όσο πληρέστερα γίνεται στον πολίτη. Ωστόσο διαπιστώθηκε αδυναμία αντιμετώπισης των αυξημένων κοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα του κοινωνικού αποκλεισμού και για αυτό το λόγο δημιουργήθηκε το Δίκτυο Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Κ.Κ.Υ.). Το Δίκτυο έχει έναν διττό στόχο, αυτόν της εξατομικευμένης προσέγγισης και της παράλληλης διασύνδεσης των αρμόδιων φορέων σε επίπεδο πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα « Υγεία-Πρόνοια » του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006) και η υλοποίηση του ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2002. Εντάσσεται στο Μέτρο 3.1 « Ενέργειες υποστήριξης ατόμων που απειλούνται ή πλήττονται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας στο πλαίσιο των δράσεων του Δικτύου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο. »

Αποτελεί καινοτομία σε ότι αφορά την ανάπτυξη ενός αποκεντρωμένου συστήματος κοινωνικής προστασίας. Παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας σε όλους τους κατοίκους της χώρας, δίνοντας έμφαση σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες συγκεκριμένα αφορούν: «Ενημέρωση σχετικά με θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, νέες θέσεις απασχόλησης καθώς και τεχνικές ανεύρεσης εργασίας, συμβουλευτική με στόχο την ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων, ενημέρωση και πληροφόρηση σε θέματα σχετικά με την προετοιμασία για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ και την συμπλήρωση των σχετικών αιτήσεων, πληροφόρηση για εξειδικευμένες δομές απασχόλησης και κατάρτισης (ΟΑΕΔ, ΚΕΣΣΥ, ΚΕΚ, ΚΠΑ κλπ.), διασύνδεση των εξυπηρετούμενων με τις δομές προώθησης στην απασχόληση με σκοπό την καταπολέμηση της ανεργίας και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, συμβουλευτική για την αντιμετώπιση προσωπικών, οικογενειακών, επαγγελματικών και κοινωνικών προβλημάτων , υποστήριξη και προετοιμασία ανέργων ή υποαπασχολούμενων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας καθώς και συνεχή παρακολούθηση των ωφελούμενων και μετά την ένταξη στην αγορά εργασίας. » (Φυλλάδιο Δικτύου ΚΥΥ)

Εκτός από την εξατομικευμένη παρέμβαση το Δίκτυο φέρνει σε επαφή τους χρήστες με την κατάλληλη υπηρεσία. Αυτό προϋποθέτει οριζόντια δικτύωση καθώς και κάθετη. Η οριζόντια αφορά την καταγραφή και τη γνώση των δομών σε τοπικό επίπεδο καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας (know how). Η κάθετη αφορά την επικοινωνία και το συντονισμό ανάμεσα σε αποκεντρωμένες δομές του Δικτύου και την κεντρική διοίκηση.

Η αποκέντρωση του Δικτύου προσφέρει την δυνατότητα στην κεντρική διοίκηση να αντιλαμβάνεται τις ανάγκες των πολιτών (ζήτηση) έτσι ώστε να μπορεί να την αντισταθμίζει με την ανάλογη παροχή των υπηρεσιών (προσφορά).

Παράλληλα με τη λειτουργία του Δικτύου και έχοντας σαν στόχο την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, (δηλαδή κοινό στόχο με το Δίκτυο) δρουν οι Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας των οποίων οι χρήστες είναι άνεργοι που κατατάσσονται σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Οι δράσεις είναι σίγουρα καινοτόμες παρατηρείται όμως μία μετατόπιση : « από την κοινωνική πολιτική που απευθύνεται σε όλους τους πολίτες με στόχο την ποιότητα ζωής τους στη διαχείριση κοινωνικών προβλημάτων που εκφράζει και συνάμα προκαλεί η ευπάθεια ορισμένων ομάδων. » (Δ. Παπαδοπούλου - Ό. Στασινοπούλου, 2007, σελ 19)

Στην ουσία όλες αυτές οι αλλαγές που έχουν συμβεί ωθούν το κράτος σε μία μεταρρύθμιση του κράτους πρόνοιας, βρίσκοντας σαν κατάλληλο πεδίο εκτόνωσης της κρίσης την τοπική αυτοδιοίκηση. Η Ε.Ε. είναι η κύρια υπεύθυνη, η οποία μέσω στρατηγικών και πολιτικών κατευθύνει αυτή την αλλαγή. Είναι κατανοητό πως επιχειρεί μία σύγκλιση των κοινωνικών και οικονομικών δεικτών σε όλες τις χώρες-μέλη χωρίς ωστόσο να αναφέρονται οι όροι υπό τους οποίους θα επιτευχθεί αυτή η σύγκλιση.

Αν η τοπική αυτοδιοίκηση συνεχίσει να είναι χώρος ανάπτυξης πελατειακών σχέσεων μεταξύ των πολιτών και των τοπικών αρχόντων, αν δεν προασπίσει τα δικαιώματα των δημοτών για παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, αν

συνεχίσει να είναι χώρος που ελλοχεύουν τα κομματικά συμφέροντα και αν δεν αναπτύξει την κοινωνικοποίηση των δημοτών σε συμμετοχικούς θεσμούς τότε είναι ένας χώρος με πολλά πλεονεκτήματα μεν αλλά που παραμένει αναξιοποίητος δε, όσα ευρωπαϊκά προγράμματα και αν εφαρμοστούν.

ΚΕΦ. 2 : ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΩΣ ΕΥΠΑΘΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΟΜΑΔΑ

Η μετατόπιση της κοινωνικής πολιτικής από καθολική κάλυψη των πολιτών σε επιλεκτική διαχείριση των κοινωνικών προβλημάτων των ευπαθών ομάδων, ωθεί σε μία επικέντρωση στη φροντίδα και στην επίλυση των προβλημάτων αυτών ακριβώς των ομάδων. Μία από τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες αποτελούν τα Άτομα με Αναπηρίες.

Η Ελληνική νομοθεσία ορίζει ως Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ) « τα πρόσωπα που από οργανικά , ψυχικά ή κοινωνικά αίτια παρουσιάζουν καθυστερήσεις αναπηρίες ή διαταραχές στην γενικότερη ψυχοσωματική τους κατάσταση ή στις επιμέρους λειτουργίες τους, και σε βαθμό που δυσκολεύεται ή παρεμποδίζεται σοβαρά η παρακολούθηση της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης , η δυνατότητα ένταξής τους στην παραγωγική διαδικασία και η αλληλοαποδοχή τους με το κοινωνικό σύνολο. » (Αρ. 32 του 1566 / 1985)

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, γιατί δεν έχει διενεργηθεί κάποια επίσημη έρευνα σχετικά με τον ακριβή αριθμό τους στη χώρα μας, ο πληθυσμός τους ανέρχεται περίπου στο 10% του γενικού πληθυσμού της χώρας. Σαν έλλειμμα της δηλαδή της πολιτείας σημειώνεται η απουσία Εθνικού Μητρώου Αναπήρων.

Η έννοια της αναπηρίας έχει μία εξέλιξη στο χρόνο και για αυτό το λόγο αποκτά διαφορετικό νόημα ανάλογα με το μοντέλο προσέγγισης της που επικρατεί κάθε φορά στην κοινωνία. Το δεδομένο είναι πως από ατομικό

πρόβλημα των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποιου είδους αναπηρία είναι πλέον ζήτημα που αφορά την οργάνωση και τη δομή της κοινωνίας γενικότερα.

Τα άτομα αυτά απειλούνται με το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο όρος αυτός αποτελεί μία κοινωνική κατασκευή για να περιγράψει τη διαδικασία συσσώρευσης κοινωνικών μειονεκτημάτων στα άτομα. Δεν υπάρχει ωστόσο κάποιος γενικά αποδεκτός ορισμός για το τι είναι κοινωνικός αποκλεισμός. Θα λέγαμε ότι συμπεριέλαβε στους κόλπους του όλα εκείνα τα φαινόμενα που ενώ ήταν διαφορετικά μεν και τα οποία δημιουργήθηκαν με διαφορετικές διαδικασίες, προκαλούσαν δε στα υποκείμενα κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιήθηκε λοιπόν σαν όρος « ομπρέλα » και περισυνέλλεξε όλα τα φαινόμενα που τίθεντο εκτός των θεσμών της κοινωνίας.

Κατ' αρχάς πρέπει να διαχωριστεί από την έννοια της φτώχειας με την έννοια ότι δεν αφορά πάντα οικονομικής φύσης φαινόμενα .Επίσης δεν είναι κάτι που μπορεί να μετρηθεί και να προσδιοριστεί όπως η φτώχεια , η μετανάστευση κλπ.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός σαν έννοια έχει τέσσερα χαρακτηριστικά : « 1^ο είναι μία έννοια πολυδιάστατη, 2^ο είναι μία έννοια πολιτικής διαχείρισης, 3^ο είναι μία έννοια-ορίζοντα και 4^ο είναι μία έννοια που αναφέρεται σε διαδικασία και όχι σε μια κατάσταση.» (Δ. Παπαδοπούλου, 2002, σελ 47)

Είναι μία έννοια πολυδιάστατη γιατί τα άτομα που βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό « δεν αποστερούνται σε ένα μόνο τομέα αλλά σε περισσότερους.» (Η. Κατσούλης, 2002, σελ 49) Αποτέλεσμα της συσσώρευσης των κοινωνικών μειονεκτημάτων είναι να τίθενται αυτά τα άτομα στο περιθώριο.

Σαν έννοια πολιτικής διαχείρισης θυμίζει ότι παράχθηκε από τον πολιτικό χώρο για να περιγραφούν οι αλλαγές σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο την τελευταία δεκαετία στο δυτικό κόσμο, ώστε να γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ ενταγμένων και μη στη κοινωνία κάτι που προϋποθέτει όμως « μία καλά οριοθετημένη και συγκροτημένη κοινωνική πραγματικότητα και συμπεριφορά. » (Δ. Παπαδοπούλου, 2002, σελ 53)

Σαν έννοια-ορίζοντας αποτελεί μία έννοια κατά την οποία το περιεχόμενό της ανάλογα με την κοινωνία που βρίσκεται προσδιορίζεται κάθε φορά και διαφορετικά.

Αναφέρεται σε διαδικασία γιατί τα άτομα μπορεί να διολισθήσουν στον κοινωνικό αποκλεισμό μέσω μίας διαδικασίας που μπορεί να τα οδηγήσει εκεί μπορεί όμως να ενεργήσουν και παράγοντες που να ανατρέψουν αυτή τη διαδικασία. Αν αναφερόμασταν σε μία κατάσταση θα μπορούσε όπως προαναφέρθηκε να μετρηθεί ενώ κάτι τέτοιο στον κοινωνικό αποκλεισμό δεν είναι εφικτό.

Η διαδικασία του κοινωνικού αποκλεισμού βασίζεται σε τρεις άξονες : « 1^ο Αναπαραγωγή κοινωνικών ανισοτήτων, 2^ο Απώλεια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και 3^ο Χαλάρωση και διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού. Οι άξονες αυτοί δεν λειτουργούν κατ' ανάγκη σωρευτικά, στην πράξη όμως διαπιστώνουμε ότι όταν εμφανίζονται στοιχεία αποκλεισμού σ' έναν από τους τρεις άξονες, πολύ σύντομα θα εκδηλωθούν και στους άλλους δύο.» (Δ. Παπαδοπούλου, 2002, σελ 53)

Στον αντίποδα του κοινωνικού αποκλεισμού βρίσκονται οι όροι της ένταξης και της ενσωμάτωσης. Στην καταγωγή αυτών των όρων βρίσκεται ο όρος αφομοίωση.

Το πολιτικό πλαίσιο που αποτέλεσε εφαλτήριο για τη δημιουργία του όρου αφομοίωση είναι αποικιοκρατία. Φτιάχτηκε έτσι ένα ιδεολογικό υπόβαθρο το οποίο ενστερνιζόταν όχι μόνο απλή συμμετοχή στους θεσμούς αλλά και πλήρη υιοθέτηση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών έτσι ώστε το άτομο ν' αλλάξει συνολικά και να μοιάσει στα κυρίαρχα πολιτιστικά πρότυπα.

Από το '70 και μετά ο όρος αφομοίωση αρχίζει σταδιακά να αντικαθίστανται από αυτόν της ενσωμάτωσης. Σαν όροι μπορεί να είναι διαφορετικοί ωστόσο στην ουσία και η ενσωμάτωση ζητούσε ένα ψηλό βαθμό συμμετοχής στους θεσμούς και προσαρμογής του ιδιωτικού χώρου στα κυρίαρχα ευρωπαϊκά πρότυπα. Μέσω της συμμετοχής στους θεσμούς λοιπόν της εκπαίδευσης και της εργασίας επιχειρείται η ενσωμάτωση των ατόμων.

Όμως και αυτός ο όρος αποτυγχάνει γιατί από το '85 και μετά μουσουλμανικοί πληθυσμοί από τη Βόρεια Αφρική μεταναστεύουν στον ευρωπαϊκό χώρο και λόγω της θρησκείας τους η συμμετοχή στην κοινωνία δεν επιτυγχάνεται. Από το '90 και μετά ο όρος ενσωμάτωση αντικαθίσταται με αυτόν της ένταξης, ο οποίος είναι ηπιότερος από αυτόν της ενσωμάτωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρόταξε αυτόν τον όρο όμως οι πολιτικές που εκπορεύονται απ' τους ορισμούς δεν άλλαξαν και πολύ.

Το κλειδί για την ένταξη είναι η συμμετοχή σ' όλους τους θεσμούς και η συνοχή της κοινωνίας εξαρτάται απ' αυτό. Ο όρος ένταξη ισχύει για όλες τις ευπαθείς ομάδες όχι μόνο για μετανάστες γιατί κάθε ομάδα μπορεί να αποκλειστεί για διαφορετικούς λόγους.

Ενδυναμώνεται έτσι και η πρόσβαση στους θεσμούς για όλους αλλά δεν υπάρχει παρέμβαση σε θέματα που σχετίζονται με πολιτιστικά χαρακτηριστικά και στον ιδιωτικό βίο δεν επιβάλλονται κυρίαρχα πρότυπα.

Τα Άτομα με Αναπηρίες μην έχοντας τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής λόγω έλλειψης προσβασιμότητας αλλά και λόγω απόκλισης από το « ιδεατό » πρότυπο του υγιή και αρτιμελούς ανθρώπου, διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο να διολισθήσουν στον κοινωνικό αποκλεισμό. Η αναπηρία φυσική ή πνευματική θεωρείται ντροπή τόσο για την οικογένεια που ένα μέλος της είναι ανάπηρο, όσο και για το ίδιο το άτομο. Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν προκαταλήψεις οι οποίες διαιωνίζονται μέσω της κοινωνικής αναπαραγωγής.

Το κοινωνικό δικαίωμα των ανθρώπων στη συμμετοχή σε όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες θεωρείται ως κάτι το αυτονόητο. Για τα άτομα αυτά όμως η έννοια της συμμετοχής δεν είναι δεδομένη. Είτε λόγω δυσκολίας στη πρόσβαση, είτε λόγω διαμορφωμένων προκαταλήψεων και στερεοτύπων που επικρατούν στην κοινωνία η συμμετοχή τους κρίνεται ως κάτι το αμφίβολο αν όχι κάτι το ανέφικτο.

Η τεχνική οργάνωση σύμφωνα με την οποία είναι κατασκευασμένες οι πόλεις αγνοούσε μέχρι πρόσφατα το δικαίωμα αυτών των ανθρώπων στην

συμμετοχή και στην πρόσβαση σε κάθε κοινωνική δραστηριότητα. Ο χωροταξικός σχεδιασμός δεν καλύπτει τις ανάγκες αυτών των ατόμων δημιουργώντας διακρίσεις σε βάρους τους. Η σχέση λοιπόν ανάμεσα στη φυσική αναπηρία και τον περιβάλλοντα χώρο είναι πως « ο διαμορφωμένος τεχνητά χώρος ανάλογα με τη διαμόρφωσή του μπορεί να περιορίσει ή να εντείνει το βαθμό της φυσικής αναπηρίας ενός ατόμου. » (Η. Κατσούλης, 2002, σελ 424)

Η οργάνωση του χώρου αντικατοπτρίζει κάθε φορά τις αντιλήψεις που επικρατούν στην εκάστοτε κοινωνία σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες. Η αστική κοινωνιολογία έχει δείξει πως από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι σύγχρονες μεγαλουπόλεις σχεδιάστηκαν με βάση τις ανάγκες των μέσων χρηστών.

Μεταπολεμικά λόγω αύξησης των αναπήρων λόγω πολέμου οδηγούμαστε στην περιορισμένη πρόσβαση και μόνο την τελευταία εικοσαετία η αντίληψη περί προσβασιμότητας αυτών των ατόμων άλλαξε και μιλάμε για ανοιχτή πρόσβαση σε όλους τους χώρους.

Η έλλειψη πρόσβασης στις κάθε είδους δραστηριότητες δεν είναι όμως ο μόνος παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει τα άτομα αυτής της ευπαθούς ομάδας σε κοινωνικό αποκλεισμό. Το ζήτημα της εκπαίδευσης και της εργασίας συνιστούν πολύ βασικούς παράγοντες για την εξέλιξη της ζωής των ανθρώπων.

Όσον αφορά την εκπαίδευση τα περισσότερα σχολεία ειδικής αγωγής βρίσκονται στις μεγάλες πόλεις με αποτέλεσμα τα άτομα που μένουν στην επαρχία και έχουν ανάγκη να φοιτήσουν σε τέτοιου είδους σχολεία να μην μπορούν. Ακόμα το διδακτικό προσωπικό των σχολείων, ιδιαίτερα στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεν είναι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής και αυτό έχει σαν συνέπεια να αγνοούν εκπαιδευτικές μεθόδους σχετικά με αυτά τα άτομα. Σαν συνέπεια διαπιστώνονται κενά και αδυναμίες στην ελληνική ειδική εκπαιδευτική αγωγή.

Ένα κρίσιμο ερώτημα αφορά την πορεία της ζωής των ατόμων μετά την εκπαιδευτική αγωγή σε ειδικά σχολεία. Το ερώτημα αυτό συνδέεται στενά με την εργασία αυτών των ατόμων, δηλαδή με την επαγγελματική τους ένταξη.

Σύμφωνα με την Έκθεση προς τη Βουλή, της Διακομματικής Επιτροπής «για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία» τα βασικά αίτια της ανεργίας των ΑμεΑ είναι : 1) η προκατάληψη , ο κοινωνικός ρατσισμός και το έλλειμμα πληροφόρησης που εξακολουθούν να υπάρχουν στην κοινωνία και 2) η έλλειψη κεντρικού σχεδιασμού από το κράτος που να συνδέει την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, 3) οι αλλαγές στην αγορά εργασίας καθώς και η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών χωρίς την ύπαρξη υποστηρικτικών δομών τα ΑμεΑ δεν έχουν εύκολη πρόσβαση στην απασχόληση, 4) η γραφειοκρατία σε συνδυασμό με τις αναγκαστικές τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας, 5) η έλλειψη υποδομών πρόσβασης των αναπηριών , όπως προσβάσιμα κτίρια , μεταφορές κλπ. και έτσι τα ΑμεΑ δεν διευκολύνονται στη συμμετοχή τους στην εργασία και στην κοινωνία γενικότερα.

Η απασχόληση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους μηχανισμούς για την ένταξή τους στην κοινωνία. Η οικονομική τους ανεξαρτησία συνδράμει θετικά στην αυτοεκτίμησή τους αλλά και λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική διάσταση της εργασίας, στην κάλυψη των εξόδων τους. Η αμειβόμενη εργασία αποτελεί κριτήριο κατάταξης σε μια κοινωνική θέση και μέσο κοινωνικής καταξίωσης. Επίσης η δημιουργία συναδερφικών δεσμών συνδράμει στην κοινωνικοποίησή τους. Η απασχόληση των Ατόμων με Αναπηρίες έχει θετικές συνέπειες εκτός από τα ίδια αλλά και στις οικογένειές τους και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο.

Οι οικογένειές τους επωφελούνται από την εργασία τους εφόσον συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα και δεν είναι πλήρη εξαρτώμενα άτομα από τα μέλη των οικογενειών τους. Επίσης απολαμβάνουν να βλέπουν τις θετικές επιδράσεις της εργασίας σε προσωπικό επίπεδο στα Άτομα με Αναπηρίες που αποτελούν μέλη της οικογένειά τους.

Η κοινωνία ωφελείται εφόσον « τα οικονομικώς ανεξάρτητα άτομα με αναπηρία συνιστούν μια κοινωνική ομάδα με αυξημένη αγοραστική δύναμη σε σύγκριση με τα οικονομικώς εξαρτώμενα άτομα, αξιοποιείται ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και τα άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος των ΑμεΑ εργάζονται αποδοτικότερα εφόσον εργάζονται αναπόσπαστα από ποικίλες επιβαρύνσεις. » (Μελέτη ΕΣΥΕΑ, *Επιχειρηματικότητα και Άτομα με Αναπηρίες*, 2003, σελ 16)

Η κρατική πολιτική ωστόσο περιορίζεται σε τρία προγράμματα εργασιακής ένταξης στα οποία κατατάσσονται τα ΑμεΑ μαζί με άλλες κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.

Το ΦΕΚ 430/28-03-2007 αναφέρει :

- I.** Πρόγραμμα επιδότησης Νέων Θέσεων Εργασίας για την απασχόληση ατόμων με αναπηρίες , ανεξαρτημένων , αποφυλακισμένων και νεαρών παραβατικών ατόμων ή νεαρών ατόμων που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο
- II.** Πρόγραμμα επιδότησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ατόμων με αναπηρίες , ανεξαρτημένων και αποφυλακισμένων ατόμων.
- III.** Πρόγραμμα επιδότησης της εργονομικής διευθέτησης του χώρου εργασίας των ατόμων με αναπηρίες

Η ανανέωση των προγραμμάτων αποτελεί μια επιτακτική ανάγκη ώστε ν' ανταποκρίνεται στις πραγματικές και μεταβαλλόμενες εξελίξεις της αγοράς εργασίας και να ικανοποιούν καλύτερα τον αρχικό τους στόχο δηλαδή την επαγγελματική ένταξη όχι μόνο των ΑμεΑ αλλά και των ατόμων που ανήκουν και σε άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες.

Κρίσιμο ζήτημα για την επαγγελματική αποκατάσταση των Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί ο θεσμός των προστατευμένων εργαστηρίων. « Με τον όρο

Προστατευμένη Εργασία εννοούμε κάθε μορφή εργασίας που παρέχεται σε άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία, λόγω της σοβαρότητας της αναπηρίας, είναι δύσκολο να απορροφηθούν στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Όσον αφορά το νομικό καθεστώς, ο όρος Προστατευμένη Εργασία δεν έχει την ίδια σημασία σε όλα τα κράτη μέλη. Σε μερικά οι απασχολούμενοι θεωρούνται ως εργαζόμενοι και απολαμβάνουν ακριβώς τα ίδια δικαιώματα. Αλλού δεν έχουν κανονικό συμβόλαιο εργασίας και πληρώνονται με το κατώτατο ημερομίσθιο.» (Φυλλάδιο "Εργαστήρι")

Αν και τα άτομα αυτά παρουσιάζονται σαν μία ομοιογενή ομάδα, στην πραγματικότητα παρουσιάζει στο εσωτερικό της πολλές διαφοροποιήσεις. Ανάλογα με το είδος και το βαθμό αναπηρίας έχουν διαφορετικές ανάγκες, δυνατότητες και δεξιότητες. Οι πολιτικές που σχεδιάζονται, για παράδειγμα, για την εργασιακή τους ή την κοινωνική τους ένταξη, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας και να μην αντιμετωπίζονται σαν μία ομοιογενή μάζα ατόμων. Η εξειδικευμένη – εξατομικευμένη αντιμετώπιση είναι επιβεβλημένη. Η τάση για μία ολιστική προσέγγιση (targeting) υπάρχει, εφόσον όμως ενεργητικές πολιτικές έχουν έρθει στο προσκήνιο και περικλείουν τις έννοιες της εξατομικευμένης προσέγγισης και των συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών καλό θα ήταν αυτός ο διαχωρισμός να γίνει ταχύτερα. Οι παρεμβάσεις με αυτό τον τρόπο θα είναι προσανατολισμένες στις πραγματικές ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρίες.

Εκτός από τις διακρίσεις που υφίστανται λόγω αναπηρίας, πολλές φορές υφίστανται διακρίσεις που οφείλονται και σε άλλα χαρακτηριστικά όπως το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα κλπ. Παρουσιάζεται έτσι ένα φαινόμενο πολλαπλών διακρίσεων που δυσχεραίνει την λύση των πρωτογενών προβλημάτων και συμβάλλει στη διαμόρφωση πολύ δυσάρεστων φαινομένων όπως αυτό του κοινωνικού αποκλεισμού.

ΚΕΦ. 3: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Σ' αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται το εμπειρικό κομμάτι της παρούσας εργασίας σχετικά με τις δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που είναι προσανατολισμένες στην παροχή βοήθειας σε άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ). Έχουν πραγματοποιηθεί εννιά ποιοτικές συνεντεύξεις από εκπροσώπους αρμόδιων φορέων και δομών που ανήκουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Πρέπει να τονιστεί πως η έρευνα αυτή δεν αποτελεί μία ποσοτική έρευνα, δεν έχει ληφθεί δείγμα δομών και άρα τα αποτελέσματα σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να γενικευτούν στο συνολικό πληθυσμό, δηλαδή στο σύνολο των δομών. Τα κριτήρια επιλογής των δομών αποτελούν το είδος της δομής, το μέγεθος της δομής και ο χώρος δραστηριοποίησης. Αν η απάντηση από μία δομή ήταν αρνητική ως προς τη διεξαγωγή συνέντευξης, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής των δομών, τη θέση της έπαιρνε η αμέσως επόμενη δομή.

Οι υπεύθυνοι που παραχώρησαν συνεντεύξεις αποτελούν εκπροσώπους των εξής δομών: Δύο προγράμματα Βοήθεια στο Σπίτι, ένα του δήμου Ελευσίνας και ένα του δήμου Μεγαρέων, δύο κοινωνικές υπηρεσίες, μία του δήμου Ασπροπύργου και μία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής, ένα Κέντρο Εργασίας ΑμεΑ, δύο Κέντρα Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΥΥ), ένα του δήμου Αργυρούπολης και ένα του δήμου Αμαρούσιου καθώς και δύο Κέντρα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΕΣΥΥ) Το “ Εργαστήρι ” και το “ Μαργαρίτα ”.

Οι δομές με το νομικό χαρακτήρα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει (Π.Δ. 410/95) δεν ανήκουν στις δομές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση είναι υπεύθυνη μόνο για τη διανομή των κονδυλίων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Στην παρούσα εργασία όμως, θα θεωρηθούν σαν δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης εφόσον χρηματοδοτούνται σε μεγάλο ποσοστό από αυτήν και γιατί αν γίνει εξαίρεσή τους θα απομείνουν ελάχιστες δομές που να ανήκουν αποκλειστικά στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Ως προς τις υποθέσεις εργασίας που έχουν τεθεί η παρούσα έρευνα επιχειρεί να διαφωτίσει κατά αρχάς την αντιστοιχία των αρχικών στόχων των δομών και των προσφερόμενων υπηρεσιών, την αντιστοιχία μεταξύ των προσφερόμενων υπηρεσιών και των αναγκών των Ατόμων με Αναπηρίες, να διερευνήσει το περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις υπηρεσίες για την ομάδα στόχου και τέλος ν’ αποτιμήσει την προσφορά και το ρόλο των κοινωνικών δομών στην ενσωμάτωση της ομάδας στόχου.

ΚΕΦ. 3.1: ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΡΧΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η πρώτη υπόθεση εργασίας εξετάζει το κατά πόσο οι προσφερόμενες υπηρεσίες συνδέονται με τους αρχικούς στόχους των δομών. Οι ερωτήσεις από τις οποίες θα απορριφθεί ή όχι η υπόθεση εργασίας αφορούν τους βασικούς στόχους του φορέα, τις προσφερόμενες υπηρεσίες, τον αριθμό των συμμετεχόντων, την αντίληψη του φορέα σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες και τέλος τους παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Όσον αφορά τα δύο προγράμματα " Βοήθεια στο σπίτι ", ενώ σαν αρχικός στόχος έχει τεθεί η υποστήριξη των γυναικών ώστε να βγουν από το σπίτι και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, με το σκεπτικό ότι οι γυναίκες είναι αυτές που έχουν επιφορτιστεί με την φροντίδα των μελών της οικογένειάς τους, στη συνέχεια λόγω ελλείμματος σε υπηρεσίες πρόνοιας και φροντίδας τα συγκεκριμένα προγράμματα προσαρμόστηκαν στην ελληνική πραγματικότητα.

Αυτό σημαίνει πως άλλαξαν στόχο και από την προώθηση των άνεργων γυναικών στην αγορά εργασίας θέτονται σαν νέοι στόχοι να φροντίζουν και να στηρίζουν τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, ώστε ν' αποφευχθεί το νοσηρό φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού και μάλιστα να μάθουν στα άτομα αυτά να στηρίζονται στις δικές τους δυνάμεις, όσο είναι αυτό δυνατό. Άλλος ένας στόχος που τέθηκε είναι η φροντίδα των συγγενών των ατόμων που ανήκουν σε κάποια ευπαθή κοινωνικά ομάδα γιατί το οικογενειακό περιβάλλον έχοντας στους κόλπους του ένα τέτοιο άτομα είναι βεβαρημένο και χρειάζεται στήριξη.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι ψυχολογική στήριξη, συμβουλευτική και γενικότερα κάλυψη των βασικών αναγκών κοινωνικής φροντίδας.

Τα Άτομα με Αναπηρίες κατά την ιεράρχηση των νέων στόχων αποτελούν μία κοινωνικά ευπαθή ομάδα η οποία απολαμβάνει τις υπηρεσίες των προγραμμάτων κατά προτεραιότητα σε σχέση με τις άλλες ευπαθείς ομάδες. Η συμπεριφορά αυτή φανερώνει την αντίληψη των δομών αυτών σχετικά με τα ΑμεΑ.

Όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων σχεδόν όλα τα περιστατικά των προγραμμάτων αφορούν Άτομα με Αναπηρίες.

Σαν παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες σημειώνονται το ότι τα κονδύλια από την Ε.Ε. δόθηκαν στους δήμους με αποτέλεσμα τη μη χρηστή τους απορρόφηση και την εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων και η έλλειψη εργαζομένων στις δομές για την σωστή εξυπηρέτηση των χρηστών. Μία από τις κοινωνικές λειτουργούς των προγραμμάτων τονίζει:

« Εγώ πιστεύω ότι φταίει το ότι το πήραν οι δήμοι και εξυπηρέτησαν δικές τους σκοπιμότητες. Αυτό έφταιξε. Αν υπήρχαν άλλες δομές και ήταν μη κερδοσκοπικές καθαρά. Εμείς δουλεύουμε πραγματικά εδώ πέρα. Με βάση το ρόλο που έχει θέσει το κράτος, όχι η Ε. Ε. , εξυπηρετούμε πραγματικά...»
(Κοινωνική λειτουργός προγράμματος " Βοήθεια στο σπίτι ")

Η αλλαγή των αρχικών στόχων καταδεικνύει μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών στα συγκεκριμένα προγράμματα. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι προσανατολισμένες πλέον στην επίτευξη των νέων στόχων και όχι αυτών που είχαν τεθεί αρχικά. Ωστόσο οι νέοι στόχοι που έχουν τεθεί καλύπτονται κατά το μεγαλύτερο τους ποσοστό από τις προσφερόμενες υπηρεσίες και αυτό οφείλεται στο φιλότιμο των υπαλλήλων των δομών αυτών παρά στη σωστή διαχείριση των χρημάτων που δίνονται από την Ε.Ε.

Τα δύο προγράμματα Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (ΚΥΥ) ένα του δήμου Αργυρούπολης και ένα του δήμου Αμαρούσιου αφορούν την εργασιακή ένταξη των ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Σαν βασικός στόχος τίθεται η εργασιακή ένταξη ατόμων που απειλούνται ή πλήττονται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας μέσω της εξατομικευμένης παρέμβασης. Αυτός ο γενικός στόχος για να επιτευχθεί εκτός από ενημέρωση και πληροφόρηση για τις δομές που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, τις τάσεις στην αγορά εργασίας και συμβουλευτική για την καταστολή των εμποδίων, περιλαμβάνει τον ειδικό στόχο της διασύνδεσης του ενδιαφερόμενου με την αγορά εργασίας.

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι η διερεύνηση κάποιας προκήρυξης, η βοήθεια στη συμπλήρωση της αίτησης για την προκήρυξη, συμβουλευτική για την αντιμετώπιση τυχόν εμποδίων στην ένταξή τους στην απασχόληση, πληροφόρηση και ενημέρωση για θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, παραπομπή σε άλλες αρμόδιες υπηρεσίες και παραπομπή σε επιδοτούμενα σεμινάρια.

Ο αριθμός ωστόσο των Ατόμων με Αναπηρίες που συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά δεν είναι μεγάλος. Στα τέσσερα χρόνια λειτουργίας του ΚΥΥ Αργυρούπολης ήταν γύρω στα πενήντα με εκατό άτομα και στο ΚΥΥ Αμαρούσιου γύρω στα είκοσι τρία. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό, πιθανόν να σχετίζεται με τους παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Σαν παράγοντες απόκλισης εμφανίζονται η παθητική αντίληψη των ανέργων για την εξεύρεση εργασίας, η έλλειψη στήριξης των Γραφείων από τη δημοτική αρχή κυρίως σε ενέργειες δημοσιότητας και η χρηματοδότηση η οποία καθυστερεί. Συγκεκριμένα και στα δύο ΚΥΥ τονίστηκε το γεγονός:

« Πιστεύω ότι υπήρχε μια απόκλιση ως προς τη δημοσιότητα. Αυτό βέβαια παίζει ρόλο και το τι αρωγή θα υπάρχει και από το δήμο. Το πόσο βοηθάει. Πρέπει και εμείς να επιμείνουμε πολύ για να βοηθάει ο εργοδότης μας. Μόνοι μας πήγαμε να κάνουμε την δημοσιότητα. Εγώ επιμένω. Όσο πιο μεγάλη δημοσιότητα υπάρχει, τόσο πιο πολύ το μαθαίνει και ο κόσμος. Βεβαίως πρέπει εμείς, οι ίδιες να επιμένουμε δυστυχώς...» (Κοινωνική λειτουργός προγράμματος Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών)

Η αντίληψη αυτών των φορέων σχετικά με τη συγκεκριμένη ομάδα ατόμων είναι πως πρέπει να δοθεί σε αυτά τα άτομα η πρόσβαση σε οτιδήποτε μπορεί να κάνει ένας «υγιής» και αρτιμελής άνθρωπος.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Αρχείο της Μονάδας Συντονισμού τα Άτομα με Αναπηρίες αποτελούν μόλις το 4,48% των επωφελούμενων του Δικτύου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών. Αυτό μπορεί να οφείλεται στη δυσκολία προσβασιμότητας αυτών των ατόμων στο χώρο εργασίας τους, στην ελλιπή τους εκπαίδευση αλλά κυρίως στην έλλειψη ενός σταθερού και αποσαφηνισμένου νομοθετικού πλαισίου περί εργασίας των ΑμεΑ. Η εργασιακή ένταξη είναι σαφώς η σωστή κατεύθυνση προς την κοινωνική ένταξη αλλά πρέπει να ξεκαθαριστούν πολλά σε σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο αλλά και με την εκπαίδευση των ΑμεΑ.

Οι δομές αυτές δεν αφορούν μόνο Άτομα με Αναπηρίες αλλά κυρίως ανέργους. Η αντιστοιχία μεταξύ στόχων και υπηρεσιών είναι μεγάλη, άσχετα αν η δημοσιοποίηση του προγράμματος δεν είναι αρκετή ώστε να το γνωρίσουν και άλλα άτομα

Η Κοινωνική Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής έχει σαν στόχο την κοινωνική στήριξη των πολιτών μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων ή μέσω της επιδοματικής πολιτικής του κράτους.

Η αντίληψη του φορέα σχετικά με τα ΑμεΑ είναι πως πρέπει ν' αντιμετωπίζονται όπως όλοι οι υπόλοιποι χρήστες των υπηρεσιών της πρόνοιας.

Ο αριθμός των συμμετεχόντων Ατόμων με Αναπηρίες στα προγράμματα της πρόνοιας δεν ήταν γνωστός.

Σαν παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες σημειώνονται τα εξής:

«... πρόβλημα χρηματοδότησης δεν υπάρχει, προβλέπονται τα κονδύλια από το κράτος για τους συγκεκριμένους αριθμούς πολιτών που επιδοτούμε. Ένα πρόβλημα που μπορεί ν' αντιμετωπίζουμε καθημερινά είναι αφενός η έλλειψη προσωπικού, γιατί αυτή τη στιγμή είμαστε 4-5 κοινωνικοί λειτουργοί για τόσο μεγάλη έκταση, όταν προβλέπονται 13 θέσεις οργανικές αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα, για την αμεσότητα της παρέμβασης, για την έκταση της παρέμβασης...» (Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Η αίσθηση που άφησε η συγκεκριμένη συνέντευξη είναι πως οι υπάλληλοι στις κοινωνικές υπηρεσίες των Νομαρχιών λειτουργούν και λόγω έλλειψης προσωπικού αλλά και λόγω της τεράστιας γραφειοκρατίας που υπάρχει σαν «αστυνομικοί» στην επιδοματική πολιτική του κράτους. Είναι περισσότερο επιφορτισμένοι με το να ελέγξουν αν κάποιος δικαιούται το επίδομα ή όχι παρά να προσφέρουν επιστημονικές κοινωνικές υπηρεσίες σε βάθος.

Σε αυτό φυσικά δεν φταίνε οι υπάλληλοι αλλά η όλη στρατηγική του κράτους σχετικά με των πρόνοια και με το είδος των κοινωνικών παρεμβάσεων. Δεν δίνεται βάση σε κοινωνικές έρευνες, δεν γίνονται κοινωνικές έρευνες και οι λιγιστοί υπάλληλοι παλεύουν να τα βγάλουν πέρα με την τεράστια γραφειοκρατία.

Στην κοινωνική υπηρεσία του δήμου Ασπροπύργου αν και έχουν γίνει βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση για την περαιτέρω ανάπτυξη της, τα πράγματα είναι λίγο εμβρυακά όσον αφορά τα Άτομα με Αναπηρίες και περιορίζονται μέχρι στιγμής στην απλή καταγραφή τους. Έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής 196 άτομα με διάφορα είδη αναπηρίας, κυριαρχεί όμως η νοητική στέρηση και ακολουθούν τα αισθητηριακά προβλήματα. Επίσης υπάρχουν αρκετοί με σκλήρυνση κατά πλάκας και ινσουλινοεξάρτηση.

Σαν παράγοντας απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες παρουσιάζεται πρωτίστως η έλλειψη προσωπικού και μάλιστα κοινωνικών επιστημόνων:

«Θεωρώ ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες πάσχουν σοβαρά από έμψυχο υλικό αλλά όχι μόνο, πάσχουν από τα πάντα. Κυρίως όμως από έμψυχο υλικό. Αυτή είναι η άποψή μου. Φαντάσου ότι αυτή η υπηρεσία έχει ανάγκη από τουλάχιστον 5 κοινωνικούς επιστήμονες. Είναι γενικότερα όχι μόνο θέμα νοοτροπίας της κοινωνίας αλλά κυρίως πολιτικής βούλησης, δεν ενδιαφέρονται. Λειτουργούν πυροσβεστικά, αν δημιουργηθεί ένα θέμα κάνουν μια παρέμβαση, συμποματικά δηλαδή.» (Κλινική ψυχολόγος κοινωνικής υπηρεσίας δήμου Ασπροπύργου)

Τα δύο ΚΕΣΣΥ Μαργαρίτα και Εργαστήρι ειδικεύονται στα άτομα με νοητική στέρηση. Οι στόχοι των δύο κέντρων έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών ώστε αν χρειαστεί να μείνουν κάποτε μόνοι τους να μπορούν να το κάνουν και με την εργασιακή τους ένταξη είτε σε μία θέση στην ελεύθερη αγορά εργασίας είτε στα λεγόμενα προστατευμένα εργαστήρια ώστε να μπορούν να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Οι στόχοι προσανατολίζονται λοιπόν στην κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων αυτών.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες έχουν να κάνουν με την εκμάθηση των παιδιών σε κάποια τέχνη είτε αυτή είναι η ζαχαροπλαστική είτε η κηπουρική, είτε η μαγειρική, με την εφαρμογή προγραμμάτων που έχουν σαν στόχο τη διευκόλυνση της ζωής τους και την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία π.χ.

πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής και με την εφαρμογή των λεγόμενων συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών δηλαδή συμβουλευτική, ψυχολογική στήριξη κλπ.

Ο αριθμός των παιδιών σε κάθε κέντρο ανέρχεται στα 80-100 άτομα και η αντίληψη των δομών αυτών σχετικά με τα άτομα με νοητική στέρωση είναι πως αυτά τα άτομα επειδή δεν μπορούν να εκφράσουν μόνα τους τα θέλω τους και τις ανάγκες τους πρέπει κάποιος να το κάνει γι' αυτά, εφόσον όμως μέσω της καθημερινής παρατήρησης και των διάφορων αξιολογήσεων μάθει τις πραγματικές ανάγκες των ατόμων αυτών. Επίσης το να μάθουν ν' αυτοεξυπηρετούνται είναι κάτι το πάρα πολύ βασικό και αναγκαίο. Τα άτομα με νοητική στέρωση αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία των Ατόμων με Αναπηρίες διότι έχουν ανάγκη συνεχή επίβλεψη.

Σαν παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες εμφανίζεται κυρίως ο οικονομικός παράγοντας :

«Το βασικότερο είναι το οικονομικό. Όταν εξαρτάσαι από το Υπουργείο ή από τα ταμεία δεν είναι πολλά τα πράγματα που μπορείς να κάνεις...» (Ψυχολόγος στο ΚΕΣΣΥ Εργαστήρι)

Αλλά και άλλοι παράγοντες όπως η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπουργείων καθώς και η σύγχυση που επικρατεί σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο που υφίσταται αυτή τη στιγμή σχετικά με την εργασία των ατόμων αυτών:

«...Εμείς εδώ είμαστε ένα Κέντρο που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, συγχρόνως τα προγράμματα τα ευρωπαϊκά ανήκουν στο Υπουργείο Απασχόλησης και επίσης από άποψη αντικείμενου είμαστε πιο κοντά στο Υπουργείο Παιδείας. Υπάρχουν έτσι αντιφάσεις, καθυστερήσεις και επικαλύψεις αρμοδιοτήτων.» (Εκπαιδευτικός στο ΚΕΣΣΥ Μαργαρίτα)

«...το κομμάτι της νομοθεσίας με τα επιδόματα γιατί επικρατεί μία σύγχυση η οποία κάνει πολύ φορές τους γονείς να είναι αρνητικοί απέναντι σε μία μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση του παιδιού τους από το φόβο μήπως χάσουν το επίδομα ή τη σύνταξη από την πλευρά των γονέων.» (Εκπαιδευτικός στο ΚΕΣΣΥ Μαργαρίτα)

Παρά τις όποιες ελλείψεις τα δύο ΚΕΣΣΥ πραγματικά έχουν προσανατολίσει τις υπηρεσίες τους προς τους στόχους τους και υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ αρχικών στόχων και υπηρεσιών.

Όσον αφορά το Κέντρο Εργασίας Αναπήρων στα Άνω Λιόσια η όλη συνέντευξη ήταν μία καταγγελία που ονομάτιζε πρόσωπα και καταστάσεις από τον υπεύθυνο του κέντρου και αυτά τα στοιχεία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό της εργασίας αυτής.

ΚΕΦ. 3.2: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Η δεύτερη υπόθεση εργασίας εξετάζει αν υπάρχει αντιστοιχία στις προσφερόμενες υπηρεσίες των δομών με τις πραγματικές ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρίες. Οι ερωτήσεις που συνδέονται με αυτή την υπόθεση εργασίας αφορούν την αντίληψη του φορέα σχετικά με τις ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρίες, τον τρόπο προσδιορισμού των αναγκών, τη συχνότητα των επαφών και τέλος τον τρόπο που οι φορείς λαμβάνουν γνώση για τον πληθυσμό αυτό.

Για τα δύο προγράμματα “ Βοήθεια στο σπίτι ” η συχνότητα των επαφών μπορεί να είναι σε καθημερινή βάση αλλά και πάλι εξαρτάται από την

υπηρεσία που προσφέρουν γιατί αν είναι συμβουλευτική η συνάντηση γίνεται μία φορά την εβδομάδα ή όποτε το ζητήσει το άτομο.

Η αντίληψη που έχουν σχετικά με τις ανάγκες αυτών των ατόμων πηγάζει από την εμπειρία τους και στηρίζεται σε δύο συνιστώσες. Η μία αφορά την επίλυση πρωταρχικών αναγκών όπως επίλυση οικονομικών προβλημάτων και η δεύτερη αφορά το τεράστιο εύρος των αναγκών αυτών των ανθρώπων με την ταυτόχρονη ανυπαρξία κατάλληλων δομών υποστήριξης. Πιο συγκεκριμένα:

« Σου είπα είναι τεράστιες και δεν γίνεται τίποτα στην τοπική κοινωνία , σαν δήμος. Ένας φορέας να κάνει μια διάλεξη, ένα σεμινάριο να συμβουλευσει ας πούμε τις οικογένειες των ατόμων αυτών. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν ανάγκη και δεν ξέρουν που να στραφούν, που να κατευθυνθούν... μας δίνει το πρόγραμμα κάποιες γραμμές και μας λένε απλά ότι θα τα εξυπηρετούμε. » (Κοινωνιολόγος προγράμματος Βοήθεια στο σπίτι)

Ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών γίνεται μέσω εξατομικευμένης προσέγγισης με τη συμπλήρωση μιας «φόρμας» που καλείται ιστορικό.

« Το ιστορικό, μια φόρμα δηλαδή. Μια πρώτη επαφή δε στα λέει όλα. Πολλές φορές στην πρώτη συνάντηση σου παρουσιάζουν και μια κατάσταση πιο βεβαρημένη για να κερδίσουν...» (Κοινωνιολόγος προγράμματος Βοήθεια στο σπίτι)

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο αποκτούν γνώση για τα Άτομα με Αναπηρίες αυτός δεν είναι μέσω κάποιας επιστημονικής έρευνας, ώστε τα άτομα που δεν μπορούν, που ντρέπονται, που δεν γνωρίζουν, να έρθουν σε επαφή με τον φορέα αλλά γραμμή του προγράμματος είναι ν' απευθυνθεί το άτομο στον φορέα είτε μέσω αυτενέργειας, είτε μέσω παραπομπών από άλλες υπηρεσίες, είτε μέσω συνεργασίας με συναφείς συλλόγους, είτε από συγγενείς που άκουσαν για το πρόγραμμα και απευθύνθηκαν εκείνοι σ' αυτούς για λογαριασμό των ατόμων που έχουν ανάγκη.

« Δεν είναι ότι τους ψάχνω εγώ. Η γραμμή του προγράμματος είναι ότι δεν τους ψάχνουμε εμείς. Έχει γίνει γνωστό ότι λειτουργούμε έτσι και όποιος έχει ανάγκη μπορεί να έρθει.» (Κοινωνιολόγος προγράμματος Βοήθεια στο σπίτι)

Ναι μεν αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ενεργοποίηση του ατόμου αλλά κάποιος που δεν γνωρίζει το πρόγραμμα ή που φοβάται ν' απευθυνθεί στο φορέα, ενώ έχει πραγματικά ανάγκη, οι δομές με τον τρόπο που λειτουργούν δεν μπορούν να τον εντοπίσουν και να τον στηρίξουν.

Και στα ΚΥΥ ο τρόπος απόκτησης γνώσης για τον πληθυσμό αποκτάται μόνο αν το άτομο προσεγγίσει την υπηρεσία. Δεν βασίζονται οι συγκεκριμένες δράσεις σε κάποια έρευνα σχετικά με τις ευπαθής κοινωνικά ομάδες που εντάσσονται στους στόχους του προγράμματος, παρά μόνο σε έρευνες που σχετίζονται με την απασχόληση εν γένει.

«...δεν έχει γίνει κάποια έρευνα, το μόνο που έχει γίνει είναι κάποιες ημερίδες και εκδηλώσεις.» (Κοινωνική λειτουργός ΚΥΥ Αμαρούσιου)

Η συχνότητα επαφών εξαρτάται και εδώ από το αίτημα του χρήστη της υπηρεσίας και κυμαίνεται από τρεις με τέσσερις μέρες και πιο αραιά. Ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών πραγματοποιείται και εδώ μέσω της συμπλήρωσης

ειδικής φόρμας στην οποία καταγράφονται το είδος της αναπηρίας, ο βαθμός αναπηρίας, το μορφωτικό επίπεδο του χρήστη, προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία, τις ικανότητες που έχει κλπ. Η αντίληψη σχετικά με τις ανάγκες τους είναι πως αυτές είναι τεράστιες και πολύπλευρες και δεν καλύπτονται μόνο από τη δομή τους, η οποία έτσι και αλλιώς εστιάζει στην εργασιακή ένταξη και όχι στην κάλυψη των ευρύτερων αναγκών κάποιων ευπαθών ομάδων.

Αν έχει κάποιο Άτομο με Αναπηρία να λύσει κάποιες άλλες πρωτογενής ανάγκες όπως θέματα υγείας η εργασιακή ένταξη του είναι κάτι το δευτερεύον, προς τη σωστή κατεύθυνση μεν κινούνται οι υπηρεσίες αλλά τα άτομα αυτά

χρειάζονται εστιασμένες παρεμβάσεις που να εξυπηρετούν άλλες ανάγκες πρώτα.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας είναι μία υπηρεσία που λειτουργεί εδώ και δεκαετίες κι όμως ακόμα δεν υπάρχουν συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες, μία κατηγορία πληθυσμού που μαζί με τους ηλικιωμένους αποτελεί μία από τις παραδοσιακές κοινωνικά ευπαθείς ομάδες. Σαφώς συγκεκριμένοι επαγγελματίες ορισμένων ειδικοτήτων είναι οι πλέον αρμόδιοι για το χειρισμό τέτοιων ομάδων και χωρίς να υπάρχει κάποια διάθεση θεοποίησης, τους το κράτος όφειλε να κατευθύνει με κάποιο σχεδιασμό τον τρόπο προσέγγισης αυτών και να ορίσει μία μεθοδολογία βάση κάποιας επιστημονικής μελέτης.

« Συγκεκριμένη γραμμή της υπηρεσίας για τα άτομα αυτά δεν υπάρχει . Στα πλαίσια όμως της υπηρεσίας υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός επιστημόνων, όπως κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι όπου μέσα στις βασικές τους σπουδές είναι ο τρόπος προσέγγισης και προσανατολισμού απέναντι σ' αυτά τα άτομα ε...νομίζω ότι είναι οι πλέον ενδεδειγμένοι από επαγγελματικής πλευράς. Δεν υπάρχει λύπη, με την κακώς εννοούμενη χρήση της λέξης, ούτε υπάρχει όμως και κάποια ξεχωριστή διάθεση να θεοποιείται το πρόβλημά τους σε σχέση με κάποιους άλλους » (Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Ο τρόπος γνώσης για αυτό τον πληθυσμό περιορίζεται σε εμπειρική παρατήρηση των περιστατικών από τους αρμόδιους υπαλλήλους με το σκεπτικό πως αν κάποιος χρειάζεται βοήθεια μπορεί να τη ζητήσει.

«Η καθημερινή μας εμπλοκή μας δίνει μια εικόνα. Μας δείχνει ποιες περιοχές αντιμετωπίζουν λιγότερα κοινωνικά προβλήματα και κάποιες περιοχές που κατά 95% περίπου θα είναι πελάτες της Πρόνοιας.» (Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

« Είτε θα έρθουν να ζητήσουν βοήθεια οι ίδιοι και είναι βέβαια από τους βασικούς μας προσανατολισμούς αυτό, διότι είμαστε χώρος παροχής βοήθειας που ο άλλος θα πρέπει να έρθει οικιοθελώς να τη ζητήσει. Η βοήθεια δεν εξαναγκάζει και θα πρέπει και ο άλλος να βοηθηθεί. Αν δεν θέλει να βοηθηθεί όσα προγράμματα συνεργασίας, όσες μεθοδολογίες προσέγγισης, όσους τρόπους συνέντευξης και αν χρησιμοποιήσεις θα έχεις πάντα μπροστά σου ένα τείχος. Άλλος τρόπος είναι μέσω των προγραμμάτων προσέγγισης. Για παράδειγμα καταθέτει αίτηση προς το τμήμα Παιδικής Προστασίας μια άγαμη μητέρα και γνωρίζει ότι είναι προαπαιτούμενο η διενέργεια κοινωνικής έρευνας και η συνεργασία με εμάς. Άλλος τρόπος είναι αυτεπάγγελτα αν καταλάβουμε κάτι να επέμβουμε. Ζητάμε τη συνδρομή του εισαγγελέα γιατί δεν μπορούμε να παραβιάσουμε οικογενειακό άσυλο και παρεμβαίνουμε.» (Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Στην κοινωνική υπηρεσία του δήμου Ασπροπύργου εφόσον έχουν περιοριστεί μόνο στην καταγραφή αυτών των ατόμων λογικό είναι να μην έχουν προχωρήσει περαιτέρω, δηλαδή στην διάγνωση των πραγματικών αναγκών τους και να προσανατολίσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους προς την κάλυψη αυτών των αναγκών. Όπως αναφέρθηκε στην πρώτη υπόθεση εργασίας η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού δυσχεραίνει το έργο του γραφείου ανεξάρτητα αν υπάρχει η βούληση από τους ήδη εργαζόμενους εκεί για ανάπτυξη δράσεων και υπηρεσιών κατάλληλα προσανατολισμένων προς τις ανάγκες αυτών των ατόμων.

Τα δύο ΚΕΣΣΥ εξειδικεύουν σχετικά με τις ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρία και αναφέρονται στις ανάγκες των ατόμων με νοητική στέρωση. Τα άτομα αυτά έχουν ανάγκη από συνεχή επίβλεψη καθώς και από κατάλληλη εκπαίδευση ώστε ν' αναπτύξουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και ν' αυτοεξυπηρετούνται.

Ο τρόπος προσδιορισμού αυτών των αναγκών γίνεται είτε μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία, είτε μέσα από συνελεύσεις στις οποίες πραγματοποιούνται συζητήσεις όπου τα παιδιά εκφράζουν τα θέλω τους, είτε

μέσα από αξιολογήσεις. Η εξειδίκευση σε ένα είδος αναπηρίας, ο επαγγελματισμός των αρμόδιων υπαλλήλων αλλά κυρίως η δημιουργία δομών από άτομα που πραγματικά ενδιαφέρονται για τα άτομα με νοητική στέρση οδηγούν σε πραγματικά εξατομικευμένη παρέμβαση και επιστημονική μεθοδολογία σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού των αναγκών.

«Προσπαθούμε να δούμε τις δικές τους ανάγκες όπως εκφράζονται είτε μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία που γίνεται σε καθημερινή βάση, είτε μέσα από θεσμούς που έχουμε όπως είναι η συνέλευση κάθε εβδομάδα όπου θα μαζευτούν όλοι οι σπουδαστές για να εκθέσουν τη γνώμη τους για διάφορα πράγματα, για τη ζωή τους μέσα στο Μαργαρίτα, δηλαδή προσπαθούμε αυτά που κάνουμε να μην είναι επιθυμίες δικές μας αλλά των παιδιών. Επίσης έχουμε ένα περιοδικό το οποίο είναι ένα βήμα έκφρασης των αναγκών τους και των επιθυμιών τους. Τα άτομα με νοητική στέρση επειδή δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους εκπροσωπούνται από άλλους και είναι πάρα πολύ σημαντικό να εκφράζονται τα θέλω τους και οι ανάγκες τους.» (Εκπαιδευτικός στο "Μαργαρίτα")

«Πρώτα απ' όλα έρχονται από ένα άλλο σχολείο που υπάρχει μια αξιολογική έκθεση που γνωρίζουμε πάνω κάτω τις ικανότητες των παιδιών, παράλληλα κάνουμε και εμείς αξιολόγηση που διενεργείται από ψυχολόγο και εργοθεραπευτή και ο κοινωνικός λειτουργός μιλάει με την οικογένεια, οπότε ξέρουμε από την αξιολόγηση τις ανάγκες του αλλά ενημερωνόμαστε και από την οικογένεια. Όταν τελειώνει η αξιολόγηση μαζεύεται η επιστημονική ομάδα και συζητά το ιστορικό κάθε παιδιού και μετά κλείνουμε ένα ραντεβού με τους γονείς και τους ενημερώνουμε αν ταιριάζει το κάθε παιδί σ' αυτό το χώρο, σε ποιο τμήμα θα μπορούσε να ταιριάζει, τι λίστα αναμονής υπάρχει κλπ. Αυτό που μας ενδιαφέρει επίσης είναι να βρούμε γονείς που θέλουν ν' ασχοληθούν με το παιδί. Εμείς εδώ δεν είμαστε παρκινγκ. Αφήνουν το παιδί και αυτό είναι. Υπάρχει ενεργή συμμετοχή των οικογενειών.» (Ψυχολόγος στο "Εργαστήρι")

ΚΕΦ. 3.3: ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟ

Η τρίτη υπόθεση εργασίας αναφέρεται στο περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης των Ατόμων με Αναπηρίες από τις προσφερόμενες υπηρεσίες. Η κοινωνική ενσωμάτωση αποτελεί μία έννοια το περιεχόμενο της οποίας μεταβάλλεται μέσα στο χρόνο, σε συνάρτηση με τις καταστάσεις που επικρατούν κάθε φορά στην κοινωνία. Η συμμετοχή στους θεσμούς της

κοινωνίας αποτελεί το δρόμο προς την κοινωνική ενσωμάτωση. Σ' αυτό το υποκεφάλαιο εξετάζεται λοιπόν αν οι προσφερόμενες υπηρεσίες οδηγούν σε συμμετοχή στους θεσμούς ή έστω αν διευκολύνουν το δρόμο.

Οι ερωτήσεις που αποσαφηνίζουν αυτό το ερώτημα σχετίζονται με την αντίληψη του φορέα σχετικά με την κοινωνική ενσωμάτωση της ομάδας στόχου, τις ιδιαιτερότητες των Ατόμων με Αναπηρίες σε σχέση με άλλες ευπαθείς ομάδες και τη σχέση τους φυσικά με την τοπική κοινωνία.

Τα προγράμματα " Βοήθεια στο Σπίτι " αν και σαν έναν από τους πρώτους στόχους έχουν την κοινωνική ενσωμάτωση, η προτεραιότητα των στόχων αλλάζει σύμφωνα με την κατάσταση του κάθε ατόμου. Η κοινωνική ενσωμάτωση επιτυγχάνεται:

«Μέσω της ψυχολογικής υποστήριξης προσπαθούμε να ανεβάσουμε την αυτοεκτίμηση του ατόμου, την αυτοπεποίθηση, να ξεπεράσει πιθανός κάποιος άγχος που αντιμετωπίζει λόγω κάποιου προβλήματος που έχει προκύψει αλλά ακόμα μπορούμε με τους οικογενειακούς βοηθούς, που είναι μια ειδικότητα ατόμων που δουλεύουν στο πρόγραμμα, ένα άτομο το οποίο φοβάται να βγει μια βόλτα, μπορεί να βγει μαζί μας, να πάμε ένα περίπατο μαζί, να πάμε μαζί στην αγορά για να ψωνίσει.» (Κοινωνική λειτουργός προγράμματος " Βοήθεια στο σπίτι ")

Ωστόσο και πάλι αυτές οι ενέργειες δεν εξασφαλίζουν την κοινωνική ενσωμάτωση γιατί είναι ενέργειες αποσπασματικές, ευκαιριακές στη βάση σχεδιασμού με συνεχή χρηματοδότηση και με επιστημονικές έρευνες στηριζόμενες στην ελληνική πραγματικότητα.. Η κοινωνιολόγος ενός εκ των δύο προγραμμάτων σχολιάζει σχετικά:

«Πιστεύω ότι δεν γίνονται προσπάθειες για ενσωμάτωση. Ας είμαστε αντικειμενικοί. Δεν βλέπω να γίνεται κάτι. Σε τοπικό επίπεδο μιλάμε. Ο τύπος αδιαφορεί πλήρως. Θεωρώ ότι η οικογένεια του ατόμου αυτού πρέπει να ενημερωθεί και να στηριχτεί πρώτα. Το άτομο αυτό εκεί στηρίζεται πρώτα και

μετά σε άλλους φορείς να τα σε άλλους φορείς να το βοηθήσουν. Όταν σου λέει δεν έχω που να το αφήσω για να πάω στο super market. Αυτό είναι τραγικό. Τίποτα δεν γίνεται μόνο κάποιες σπασμωδικές κινήσεις μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων.» (Κοινωνιολόγος προγράμματος Βοήθεια στο σπίτι)

Διαφέρουν από τις άλλες ευπαθείς ομάδες γιατί έχουν συγκεκριμένα αιτήματα και ανάγκη από ψυχολογική στήριξη περισσότερο αλλά και γιατί δεν επιδίωξαν αυτοί να έρθουν σε αυτή την κατάσταση. Δεν έχουν μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση τους.

« Πιστεύω ότι το άτομο αυτό δεν ήταν θέληση του να βρεθεί σε αυτή τη κατάσταση, ούτε το επιδίωξε. Ας πούμε είναι τοξικομανής, έχει κάποιο μερίδιο ευθύνης. Πολλά παιδιά είναι οι καταστάσεις έτσι, το οικογενειακό τους περιβάλλον, το φιλικό τους περιβάλλον, δηλαδή κάποιες συγκυρίες που βοήθησαν να οδηγηθούν εκεί τα παιδιά αλλά είναι κάτι που έχουν και αυτοί ένα μερίδιο ευθύνης.» (Κοινωνιολόγος προγράμματος Βοήθεια στο σπίτι)

Η σχέση με την τοπική κοινωνία δεν είναι και οι καλύτερες γιατί στην πλάτη αυτών των ατόμων παίζονται παιχνίδια πολιτικής διαχείρισης τους αλλά και γιατί η έλλειψη τεχνικών υποδομών εμποδίζει αυτά τα άτομα να έχουν πρόσβαση με αποτέλεσμα να μην βγαίνουν έξω από το σπίτι τους.

«Πιστεύω όταν αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να βγουν για πρακτικούς λόγους έξω και να γίνουν κομμάτι της πραγματικότητας είναι δύσκολο να τους αποδεχτεί η κοινωνία. Για αυτό το λόγο δεν τους δεχόμαστε πολύ εύκολα...»(Κοινωνική λειτουργός προγράμματος " Βοήθεια στο σπίτι ")

Στο ΚΥΥ Αργυρούπολης η αντίληψη περί κοινωνικής ενσωμάτωσης συμπίπτει με μία πρωτοτυπία. Μαθαίνουν οι αρμόδιοι υπάλληλοι την νοηματική ώστε να διευκολύνουν κάποιες κατηγορίες αναπήρων αλλά και να έρθει το Γραφείο πιο κοντά σε αυτά τα άτομα.

« Η λογική είναι να κάνουν ότι και οι υπόλοιποι άνθρωποι, δηλαδή να κάνουν και την αίτηση τους σε μια προκήρυξη δηλαδή δίνεται προτεραιότητες στην εργασιακή ένταξη και βεβαίως η συνεργασία με τον «Ερμή» είναι να κατευθυνθούν σ' ένα πλαίσιο προκειμένου να έχουν εξειδικευμένη εργασιακή ένταξη μέσω της συνεργασίας με την κοινωνική λειτουργό. Προσπαθούμε και εμείς σαν Γραφείο να πάμε προς αυτούς, αντί να έρθουν μόνο αυτοί προς εμάς, μαθαίνουμε την νοηματική και οι δυο κοπέλες του Γραφείου για να τους βοηθήσουμε όσο μπορούμε. Προσπαθούμε να ενταχθούμε και εμείς στο σύνολό τους.» (Κοινωνική λειτουργός στο ΚΥΥ Αργυρούπολης)

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως όλα τα ΚΥΥ κάνουν το ίδιο. Η αντίληψη περί ενσωμάτωσης σε αυτές τις δομές σχετίζεται με την εργασιακή ένταξη, μιας που αυτή την αποστολή έχουν, την εργασιακή ένταξη.

Η σχέση με την τοπική κοινωνία εκτιμάται καλή αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει κινήσεις για την αποδοχή τους από το κοινωνικό σύνολο. Οι κινήσεις αυτές χαρακτηρίζονται ωστόσο και πάλι αποσπασματικές:

«Τώρα τελευταία έχει κάπως ανοιχτεί. Μέσα από τα [equal](#) και όλα αυτά, τα οποία για μένα είναι ημίμετρα.» (Κοινωνική λειτουργός ΚΥΥ Αργυρούπολης)

Οι ιδιαιτερότητες σε σχέση με τις άλλες ευπαθείς ομάδες συνίσταται στο ότι :
«...τα ΑμεΑ είναι το νούμερο ένα. Μια μητέρα μονογονεϊκής οικογένειας κάπου θα δουλέψει, ενώ το άτομα είτε με κινητικά προβλήματα είναι είτε με νοητική στέρηση έχουν πολύ πιο μεγάλη δυσκολία στο να εργαστούν...» (Κοινωνική λειτουργός στο ΚΥΥ Αμαρούσιου)

Η αντίληψη για την κοινωνική ενσωμάτωση στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δυτικής Αττικής σχετίζεται με την επιδοματική πολιτική ως ένα εργαλείο άρσης των εμποδίων και επίτευξης της ενσωμάτωσης.

«Μέσα από την καθημερινή μας συνεργασία ως επαγγελματίες, μέσα από την επιδοματική πολιτική, όλα αυτά αποσκοπούν σε λύση του προβλήματος που δεν είναι τίποτα άλλο από βήματα προς την ενσωμάτωσή τους...»(Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Οι ιδιαιτερότητες αυτής της ομάδας, σύμφωνα με τον εκπρόσωπο της Νομαρχίας, συνίστατο στο γεγονός πως αυτά τα άτομα χρήζουν ιδιαίτερης προσέγγισης και χειρισμού, ιδιαίτερα αν κάποιος ήταν αρτιμελής και συνέβη κάτι και έγινε Άτομο με Αναπηρίες.

Η εκπρόσωπος της κοινωνικής υπηρεσίας του δήμου Ασπροπύργου αναφέρει πως οι ιδιαιτερότητες που έχουν αυτά τα άτομα σχετίζονται με την περιθωριοποίηση τους καθώς και με τ' αυξημένα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ίδια ή οι οικογένειες αυτών.

Η σχέση με την τοπική κοινωνία δεν κρίνεται ως καλή:

«Δεν νομίζω ότι υπάρχει αποδοχή, υπάρχει αναγκαστική αποδοχή ε... κατά τ' άλλα τον δείχνουν τον διαφορετικό.» (Κλινική ψυχολόγος κοινωνικής υπηρεσίας δήμου Ασπροπύργου)

Σύμφωνα με τους υπευθύνους των ΚΕΣΣΥ η κοινωνική ενσωμάτωση παιδιών με νοητική στέρηση είναι ένα πολύ δύσκολο θέμα. Η δυσκολία συνίσταται στο γεγονός πως αυτά τα άτομα έχουν ανάγκη συνεχούς επιτήρησης από κάποιον, στο ότι η εργασιακή ένταξη τους είναι πολύ δύσκολη και η συμμετοχή στους θεσμούς δεν πραγματοποιείται. Παράδειγμα αποτελεί ο θεσμός της εκπαίδευσης και η υπόσχεση σε ένα σύστημα ανοιχτό για όλους, κάτι που δεν πραγματοποιείται.

Η ενσωμάτωση επιχειρείται με τη συμμετοχή σε διάφορα προγράμματα αλλά και με την ενεργή συμμετοχή των παιδιών στην κοινωνία από το να εργαστούν μέχρι το να χρησιμοποιήσουν τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

«Με τη συμμετοχή στα προγράμματα της τοπικής κοινότητας. Παραδείγματος χάρη τα τελευταία χρόνια η Νέα Γενιά έχει ένα πρόγραμμα για νέους στο οποίο συμμετείχαμε και εμείς. Πέρσι συμμετείχαμε σ' ένα πρόγραμμα που τα παιδιά έφτιαζαν χαρταετούς, οπότε στην περιοχή είδαν να σηκώνονται ξαφνικά 50 χαρταετοί. Πήγαμε σε σχολεία, παρουσιάσαμε τι κάναμε, τους δώσαμε ένα CD. Έρχονται και τα σχολεία εδώ, συζητάνε με τα παιδιά, μπαίνουν στα εργαστήρια και συζητάνε τι τους απασχολεί, για το ποδόσφαιρο, τι κάνουν τα Σαββατοκύριακα κλπ. Το φετινό πρόγραμμα ήταν δεντροφύτευση. Φτιάξαμε λοιπόν ένα πρόγραμμα δεντροφύτευσης στο οποίο μαζί με τους νέους μας συμμετείχαν και νέοι της περιοχής.» (Ψυχολόγος στο "Εργαστήρι")

«Γι' αυτό προσπαθούμε να ευαισθητοποιήσουμε την τοπική κοινωνία με το να βγούμε εμείς έξω να τους χτυπήσουμε την πόρτα. Να μας δουν στο δρόμο, να χρησιμοποιήσουμε τα μαγαζιά, να μετακινηθούμε» (Ψυχολόγος στο "Εργαστήρι")

Οι ιδιαιτερότητες αυτής της ομάδας αφορούν:

« Εκτός από το ότι είναι μια κατηγορία που αν δεν εκπροσωπηθεί από άλλους δεν έχει φωνή, υπάρχει το ζήτημα της δυσκολίας στην κατανόηση των κοινωνικών συνθηκών που αντιμετωπίζουν και αυτό σημαίνει αυξημένος κίνδυνος εκμετάλλευσης είτε σεξουαλικής είτε με οικονομικό περιεχόμενο είτε οποιοδήποτε είδους εκμετάλλευση και γι' αυτό χρειάζονται υποστήριξη σε ζητήματα αντίληψης κοινωνικών καταστάσεων» (Εκπαιδευτικός στο "Μαργαρίτα")

Η σχέση με την τοπική κοινωνία κρίνεται ως αρκετά καλή. Το αποτέλεσμα αυτό όμως πραγματοποιήθηκε γιατί και οι φορείς δούλεψαν και προσπάθησαν πολύ σ' αυτό το θέμα. Ενθάρρυναν την επικοινωνία με την τοπική κοινότητα, ενθάρρυναν τη συμμετοχή των παιδιών στους θεσμούς, ανέπτυξαν

προγράμματα ή εκμεταλλεύτηκαν προγράμματα του δήμου προς όφελος των παιδιών, πραγματοποιηθήκαν δηλαδή ενέργειες του φορέα προς την κοινωνία και όχι μόνο από την κοινωνία προς το φορέα.

ΚΕΦ. 3.4: ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΟΧΟΥ

Η τέταρτη και τελευταία υπόθεση εργασίας δεν αντικατοπτρίζει τόσο ένα ερώτημα όσο μία αποτίμηση της προσφοράς των δομών που έχουν επιλεγεί για την πραγματοποίηση της εργασίας.

Τα ερωτήματα που σχετίζονται με την υπόθεση εργασίας αφορούν την ανταπόκριση των ενδιαφερομένων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές σε διάφορα επίπεδα και τέλος η σχέση και η συνεργασία με άλλους φορείς.

Η ανταπόκριση των ενδιαφερομένων στα προγράμματα “ Βοήθεια στο σπίτι ” είναι θετική. Πλέον δεν το αντιμετωπίζουν ως ντροπή να έρθουν οι εργαζόμενοι στο σπίτι τους όπως παλαιότερα. Έχει εδραιωθεί στη συνείδησή τους ως κάτι για το οποίο δεν πρέπει να ντρέπονται.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το πρόγραμμα έχουν να κάνουν με τη χρηματοδότηση κυρίως η οποία δημιουργεί μία σειρά άλλων προβλημάτων:

«Είμαστε συνέχεια με συμβάσεις που ανανεώνονται κάθε χρόνο, δηλαδή είμαστε υπό καθεστώς ανασφάλειας γιατί δεν ξέρουμε τι θα γίνει αύριο. Τον Αύγουστο λήγουν όλες οι συμβάσεις όλων των προγραμμάτων σε όλη την Ελλάδα, ο υπουργός και το κράτος γενικότερα δεν έχει πάρει καμία απόφαση για το τι θα γίνει στο μέλλον, οπότε καταλαβαίνεις με τι ανασφάλεια ζούμε. Οικονομικά αργούν οι πληρωμές μας γιατί το κράτος αργεί να δώσει την επιδότηση στην αναπτυξιακή γιατί το πρόγραμμα αυτό επιδοτείται ακόμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ποσοστό. Καθυστερούν λοιπόν τις επιδοτήσεις και καθυστερούμε να πληρωθούμε. Καταλαβαίνεις λοιπόν πως αυτό λειτουργεί ανασταλτικά στο να προσφέρουμε τις υπηρεσίες με ηρεμία.» (Κοινωνική λειτουργός προγράμματος “ Βοήθεια στο σπίτι ”)

Η συνεργασία με άλλους φορείς κρίνεται από το ένα πρόγραμμα ως πάρα πολύ καλή αλλά από το άλλο ως ικανοποιητική. Εξαρτάται την περιοχή δηλαδή και τις σχέσεις των εργαζόμενων σε διάφορους φορείς.

Ο τελικός στόχος που πραγματοποιείται μέσω των υπηρεσιών σχετίζεται με την εκμάθηση τεχνικών στους χρήστες ν’ αυτοεξυπηρετούνται ώστε όταν τελειώσει το πρόγραμμα να μπορούν να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους.

Στην ερώτηση αν οι ενδιαφερόμενοι ανταποκρίθηκαν θετικά στα δύο ΚΥΥ η απάντηση και για τις δύο υπηρεσίες είναι ναι αλλά θα θέλαμε περισσότερο. Η απάντηση πιθανόν να συνδέεται με το έλλειμμα στις ενέργειες δημοσιότητας όχι από την πλευρά των εργαζομένων αλλά από την πλευρά του δήμου.

Σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές αυτές σε διάφορα επίπεδα η απάντηση για μία ακόμα φορά ήταν το οικονομικό ζήτημα:

«Ε... θα θέλαμε ένα παραπάνω άτομο και θα θέλαμε να παρέχεται δίκτυο internet πάντα γιατί έχουμε internet μέσα από το δίκτυο της Αργυρούπολης, το τοπικό δίκτυο. Δεν μας ικανοποιεί πάντα. Και βεβαίως έχουμε μια ανασφάλεια σε σχέση με την θέση μας . Είμαστε συμβασιούχοι. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Δηλαδή είναι πρόγραμμα και μπορεί να έχει ημερομηνία λήξης. Αυτό είναι το κύριο. Αυτό που κάνουμε μας ευχαριστεί αλλά κάποια πράγματα θα μπορούσαν να είναι καλύτερα, όχι στο το δίνουμε αλλά στο πόσο μας στηρίζει ο δήμος.» (Κοινωνική λειτουργός στο ΚΥΥ Αργυρούπολης)

Η συνεργασία με άλλους φορείς κρίνεται από το ΚΥΥ Αργυρούπολης ως καλή αλλά από το ΚΥΥ Αμαρούσιου κρίνεται από όχι καλή μέχρι ανύπαρκτη. Για μία ακόμα φορά το θέμα των συνεργασιών έχει να κάνει με την περιοχή και με τις σχέσεις των υπαλλήλων στους διάφορους φορείς.

Για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δυτικής Αττικής η ανταπόκριση κρίνεται ως πολύ θετική.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η υπηρεσία σε διάφορα επίπεδα έχει να κάνει κυρίως με την έλλειψη υπαλλήλων :

«Αν υπήρχε η ευχέρεια προσωπικού θα είχαμε καλύτερη εικόνα σε ότι είχε να κάνει με την αμεσότητα της παρέμβασης και την έκταση της παρέμβασης.»
(Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Η σχέση και η συνεργασία με άλλους φορείς κάποιες φορές είναι καλή και κάποιες άλλες φορές κακή. Η αλήθεια είναι πως η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας συνεργάζεται με πάρα πολλούς και διαφορετικούς φορείς και αυτό έχει αντίκτυπο στις σχέσεις της με αυτούς τους φορείς.

Οι τελικοί στόχοι που πραγματοποιούνται:

«...δεν είναι άλλοι από το να πληρώνονται τα επιδόματα σε αυτούς που τα έχουν ανάγκη.» (Προϊστάμενος Κοινωνικός λειτουργός Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής)

Για την κοινωνική υπηρεσία του δήμου Ασπροπύργου η ανταπόκριση ήταν κάτι παραπάνω από θετική. Ίσως αυτό δείχνει το έλλειμμα της περιοχής σε σχετικές δομές και την ανάγκη των ανθρώπων αυτών να στραφούν κάπου και να στηρίξουν όποια καινούρια πρωτοβουλία δημιουργείται..

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Γραφείο σε διάφορα επίπεδα σχετίζονται με την έλλειψη προσωπικού, με την μη επιστημονική κατάρτιση και απειρία των εργαζόμενων στις κοινωνικές υπηρεσίες μέχρι πριν κάποια χρόνια, αλλά κυρίως με την ανυπαρξία πολιτικής βούλησης για οργάνωση των κοινωνικών υπηρεσιών και την “ πυροσβεστική ” δράση όταν ένα θέμα προκύψει.

Η συνεργασία με άλλους φορείς:

«Δεν μπορώ να σου πω ότι έχουμε μια επικοινωνία που ρέει, ενώ θα έπρεπε, γινόντουσαν κάποιες συναντήσεις μια φορά το χρόνο στη Νομαρχία για τη Δυτική Αττική όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Έχουμε τώρα 2 χρόνια να γίνει αυτό. Καταλαβαίνεις πως ένας άλλος φορέας πρέπει να συσπειρώσει. Δεν μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία δική μου ας πούμε ή κάποιου άλλου υπεύθυνου μιας άλλης κοινωνικής υπηρεσίας. Συναντιόμαστε σε άλλες εκδηλώσεις άσχετες και μοιραζόμαστε κάποιες σκέψεις ή να πάρουμε τηλέφωνο κάποιους συναδέλφους από άλλες περιοχές τους οποίους γνωρίζουμε προσωπικά.» (Κλινική ψυχολόγος κοινωνικής υπηρεσίας δήμου Ασπροπύργου)

Όσον αφορά τα δύο ΚΕΣΥΥ η ανταπόκριση των ενδιαφερόμενων κρίνεται ως αρκετά θετική με το σκεπτικό πως υπάρχουν λίστες αναμονής για να μπει κάποιο παιδί με νοητική στέρηση στα κέντρα αυτά, τα οποία είναι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων και έχουν άδεια να δέχονται μέχρι 100 άτομα. Αυτό σημαίνει πως δεν δέχονται εύκολα καινούρια άτομα και είναι κατά μία έννοια « κλειστά ».

Το βασικό πρόβλημα και εδώ σχετίζεται με τη χρηματοδότηση.

«Δυστυχώς το βασικό πρόβλημα έχει να κάνει με τα χρήματα. Αν υπήρχε μια συνεχής και συγκεκριμένη ροή χρημάτων όλα θα ήταν καλύτερα. Δεν μιλάμε για υπέρογκα ποσά. Απλά να ξέραμε για τι ποσά μιλάμε και σε ποιο χρονικό διάστημα θα έρθει...» (Ψυχολόγος στο "Εργαστήρι ")

Η συνεργασία κρίνεται ως αρκετά καλή άσχετα αν απουσιάζει το κράτος στην προώθηση της και στηρίζεται στις προσωπικές σχέσεις των εργαζόμενων στους διάφορους φορείς. Πραγματοποιείται ευκαιριακά και ασυντόνιστα με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται πάντα ο σκοπός της.

Οι τελικοί στόχοι επιτυγχάνονται και :

«...έχουν να κάνουν με το κομμάτι της αυτονόμησης μέσω ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων και το άλλο μεγάλο κομμάτι έχει να κάνει με το κομμάτι της επαγγελματικής αποκατάστασης.» (Εκπαιδευτικός στο "Μαργαρίτα ")

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η στροφή των ευρωπαϊκών πολιτικών από ολιστικού τύπου προσεγγίσεις σε εξατομικευμένες παρεμβάσεις δεν θα μπορούσε να μην επηρεάσει και τις

ελληνικές πολιτικές δεδομένου ότι η Ελλάδα αποτελεί μέλος της Ε.Ε. Αυτή η αλλαγή επηρεάζει και την ασκούμενη Κοινωνική Πολιτική σαν συνιστώσα των γενικότερων πολιτικών.

Οι σύγχρονες τάσεις στην Κοινωνική Πολιτική σχετίζονται με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της μακροχρόνιας ανεργίας. Πλέον έρχονται στο προσκήνιο ενεργητικές πολιτικές αφήνοντας πίσω τις παθητικές (π.χ. επιδοματική πολιτική) και διαπιστώνεται απομάκρυνση από την καθολική και ομοιόμορφη προστασία σε παρεμβάσεις που αφορούν ευπαθείς κοινωνικά ομάδες.

Αναζητούνται πλέον διαπλοκές και συνεργασίες με φορείς και υπηρεσίες που ανήκουν σε διαφορετικούς χώρους, ως ένα τρόπο επίτευξης της κοινωνικής συνοχής. Το νέο αυτό μοντέλο, καλούμενο ως νέος πλουραλισμός, επιδιώκει τη συνεργασία διάφορων τομέων όπως αυτός της αγοράς, της οικογένειας, του τρίτου τομέα κλπ ώστε ν' αποφευχθούν νοσηρά φαινόμενα όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός και η μακροχρόνια ανεργία.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα πεδίο άσκησης κοινωνικής πολιτικής με πολλά πλεονεκτήματα εφόσον βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη σε σχέση με την κεντρική διοίκηση και αποτελεί ταυτόχρονα και μία αποκεντρωμένη έκφρασή της . Η ελληνική πραγματικότητα όμως παρουσιάζει την Τοπική Αυτοδιοίκηση σαν ένα χώρο που κυριαρχούν οι πελατειακές σχέσεις και τα κομματικά συμφέροντα.

Τα Άτομα με Αναπηρίες αποτελούν μία από τις παραδοσιακές ευπαθείς ομάδες της Κοινωνικής Πρόνοιας. Αυτό σημαίνει πως πολιτικές ήταν εστιασμένες εκεί, χωρίς ωστόσο να προσφέρουν κάτι το ιδιαίτερο πέρα από μία επιδοματική πολιτική. Μετά την στροφή της Ε.Ε. σε εξατομικευμένες παρεμβάσεις, οι παρεμβάσεις για αυτή την κατηγορία του πληθυσμού εντάσσονται στο ίδιο πλαίσιο.

Η συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα μπορεί πολύ συχνά ν' αντιμετωπίσει το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού εφόσον στα άτομα αυτά παρατηρείται συσσώρευση κοινωνικών μειονεκτημάτων που μπορεί να οδηγήσουν σ' αυτό ακριβώς το φαινόμενο.

Στην παρούσα εργασία η πρώτη υπόθεση εργασίας αναφέρεται στην αντιστοιχία των αρχικών στόχων και των προσφερόμενων υπηρεσιών από τις δομές που έχουν επιλεγεί και σχετίζονται με τα Άτομα με Αναπηρίες και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στα δύο προγράμματα “ Βοήθεια στο σπίτι ” διαπιστώνεται μία τεράστια αλλαγή από τους αρχικούς στόχους. Ο σχεδιασμός αυτών των προγραμμάτων αφορούσε την εξυπηρέτηση των γυναικών με ηλικιωμένα άτομα στο σπίτι ώστε να μπορέσουν οι ίδιες να βγουν στην αγορά εργασίας. Το έλλειμμα όμως σε δομές πρόνοιας άλλαξε το χαρακτήρα και τους στόχους των προγραμμάτων και εξυπηρετεί πλέον άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι προσανατολισμένες στην επίτευξη των νέων στόχων όχι όμως των στόχων που είχαν τεθεί αρχικά. Λόγω όμως δυσκολιών στη χρηματοδότηση οι υπηρεσίες που προσφέρονται δεν αποδίδουν τόσο πολύ όσο θα έπρεπε.

Τα ΚΥΥ έχουν σαν βασικό στόχο την εργασιακή ένταξη και επανένταξη ανέργων. Τα Άτομα με Αναπηρίες όντας άτομα που αντιμετωπίζουν πάρα πολύ υψηλό ποσοστό ανεργίας εντάσσονται στα ΚΥΥ σαν επωφελούμενοι των υπηρεσιών τους. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες αν και είναι προσανατολισμένες στους στόχους η αντιστοιχία στόχων και υπηρεσιών είναι μεγάλη, ωστόσο **σαν παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες εμφανίζονται η παθητική αντίληψη των ανέργων για την εξεύρεση εργασίας, η έλλειψη στήριξης των Γραφείων από τη δημοτική αρχή κυρίως σε ενέργειες δημοσιότητας και η χρηματοδότηση η οποία καθυστερεί.**

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δυτικής Αττικής παρουσιάζει μεγάλη αντιστοιχία στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών. Παρουσιάζονται και εδώ όμως παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες όπως η έλλειψη προσωπικού.

Η κοινωνική υπηρεσία του δήμου Ασπροπύργου παρουσιάζει μεγάλη αναντιστοιχία μεταξύ στόχων και προσφερόμενων υπηρεσιών εφόσον έχει περιοριστεί στην απλή καταγραφή των Ατόμων με Αναπηρίες.

Όσον αφορά το “ Εργαστήρι ” και τη “ Μαργαρίτα ” διαπιστώνεται πάρα πολύ μεγάλη αντιστοιχία των αρχικών στόχων με τις προσφερόμενες υπηρεσίες εφόσον μέσω των υπηρεσιών επιτυγχάνεται η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων των ατόμων αυτών, έναν από τους αρχικούς στόχους των δομών αυτών.

Γενικότερα από τις δομές που εξετάστηκαν ως προς την αντιστοιχία αρχικών στόχων και παρεχόμενων υπηρεσιών τα δύο ΚΕΣΥΥ “ Εργαστήρι ” και “ Μαργαρίτα ” παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αντιστοιχία.

Η δεύτερη υπόθεση εργασίας εξετάζει την αντιστοιχία μεταξύ προσφερόμενων υπηρεσιών και αναγκών των Ατόμων με Αναπηρίες. Για να υπάρξει αντιστοιχία μεταξύ υπηρεσιών και αναγκών πρέπει πρώτα να προσδιοριστούν αυτές οι ανάγκες.

Μόνο στα δύο ΚΕΣΥΥ διαπιστώνεται κάτι τέτοιο όμως μέσα από αξιολογήσεις, συζητήσεις και ελευθερία να εκφράσουν τα άτομα με νοητική στέρηση τα θέλω τους. Σε όλες τις υπόλοιπες δομές ο προσδιορισμός των αναγκών πραγματοποιείται μέσα από τη συμπλήρωση μιας φόρμας. **Πρέπει να τονιστεί πως όταν υπάρχει έλλειψη προσωπικού, χρηματοδότησης και η συχνότητα επαφών δεν είναι καθημερινή είναι λογικό να μην αναπτύσσεται η μεθοδολογία εκείνη που να οδηγεί σε πλήρη προσδιορισμό των αναγκών.**

Η τρίτη υπόθεση εργασίας αναφέρεται στο περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις υπηρεσίες για την ομάδα στόχο. Η αλήθεια είναι πως η κοινωνική ενσωμάτωση για να επιτευχθεί απαιτεί συντονισμένες, πολυετείς και πολύπλευρες ενέργειες κάτι που δεν πραγματοποιείται από όλες τις δομές είτε γιατί έχουν εστιάσει αλλού όπως για παράδειγμα στην εργασιακή ένταξη, που αποτελεί ωστόσο προϋπόθεση για την κοινωνική ένταξη, είτε γιατί η επιδοματική πολιτική θεωρείται ένα βήμα προς την κοινωνική ένταξη και οι υπηρεσίες περιορίζονται σ’ αυτό.

Μόνο τα δύο ΚΕΣΥΥ έχουν αντιληφθεί το ακριβές περιεχόμενο της κοινωνικής ένταξης που δεν είναι άλλο από την συμμετοχή στο σύνολο των θεσμών. Και μάλιστα οι χρήστες των υπηρεσιών των δύο ΚΕΣΥΥ αποτελούν μία πολύ δύσκολη κατηγορία Ατόμων με Αναπηρίες, αυτή των ατόμων με νοητική στέρηση, τα οποία χρειάζονται συνεχή επίβλεψη και βοήθεια στο ν' αντιληφθούν την πραγματικότητα και να προστατέψουν τον εαυτό τους.

Η συμμετοχή σε διάφορα προγράμματα, η συνεχή εκπαίδευση, το «άνοιγμα» των κέντρων αυτών προς την κοινότητα και η συμμετοχή σε ένα προστατευμένο χώρο εργασίας ευνόησαν την αποδοχή τους από την τοπική κοινότητα και πραγματοποιήθηκαν βήματα προς την ενσωμάτωσή τους. Όπου αντίθετα δεν υπήρξε συμμετοχή στους θεσμούς η τοπική κοινωνία αδυνατούσε να τους αποδεχτεί και να τους ενσωματώσει.

Η τέταρτη υπόθεση εργασίας αφορούσε την αποτίμηση της προσφοράς και του ρόλου των κοινωνικών δομών στην ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρίες. Η συγκεκριμένη υπόθεση εργασίας συνδέεται στενά με την τρίτη υπόθεση εργασίας που αφορά το περιεχόμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης από τις δομές.

Οι δομές θέτουν σαν άμεσο ή έμμεσο στόχο την ενσωμάτωση. Η προσφορά των δομών στην ενσωμάτωση είναι μεγάλη μόνο όταν οι δομές συνειδητοποιήσουν το ακριβές περιεχόμενό της και εφαρμόσουν τις κατάλληλες ενέργειες για να την επιτύχουν. Τα δύο ΚΕΣΥΥ "Μαργαρίτα και" Εργαστήρι " προσφέρουν τα μέγιστα προς αυτή την κατεύθυνση αντίθετα με τις άλλες δομές οι οποίες δρουν αποσπασματικά και ευκαιριακά όχι γιατί δεν υπάρχει η θέληση ή η επιστημονική γνώση αλλά γιατί λόγω ελλειπών χρηματοδότησης και προσωπικού, τέτοιες ενέργειες δεν δύναται να πραγματοποιηθούν.

Το κράτος έχει περιοριστεί σε μία επιδοματική πολιτική και δρα μόνο πυροσβεστικά σε περιόδους κρίσης. Τα " Βοήθεια στο σπίτι " προσπαθούν να στηρίξουν την κοινωνική συνοχή των τοπικών κοινωνιών και να προσφέρουν υπηρεσίες προς την κατεύθυνση της κοινωνικής ενσωμάτωσης αλλά και αυτά

λόγω τεράστιων ελλείψεων δεν επιτυγχάνουν το στόχο της ένταξης. Στην ουσία επειδή είναι προγράμματα που δεν διαρκούν εσαεί αλλά έχουν ημερομηνία λήξης οι εργαζόμενοι σ' αυτά προσπαθούν εκτός από το να μάθουν στα άτομα να χειρίζονται μόνο τους κάποιες καταστάσεις, να δημιουργήσουν άτυπα δίκτυα γύρω από αυτά τα άτομα ώστε όταν τελειώσουν τα προγράμματα να αποφύγουν τα άτομα αυτά τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα ΚΥΥ προσανατολισμένα στην εργασιακή ένταξη, βασική προϋπόθεση της κοινωνικής ένταξης, κάνουν βήματα προς αυτή. Ωστόσο η μη ικανοποιητική τους σύνδεση με την αγορά εργασίας συσχετιζόμενη με την ελλιπή ή και ανύπαρκτη εκπαίδευση αυτών των ατόμων καθώς και με την έλλειψη στήριξης αυτών των γραφείων από τους δήμους οδηγεί σε μία απόκλιση από την ενσωμάτωση αυτών των ατόμων.

Δυστυχώς η Τοπική Αυτοδιοίκηση παρουσιάζει σημαντικό έλλειμμα σε δομές που αφορούν τα Άτομα με Αναπηρίες. Οι αναπτυξιακές εταιρίες των δήμων που συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα να μεν εκμεταλλεύονται ευρωπαϊκά προγράμματα αλλά μέσω διαπλοκών, πελατειακών σχέσεων και κομματικών συμφερόντων τα οφέλη τελικά είναι πολύ λίγα για τον απλό πολίτη.

Αξίζει να σημειωθεί πως από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την παρούσα εργασία, ο μεγαλύτερος δήμος της Ελλάδας, ο δήμος Αθηναίων δεν διαθέτει δράσεις υπέρ των Ατόμων με Αναπηρίες παρά μόνο συμβουλευτική. Αυτό αποτελεί μία ένδειξη σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στις δομές των δήμων και τα Άτομα με Αναπηρίες.

Αυτό το πρόσφορο πεδίο για εξομάλυνση της κρίσης λόγω μη ικανοποιητικής διαχείρισης του εμφανίζεται ανεπαρκές και αναποτελεσματικό. Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής στην Τοπική Αυτοδιοίκηση παρουσιάζει εμπόδια αλλά αυτό ίσως έχει σχέση και με την κεντρική κρατική πολιτική, η οποία μόνο στα χαρτιά υπέστη αποκέντρωση, με το ζήτημα των πελατειακών σχέσεων, των κομματικών συμφερόντων και με την τεράστια γραφειοκρατία, τα οποία αποτελούν εγγενείς παράγοντες δημιουργίας του ελληνικού κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αμίτσης Γ. Ν., 2001, *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, το ελληνικό μοντέλο των κοινωνικών υπηρεσιών και η Ευρωπαϊκή εμπειρία*, εκδ: Παπαζήση, Αθήνα

Γετίμης Π. – Γράβαρης Δ., 1993, *Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική, η σύγχρονη προβληματική*, εκδ: Θεμέλιο, Αθήνα

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΕΑ), 2007, *Επιχειρηματικότητα και Άτομα με Αναπηρίες*, Έρευνα-μελέτη, Αθήνα

Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, 1995, *Κοινωνική πολιτική και τοπική αυτοδιοίκηση*, Μελέτη ΚΕΔΚΕ- ΕΕΤΑΑ

Κατσούλης Η. ...κ.ά., 2002, *Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα, Κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής*, εκδ: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα

Κοντιάδης Ξ. – Απιστούλας Δ., 2006, *Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους και Τοπική Αυτοδιοίκηση Συντονισμός και δικτύωση των δομών κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο*, εκδ: Παπαζήση, Αθήνα

Παπαδοπούλου Δ., 2002, (επιμ.), *Κοινωνικός αποκλεισμός για τους ανθρώπους που παραμερίζουμε*, εκδ: Αρμός, Αθήνα

Παπαδοπούλου Δ., 2007, *Αποτύπωση της εμπλοκής της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα κοινωνικής πολιτικής και η σχέση με τις κυριότερες ευπαθείς ομάδες 2006-2007, τελική έκθεση πεπραγμένων της έρευνας πεδίου*, εκδ: equal – συγκλίσεις Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα

Πρακτικά πανελλήνιου επιστημονικού συνεδρίου, 2004, *Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού στο δίκτυο δομών για Άτομα με Αναπηρία*, Περιφερειακό Σύστημα Υγείας και Πρόνοιας Πελοποννήσου, Φιλιατρά Μεσσηνίας

Σταθόπουλος Π., 1996, *Κοινωνική Πρόνοια μια γενική θεώρηση*, εκδ: ΕΛΛΗΝ, Αθήνα

Στασινοπούλου Ο., 2007, (επιμ.), *Κοινωνική Πολιτική μία άλλη προσέγγιση*, εκδ: Gutenberg, Αθήνα

Στασινοπούλου Ο., 1999, *Ζητήματα σύγχρονης Κοινωνικής Πολιτικής, από το κράτος πρόνοιας στο « νέο » προνοιακό πλουραλισμό, φροντίδα και γήρανση – η σύγχρονη πλουραλιστική πρόκληση*, εκδ: Gutenberg, Αθήνα

Χατζηπαντελής Θ. ...κ.ά, 2008, *Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, εκδ: ΚΕΔΚΕ - Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Φυλλάδιο “Εργαστήρι”

Δικτυακοί Τόποι:

www.ergastiri.gr

www.kedke.gr

www.eetaa.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

“Βοήθεια στο σπίτι”

Δήμος Μεγάρων

Συνεντεύτρια: Θα μπορούσατε να μου πείτε λίγα πράγματα για τη νομική μορφή του φορέα;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι, ναι . Η δημοτική επιχείρηση ανάπτυξης του Δήμου Μεγαρέων ΔΕΑΔΥΜ είναι επιχείρηση ιδιωτικού δικαίου με κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Η οποία εμμέσως είναι θυγατρική του Δήμου.

Συνεντεύτρια: Η οργανωτική του δομή;

Κοινωνική Λειτουργός: Ο πρόεδρος ο οποίος θα πρέπει να είναι δημοτικός σύμβουλος, είναι διευθυντής μετά, στην ιεραρχία, αυτό δεν θες; Την ιεραρχία;

Συνεντεύτρια: Ναι, ναι!

Κοινωνική Λειτουργός: Λοιπόν, είναι διευθυντής όποιος είναι οικονομολόγος και διορίζεται από τον πρόεδρο και το διοικητικό συμβούλιο, υπάρχει το διοικητικό συμβούλιο το οποίο συνεδριάζει κάθε μήνα και λαμβάνει αποφάσεις, ε υπάρχει τακτική διευθύντρια γιατί η δημοτική επιχείρηση πέρα από τις κοινωνικές δομές αναλαμβάνει έργα ανάπτυξης, έργα πολεοδομικά, έργα ανάπτυξης της πόλης, όποτε από αυτά παίρνουμε κάποια έσοδα τα οποία συντηρούν τις κοινωνικές δομές και μετά είναι οι δομές, τα 2 “Βοήθεια στο σπίτι” επίσης υπάρχει μια δομή υποστήριξης των τσιγγάνων η οποία λειτουργεί τον τελευταίο χρόνο, στο Βλυχό Μεγάρων και υπάρχουν 2 βρεφονηπιακοί σταθμοί οι οποίοι παίρνουν κατά προτεραιότητα παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών ή οικογενειών με χαμηλό εισόδημα.

Συνεντεύτρια: Ε..., δηλαδή δομές αμιγώς για άτομα με αναπηρία δεν υπάρχουν.

Κοινωνική Λειτουργός: Όχι δεν υπάρχουν. Εξυπηρετούμε όμως κάποια τέτοια περιστατικά. Δεν μπορώ να σου πω όμως συγκεκριμένο αριθμό γιατί συνέχεια αυτά ανανεώνονται,

κάποια ολοκληρώνουν την υποστήριξη τους, ε...και...αλλά γενικά σε ποσοστό 35% με 40% έχουμε περιστατικά με άτομα με αναπηρίες τα οποία είτε εξυπηρετούνται άμεσα τα ίδια, είτε έμμεσα δίνοντας υποστήριξη στους οικογενειακούς φροντιστές, δηλαδή στους συγγενείς τους, παράλληλα με τα άτομα αυτά βοηθάμε και υποστηρίζουμε την οικογένεια να απαλλαγεί από το βάρος αυτό και να μπορέσει να βγει προς την αγορά εργασίας είτε να κάνει τις υποχρεώσεις του πιο εύκολα. Αυτός είναι ένας βασικός στόχος του προγράμματος. Είναι βασικός στόχος.

Συνεντεύτρια: Μάλιστα! Γνωρίζετε κάποια από τα χαρακτηριστικά της περιοχής, δηλαδή οικονομική ανάπτυξη...

Κοινωνική Λειτουργός: Λοιπόν έχω να σου δώσω μια έρευνα γι' αυτό. Δεν θυμάμαι τα στοιχεία απέξω. Θα σου δώσω την έρευνα μετά.

Συνεντεύτρια: Εντάξει. Οι βασικοί στόχοι του "Βοήθεια στο σπίτι" ;

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι να προσφέρει καταρχήν στα άτομα με αναπηρίες άμεσα υποστήριξη, φροντίδα να τους ενσωματώσει στο κοινωνικό σύνολο

Συνεντεύτρια: Δηλαδή 1^{ος} στόχος η φροντίδα και η προσπάθεια επανένταξης στο κοινωνικό σύνολο;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι !ναι! γιατί υπάρχουν άτομα λόγω της αναπηρίας τους είναι κλεισμένα, απομονωμένα στο σπίτι. Τα άτομα αυτά είτε λόγω ψυχικής νόσου είτε λόγω της αναπηρίας τους δεν μπορούν να προσεγγίσουν την υπηρεσία και γι' αυτό το "Βοήθεια στο σπίτι" πάει το ίδιο σ' αυτά και προσφέρει υπηρεσίες. Και μ' αυτό τον τρόπο επιδιώκει την ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Συνεντεύτρια: Άλλος στόχος;

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι δηλαδή ένας διαμεσολαβητικός φορέας ανάμεσα στην κοινωνία και τα άτομα αυτά, έτσι; Και ο δεύτερος στόχος είναι η φροντίδα των συγγενών των οικογενειακών φροντίδων δηλαδή, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα από την φροντίδα αυτών των ανθρώπων γιατί χρειάζονται πάρα πολλές ώρες την ημέρα φροντίδα, υποστήριξη και στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι να αναλάβουμε εμείς ένα μέρος αυτού του βάρους και να μπορέσουν τα άτομα αυτά, κυρίως οι γυναίκες να βγουν

στην αγορά εργασίας, γιατί οι γυναίκες είναι αυτές που φροντίζουν, είτε να μπορέσουν να κάνουν πιο άνετα κάποιες δουλειές τους.

Συνεντεύτρια: Ποια στρατηγική χρησιμοποιείτε για τα περιστατικά;

Κοινωνική Λειτουργός: Μελέτη περίπτωσης, αυτό εννοείς; Τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε τα περιστατικά;

Συνεντεύτρια: Ναι

Κοινωνική Λειτουργός: Τα περιστατικά γίνονται γνωστά σε εμάς, είτε από παραπομπές, γιατί έχουμε συνεργασία και με την Νομαρχία και με την Πρόνοια και με νοσηλευτικά ιδρύματα της ευρύτερης περιοχής, ε... παραπέμπεται σε εμάς έτσι, είτε επειδή είναι γνωστό το πρόγραμμα στους συμπολίτες μας, οι ίδιοι προσεγγίζουν την υπηρεσία μας και μας λένε ότι χρειάζεται βοήθεια το τάδε ας πούμε σπίτι, επικοινωνούμε εμείς μαζί τους, ε... βλέπουμε ότι θέλουν να δεχθούν τις υπηρεσίες μας έτσι; και από εκεί και πέρα ξεκινάει ο σχεδιασμός και η παροχή υπηρεσιών. Εφόσον όμως θέλουν τα περιστατικά.

Συνεντεύτρια: Κάθε περιστατικό φαντάζομαι πως θα είναι κάτι το διαφορετικό.

Κοινωνική Λειτουργός: Ακριβώς και γι' αυτό κάνουμε εξατομικευμένη προσέγγιση σε όλα τα περιστατικά, εννοείται. Κοιτάμε το ατομικό ιστορικό του, το ψυχοκοινωνικό ιστορικό, ιατρικό ιστορικό και βάση μετά σχεδιασμού φτιάχνουμε το πλάνο για το τι είδους φροντίδα και σε ποια συχνότητα πρέπει να του προσφέρουμε.

Συνεντεύτρια: Με τη λέξη φροντίδα τι εννοείτε;

Κοινωνική Λειτουργός: Υπηρεσίες, έτσι; Μπορεί να θέλουν ψυχολογική υποστήριξη απλά, μπορεί να θέλουν, να χρειάζονται απλά παρέα, μπορεί να θέλουν συμβουλευτική, είτε αυτοί είτε η οικογένειά τους, για τα άτομα αυτά συνήθως ανήκουν σε πολύ προβληματικές οικογένειες έτσι; Και αντιμετωπίζουν ένα σύνολο προβλημάτων στο οποίο πρέπει να παρέμβουμε. Οι σχέσεις των ατόμων με τις οικογένειες τους είναι διαταραγμένες λόγω των προβλημάτων, εμείς κοιτάμε να προσφέρουμε συμβουλευτική για να μπορέσουν μετά οι άνθρωποι αυτοί να λύνουν μόνοι τους πλέον τα

προβλήματά τους από δω και εμπρός, κοιτάμε να τους δείξουμε τους τρόπους με τους οποίους θα δίνουν οι ίδιοι λύση στα προβλήματά τους, έτσι;

Συνεντεύτρια: Για πόσο χρονικό διάστημα μπορεί να μιλάμε;

Κοινωνική Λειτουργός: Εξαρτάται την περίπτωση, υπάρχουν περιστατικά που χρήζουν υποστήριξης από τότε που ξεκίνησε το πρόγραμμα και είναι και άλλα περιστατικά που ήθελαν για πολύ λίγο βοήθεια.

Συνεντεύτρια: Αριθμός Ατόμων με Αναπηρίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Δεν έχω τα αρχεία μου μαζί, πάρε με τηλέφωνο να σου πω.

Συνεντεύτρια: Ναι. Εντάξει! Τώρα ο τρόπος διακίνησης πληροφοριών για το πρόγραμμα;

Κοινωνική Λειτουργός: Εκτός από τις παραπομπές από φορείς είτε από συμπολίτες το ξέρουν μέσα από διάφορες ε....., έχουμε κινήσεις διαφήμισης του προγράμματος στην αρχή της λειτουργίας του, έχουμε κάνει κατά καιρούς παρουσιάσεις του προγράμματος σε εφημερίδες, έτσι;

Συνεντεύτρια: Έχετε διαπιστώσει κάποιο παράγοντα που να οδηγεί σε απόκλιση των στόχων από τις υπηρεσίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Επειδή έχουμε να κάνουμε με έμψυχο υλικό και επειδή είναι συνήθως σε οριακές καταστάσεις τα άτομα που φτάνουν σε εμάς, γιατί όταν ένας άνθρωπος έχει απομονωθεί στο σπίτι του σημαίνει ότι αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα έτσι; Σίγουρα δεν μπορείς να πεις ότι πετυχαίνεις το 100% του στόχου σου πάντα, δηλαδή ποιο είναι αυτό; Να βγει πλέον και να λειτουργεί ανεξάρτητα στην κοινωνία, έτσι; Κοιτάμε όμως να προσεγγίσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο τους στόχους και είμαστε ικανοποιημένοι κάθε φορά με μικρές ε...με όποια βελτίωση παρουσιάζεται. Άλλο είναι ότι πρακτικά προβλήματα υπάρχουν, δηλαδή είμαστε 5 εργαζόμενες, 5 κοπέλες, τα περιστατικά τα οποία είναι τελείως απομονωμένα στο σπίτι χρειάζονται υποστήριξη σε 24ωρη βάση αλλά εμείς δεν μπορούμε να το προσφέρουμε αυτό, οπότε κάποιες φορές δρούμε συμπληρωματικά γιατί δουλεύουμε μόνο δωρο το πρωί οπότε κάποιος το απόγευμα που χρειάζεται κάποιος υποστήριξη

εμείς δεν μπορούμε να την προσφέρουμε και γι' αυτό δρούμε εθελοντικά, πάμε συμπληρωματικά και απογευματινές ώρες.

Συνεντεύτρια: Μήπως τελικά στην ουσία η ενσωμάτωση στην ουσία τίθεται σαν τρίτος ή τέταρτος στόχος;

Κοινωνική Λειτουργός: Κοίτα να δεις, αν ένα άτομο αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα υγείας, αντιμετωπίζει π.χ μια προσωρινή αναπηρία γιατί έχει χτυπήσει, έχει πάθει ένα ατύχημα ή δεν ξέρω και εγώ τι. Θα κοιτάξουμε πρώτα να ξεπεραστεί το πρόβλημα υγείας. Μετά θα δούμε αν το άτομο χρειάζεται περαιτέρω υποστήριξη π.χ ψυχολογική, δηλαδή η προτεραιότητα των στόχων αλλάζει βάσει της κατάστασης του ατόμου κάθε φορά

Συνεντεύτρια: Συχνότητα επαφών; Σε καθημερινή βάση;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι και πάλι εξαρτάται. Αν μιλάμε για συμβουλευτική, πρόκειται για μια φορά την εβδομάδα ή όποτε το ζητήσουν τα άτομα.

Συνεντεύτρια: Ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών είναι βάση ιστορικού και εξατομικευμένης προσέγγισης. Ο τρόπος γνώσης του πληθυσμού είναι με βάση παραπομπών;

Κοινωνική Λειτουργός: *Ναι*

Συνεντεύτρια: Ποια η αντίληψη για την κάλυψη των αναγκών των Ατόμων με Αναπηρία;

Κοινωνική Λειτουργός: Από την εμπειρία μου πρώτα επιζητούν λύση στα ιδιωτικά τους προβλήματα και στα οικονομικά τους προβλήματα. Τα περιστατικά ζητούν να καλύψουμε πρώτα αυτές τις ανάγκες που είναι και πρωταρχικές ανάγκες άλλωστε και μετά ζητούν την ψυχολογική υποστήριξη συνήθως έτσι;

Συνεντεύτρια: Πώς πιστεύεις ότι μπορούν να ενσωματωθούν καλύτερα τα Άτομα με Αναπηρία;

Κοινωνική Λειτουργός: Γενικότερα τι θα έπρεπε να συμβαίνει;

Συνεντεύτρια: Το πρόγραμμα αναφέρει τον όρο κοινωνική ενσωμάτωση, δηλαδή πώς επιτυγχάνεται αυτή;

Κοινωνική Λειτουργός: Μέσω της ψυχολογικής υποστήριξης προσπαθούμε να ανεβάσουμε την αυτοεκτίμηση του ατόμου, την αυτοπεποίθηση, να ξεπεράσει πιθανός κάποιος άγχος που αντιμετωπίζει λόγω κάποιου προβλήματος που έχει προκύψει αλλά ακόμα μπορούμε με τους οικογενειακούς βοηθούς, που είναι μια ειδικότητα ατόμων που δουλεύουν στο πρόγραμμα, ένα άτομο το οποίο φοβάται να βγει μια βόλτα, μπορεί να βγει μαζί μας, να πάμε ένα περίπατο μαζί, να πάμε μαζί στην αγορά για να ψωνίσει.

Συνητεύτρια: Ποια θα λέγατε ότι είναι η ιδιαιτερότητα των Ατόμων με Αναπηρίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Τα Άτομα με Αναπηρίες δεν είναι μόνο άτομα με κινητικά προβλήματα. Ίσως είμαι πιο κατασταλαγμένη στο τι έχουν ανάγκη οι άνθρωποι αυτοί. Δηλαδή, έρχονται στην υπηρεσία μας με συγκεκριμένα αιτήματα. Ζητάνε βοήθεια για συγκεκριμένα πράγματα.

Ξεχωρίζουν από τις άλλες ομάδες στο ότι έχουν ανάγκη από ψυχολογική υποστήριξη κατά τη γνώμη μου.

Συνητεύτρια: Σχέση με την τοπική κοινωνία;

Κοινωνική Λειτουργός: Όπως βλέπεις η πόλη δεν έχει εργονομική διευθέτηση ούτε στις υπηρεσίες ούτε μεταφορές κάτι το οποίο συμβάλλει στο να αποκλείονται αυτά τα άτομα από το να βγουν έξω.

Συνητεύτρια: Τους αντιμετωπίζουν καλά δηλαδή;

Κοινωνική Λειτουργός: Πιστεύω όταν αυτοί οι άνθρωποι δεν μπορούν να βγουν για πρακτικούς λόγους έξω και να γίνουν κομμάτι της πραγματικότητας είναι δύσκολο να τους αποδεχτεί η κοινωνία. Για αυτό το λόγο δεν τους δεχόμαστε πολύ εύκολα. Έχω όμως για παράδειγμα περιστατικό που έχει σκλήρυνση κατά πλάκας και το άτομο αυτό το παλεύει και βγαίνει στο δρόμο με το αναπηρικό καροτσάκι και κυκλοφορεί. Είναι μια όμως από τις ελάχιστες περιπτώσεις.

Συνητεύτρια: Θεωρείς ότι η ανταπόκριση των ενδιαφερομένων είναι καλή;

Κοινωνική Λειτουργός: Είμαστε 2 προγράμματα τώρα και πλέον μπορούμε να καλύψουμε περισσότερα περιστατικά. Γενικότερα, έχει γίνει αποδεκτό στην συνείδηση των ανθρώπων το "Βοήθεια στο σπίτι" το θεωρούν πια σαν

κάτι...δεν τους ξενίζει το να πάμε στο σπίτι τους, παλαιότερα καινοτόμα δράση το 2000 και τους φαινόταν περίεργο. Τι τώρα θα έρθουν στο σπίτι μου, τι θα πει η γειτονιά; Τώρα όμως έχει γίνει θεσμός το "Βοήθεια στο σπίτι" και το επιζητούν με πάρα πολύ μεγάλη θέρμη. Δεν είναι πλέον ντροπή το να πάμε σπίτι τους.

Συνεντεύτρια: Το "Βοήθεια στο σπίτι" αντιμετωπίζει κάποια προβλήματα σε διάφορα επίπεδα;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι, όσον αφορά τα δικαιώματά μας ως εργαζόμενοι. Είμαστε συνέχεια με συμβάσεις που ανανεώνονται κάθε χρόνο, δηλαδή είμαστε υπό καθεστώς ανασφάλειας γιατί δεν ξέρουμε τι θα γίνει αύριο. Τον Αύγουστο λήγουν όλες οι συμβάσεις όλων των προγραμμάτων σε όλη την Ελλάδα, ο υπουργός και το κράτος γενικότερα δεν έχει πάρει καμία απόφαση για το τι θα γίνει στο μέλλον, οπότε καταλαβαίνεις με τι ανασφάλεια ζούμε. Οικονομικά αργούν οι πληρωμές μας γιατί το κράτος αργεί να δώσει την επιδότηση στην αναπτυξιακή γιατί το πρόγραμμα αυτό επιδοτείται ακόμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ποσοστό. Καθυστερούν λοιπόν τις επιδοτήσεις και καθυστερούμε να πληρωθούμε. Καταλαβαίνεις λοιπόν πως αυτό λειτουργεί ανασταλτικά στο να προσφέρουμε τις υπηρεσίες με ηρεμία.

Συνεντεύτρια: Ε... ναι, άλλωστε τα λεφτά από Ε.Ε, είναι να για βοηθήσουν στην δημιουργία των προγραμμάτων, δεν είναι για να στηρίζεται εξ' ολοκλήρου το Πρόγραμμα σ' αυτά τα χρήματα. Το κράτος θα έπρεπε να είχε προνοήσει γι' αυτό και να έβρισκε τρόπο να χρηματοδοτηθούν αυτά τα Προγράμματα όταν τελειώσουν οι επιχορηγήσεις από Ε.Ε.

Κοινωνική Λειτουργός: Λειτουργεί το πρόγραμμα από το 2000 και είμαστε 2008 και το κράτος ενώ έχει αναγνωρίσει τη χρησιμότητά του ε... δεν έχει φροντίσει να εξασφαλίσει πόρους για την συνεχεία τους και μάλιστα η στιγμή που τα προγράμματα αυτά κοστίζουν πολύ λίγο για το κράτος ανάλογα με τις υπηρεσίες που προσφέρει. Οι υπηρεσίες δηλαδή έχουν μεγάλη ανταποδοτικότητα σε σχέση με το κόστος.

Γιατί εμείς αποκλείουμε κάποια άτομα από το να πάνε στα ιδρύματα, τα οποία ιδρύματα κοστίζουν πολύ περισσότερα χρήματα απ' ό,τι εμείς. Είμαστε με

μειωμένο κόστος αλλά προσφέρουμε μεγάλη αποδοτικότητα-αποτελεσματικότητα. Αυτά τα προγράμματα είναι «Ανοιχτή Περίθαλψη». Δεν ξέρω αν το έχεις ακούσει.

Συνεντεύτρια: Όχι

Κοινωνική Λειτουργός: Τα τελευταία χρόνια, την τελευταία δεκαπενταετία πρώτα με το ΚΑΠΗ και μετά με την “Βοήθεια στο σπίτι” έχει γίνει στροφή σ’ όλη την Ευρώπη, όχι μόνο στην Ελλάδα, στην “Ανοιχτή Περίθαλψη”. Έχουν πλέον καταλάβει τα κράτη ότι είναι καλύτερα οι κοινωνικές υπηρεσίες να προσφέρουν ανοιχτής περίθαλψης υπηρεσίες σε αντίθεση με τα ιδρύματα που θεωρούνται κλειστής περίθαλψης υπηρεσίες τα οποία κοστίζουν περισσότερο από το να μένει το άτομο στο σπίτι του.

Συνεντεύτρια: Άλλο πρόβλημα;

Κοινωνική Λειτουργός: Άλλα προβλήματα είναι ότι υπάρχει μόνο ένα αυτοκίνητο του “Βοήθεια στο σπίτι” διαθέσιμο για 2 προγράμματα, με το οποίο μάλιστα από τις 12 και μετά γίνεται διανομή γευμάτων σε 100 περίπου άτομα της πόλης μας που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα είτε πρόβλημα αναπηρίας και δεν μπορούν να βγουν έξω . Είναι μια εθελοντική πρωτοβουλία αυτή, η διανομή γεύματος. Μετά τις 12 οπότε δεν μπορούμε να μετακινηθούμε π.χ στην Κιννέτα. Υπάρχει αυτό το πρόβλημα.

Συνεντεύτρια: Κάτι άλλο που να θεωρείτε ως πρόβλημα ή εμπόδιο;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι, η έλλειψη επιμόρφωσης των ειδικοτήτων, ας πούμε των οικογενειακών φροντιστών. Αυτές είναι οι γυναίκες που έχουν τελειώσει πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είτε δευτεροβάθμια. Πρωτοβάθμια βασικά οι οποίες προσφέρουν καθαριότητα στα σπίτια και έχουν προσληφθεί χωρίς να έχουν πάρει κάποια επιπλέον επιμόρφωση και επειδή έχουμε να κάνουμε με έμψυχο υλικό, με ανθρώπους πρέπει να είμαστε πολύ ευαίσθητοι ως προς τον χειρισμό τους. Δεν είναι πράγματα. Χρειάζονται συγκεκριμένη αντιμετώπιση. Υπήρχε πρόβλημα στην αρχή αλλά το λύσαμε κάνοντας εποπτείες σε εβδομαδιαία βάση, έπειτα σε μηνιαία βάση και τώρα κάνουμε εποπτεία όταν έχουμε ένα σοβαρό πρόβλημα. Θα μπορούσε το κράτος να είχε σχεδιάσει κάποια σεμινάρια από την αρχή.

Συνεντεύτρια: Η συνεργασία με άλλους φορείς;

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι καλή, συνεργαζόμαστε άριστα με όλους τους φορείς των Μεγάρων.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των Ατόμων Με Αναπηρία δηλαδή τι θα έπρεπε να γίνει;

Κοινωνική Λειτουργός: Υπάρχει ένας σύλλογος ΑμεΑ στην περιοχή ο οποίος έχει δημιουργηθεί από τους γονείς των ατόμων αυτών ο οποίος σύλλογος αυτός δεν έχει επιδιώξει συνεργασία με τις υπηρεσίες. Δεν μπορούν να συνεργαστούν μαζί μας. Υπάρχει η πεποίθηση ότι αυτοί ξέρουν καλύτερα. Θεωρούν ότι έχουν κατακτήσει τη γνώση όσο αφορά αυτά τα θέματα, τέλος πάντων ...Θα μπορούσε να γίνει μια έρευνα στην περιοχή για να εξακριβώσουμε τον ακριβή αριθμό των Ατόμων με Αναπηρίες καθώς και τις ανάγκες τους. Πόρτα πόρτα ας πούμε και μετά βάση της έρευνας να προχωρήσουμε σε κάποιες δράσεις. Θα μπορούσαν να εκπαιδευτούν κατάλληλα και εθελοντές, αν ήθελαν να βοηθήσουν, γιατί με 5 και 10 άτομα στελέχωση μιας κοινωνικής υπηρεσίας να προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες δεν γίνεται.

Από 'κει και πέρα θα έλεγα στελέχωση των υπηρεσιών και από άλλες ειδικότητες. Λογοθεραπευτές κλπ ή να υπολογίζουμε στη βοήθεια ιδιωτών επαγγελματιών όταν χρειάζεται, δηλαδή κάτι ανάμεσα σε εργασία και εθελοντισμό. Να μην υπάρχει ακριβώς πληρωμή, αλλά χρειάζεται κάποιο κίνητρο. Ακόμη να υπάρχει ένα καλύτερο δίκτυο συντονισμού μεταξύ των δομών π.χ με κοινωνικές υπηρεσίες νοσοκομείων, με τα κέντρα ψυχικής υγείας.

Συνεντεύτρια: Στη βιβλιογραφία οι ομάδες των ηλικιωμένων και των Ατόμων με Αναπηρίες φαίνονται σαν οι παραδοσιακές ομάδες της Πρόνοιας και τόσα χρόνια κάποιος μπορεί να φαντάζεται ότι έχει γίνει κάτι.

Κοινωνική Λειτουργός: Να σου πω κάτι; Μόνο στη βιβλιογραφία είναι .Σε επιδόματα είναι πιο προνομιούχοι; Εμείς κάθε φορά πάμε στη Πρόνοια για να βγάλουμε επιδόματα για Άτομα με Αναπηρίες ζητάνε συνεχώς περισσότερα χαρτιά για να κόβουν όσο το περισσότερο από το να παίρνουν επιδόματα και

όταν η Πρόνοια περιορίζεται μόνο να δίνει επιδόματα..., γιατί δεν φταίνε οι εργαζόμενοι, και αυτοί συνάδερφοι, φταίει το κράτος. Τα επιδόματα είναι εξευτελιστικά, έτσι; Όταν το δίμηνο είναι 250€καταλαβαίνεις τι γίνεται.

Με θέλεις κάτι άλλο; Συγνώμη αλλά πρέπει να φύγω.

Συνεντεύτρια: Όχι, ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας.

Κοινωνική Υπηρεσία

Δήμος Ασπροπόργου

Συνεντεύτρια: Κατ' αρχάς θα μπορούσαμε να πούμε μερικά πράγματα για το προφίλ του φορέα.

Κλινική Ψυχολόγος: Λοιπόν, το γραφείο δημιουργήθηκε το 1994, ονομάζεται Γραφείο ισότητας των δυο φύλων κοινωνικής μέριμνας, θεωρητικής ιατρικής νεολαίας και άθλησης. Στόχος ήταν αρχικά να ενημερωθεί ο κόσμος για την ύπαρξή του, ήταν μια περίοδο όσον αφορά την περιοχή στην οποία οι άνθρωποι δεν είχαν άλλη εμπειρία ανάλογη, έπρεπε να γίνει λοιπόν μια ενημέρωση, να φτάσει ο κοινωνικός σχεδιασμός στη βάση, στην τοπική κοινωνία. Αυτό έφαγε αρκετό χρόνο, δηλαδή ένα με δυο χρόνια λειτουργίας του γραφείου αφιερώθηκαν σε αυτή τη δραστηριότητα, αυτό απέδωσε καρπούς, ζωντάνεψε η υπηρεσία. Άρχισαν δηλαδή οι άνθρωποι να προσεγγίζουν την υπηρεσία, να εκθέτουν τα προβλήματά τους και να αντιλαμβάνομαστε το είδος και το μέγεθος των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι στη περιοχή. Η δική μου φιλοσοφία, επειδή εγώ ουσιαστικά δημιούργησα αυτή την ιστορία ε...θεωρούσα ότι μια τέτοιου είδους υπηρεσία δεν θα πρέπει να κατευθύνεται από πάνω αλλά θα πρέπει να ξεκινήσει από τη βάση της κοινότητας και σιγά σιγά να οργανώνεται, να δομείται. Υπήρξε αρχικά σχεδιασμός ο οποίος πήρε σάρκα και οστά από τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή αυτό το Γραφείο εντάσσεται στα πλαίσια της κοινωνικής υπηρεσίας;

Κλινική Ψυχολόγος: Ναι, ναι είναι στα πλαίσια της κοινωνικής υπηρεσίας, ανήκει στην τοπική αυτοδιοίκηση, δηλαδή στο δήμο, ε...ναι το άλλο να σου πω;

Συνεντεύτρια: Η οργανωτική δομή του φορέα και η στελέχωση

Κλινική Ψυχολόγος: Κοίτα να δεις, η στελέχωση πάντα ήταν ένα πρόβλημα, υπήρχε προσωπικό το οποίο ήταν με συμβάσεις όλα αυτά τα χρόνια, οι ειδικότητες ήταν κοινωνικοί λειτουργοί κυρίως, υπήρχαν και δυο προγράμματα "Βοήθεια στο σπίτι" τα οποία απασχολούν δυο κοινωνικούς λειτουργούς και

δυο οικογενειακούς φροντιστές. Βέβαια οι ανάγκες είναι αρκετά μεγάλες και χρειαζόμαστε και άλλο προσωπικό, αυτό είναι ένα πάγιο αίτημά μας και δεν θα πάψει να είναι ποτέ.

Συνεντεύτρια: Λίγα λόγια για την οικονομική ανάπτυξη και τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης στην περιοχή;

Κλινική Ψυχολόγος: Η περιοχή χαρακτηρίζεται καταρχήν από αρκετά μεγάλη μετανάστευση, οικονομικοί μετανάστες κυρίως, από την παλιννόστηση έχουν δημιουργηθεί μάλιστα εδώ στον Ασπρόπυργο δυο με τρεις συνοικίες από αυτούς τους ανθρώπους που εγκαθίσταται στην περιοχή, από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, μετά την δεκαετία του 60'. Τώρα οι ιθαγενείς, οι Ασπροπυργιώτες είναι άνθρωποι που βασίζονται στην αγροτική οικονομία κυρίως, από την δεκαετία του 70'η περιοχή έγινε βιομηχανική ζώνη και άλλαξε άρδην η οικονομική σύνθεση του πληθυσμού, δηλαδή οι άνθρωποι που ήταν αγρότες απέκτησαν μια κινητή περιουσία κυρίως διότι πούλησαν γη ή νοίκιασαν γη κάτι που αποφέρει τεράστια κέρδη. Αυτό διαμόρφωσε μια τελείως διαφορετική συνθήκη στο τέλος της δεκαετίας. Υπάρχουν όμως άνθρωποι που ζουν οριακά και υπάρχει και μια μερίδα κατοίκων που είναι πολύ εύποροι .

Συνεντεύτρια: Οι στόχοι του γραφείου;

Κλινική Ψυχολόγος: Λοιπόν, οι στόχοι είναι να λειτουργούν καταρχάς οι φορείς που προαναφέραμε, όπως είναι το γραφείο Ισότητας που έχει να κάνει με προβλήματα ενδοοικογενειακής βίας κυρίως, η κοινωνική μέριμνα είναι τομέας που δρα σε επίπεδο συμβουλευτικής, κυρίως δηλαδή σε επίπεδο ΚΕΟ και ΚΕΑ δηλαδή κοινωνική εργασία με ομάδα και κοινωνική εργασία με άτομα, ε...

Συνεντεύτρια: Σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες ποιες είναι οι δράσεις;

Κλινική Ψυχολόγος: Λοιπόν, σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες έχουμε ένα πρόβλημα, έχουμε περιοριστεί μόνο στην καταγραφή. Δηλαδή όσοι άνθρωποι προσέγγισαν την υπηρεσία καταγράφηκαν. Υπάρχει μια δυσκολία σε ότι αφορά τα άτομα αυτά, νιώθουν καλύτερη ασφάλεια, όπως έχω καταλάβει από την εμπειρία μου, να έρχονται σε επαφή με τις εταιρίες αναπήρων, συλλόγων

κλπ που έχουν μια καλύτερη σχέση, εν τω μεταξύ υπάρχει μια καλή συνεργασία με την Ομοσπονδία τους και εκεί περιοριζόμαστε προς το παρόν.

Συνεντεύτρια: Δεν υπάρχει κάτι άλλο δηλαδή;

Κλινική Ψυχολόγος: Δεν υπάρχει κάτι άλλο, κάτι πιο οργανωμένο.

Συνεντεύτρια: Από το άλλο πρόγραμμα το "Βοήθεια στο σπίτι" μπορεί κάποιος άτομο με αναπηρίες να ζητήσει βοήθεια;

Κλινική Ψυχολόγος: Ναι, όσον αφορά αυτό ναι, φυσικά. Εγώ αναφέρομαι για υπηρεσίες σε ΑμεΑ όσον αφορά περισσότερο με έννοια της ένταξης τους αφενός και αφετέρου ήδη να ελέγχουν την λειτουργία του Γραφείου, να προτείνουν οι ίδιοι δράσεις κλπ. Μια τέτοια δυνατότητα δεν υπάρχει και αυτός είναι ένας από τους στόχους μας βασικά.

Συνεντεύτρια: Ξέρετε πόσα περίπου είναι αυτά τα άτομα;

Κλινική Ψυχολόγος: Έχουμε καταγράψει εμείς γύρω στα 196 άτομα. Με διάφορα είδη αναπηρίας. Κυριαρχεί η διανοητική στέρηση, ακολουθούν τα αισθητηριακά προβλήματα, τυφλότητα, από 'κει και πέρα έχουμε κινητικές αναπηρίες και κύρια αίτια είναι τα ατυχήματα ε... και υπάρχουν αρκετοί που είναι άνθρωποι που έχουν νοσήσει με σκλήρυνση κατά πλάκας ή ινσουλινοεξάρτηση κλπ.

Συνεντεύτρια: Τρόποι διακίνησης των πληροφοριών σχετικά με το Γραφείο σας;

Κλινική Ψυχολόγος: Οι τρόποι γίνονται ως εξής: Περνάμε κατά καιρούς πληροφορίες στα έντυπα των λογαριασμών της ΕΥΔΑΠ, όχι πολύ συχνά όμως, γίνονται πάρα πολλές ομιλίες σε σχολεία, σε γονείς κλπ. Υπάρχει γενικότερα μια κινητικότητα του Γραφείου σε αυτό το θέμα και από 'κει και πέρα έχω την αίσθηση πως οι άνθρωποι μίλησαν για το Γραφείο από μόνοι τους.

Συνεντεύτρια: Μήπως έχετε διαπιστώσει κάποιους παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες;

Κλινική Ψυχολόγος: Θεωρώ ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες πάσχουν σοβαρά από έμφυχο υλικό αλλά όχι μόνο, πάσχουν από τα πάντα. Κυρίως όμως από έμφυχο υλικό. Αυτή είναι η άποψή μου. Φαντάσου ότι αυτή η υπηρεσία έχει ανάγκη από τουλάχιστον 5 κοινωνικούς επιστήμονες. Είναι γενικότερα όχι

μόνο θέμα νοοτροπίας της κοινωνίας αλλά κυρίως πολιτικής βούλησης, δεν ενδιαφέρονται. Λειτουργούν πυροσβεστικά, αν δημιουργηθεί ένα θέμα κάνουν μια παρέμβαση, συμπωματικά δηλαδή. Όπως και για το "Βοήθεια στο σπίτι" όσο ερχόντουσαν τα χρήματα από την Ε.Ε όλα πήγαιναν καλά, τώρα υπάρχει ένας σχεδιασμός μια πρόταση που ουσιαστικά πετάει το μπαλάκι στην τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτό σημαίνει όσοι δήμοι έχουν χρήματα και θέλουν και θεωρούν ότι πρέπει να το κάνουν αυτό, το κάνουν, όσοι θεωρούν ότι δεν χρειάζεται ή ότι είναι περιττό δεν θα το κάνουν. Ενδεχομένως, αν δεν έχουν χρήματα να είναι μια πολυτέλεια για αυτούς.

Συνεντεύτρια: Εκτός από την καταγραφή των Ατόμων με Αναπηρίες τι άλλο γίνεται;

Κλινική Ψυχολόγος: Γίνεται παραπομπή, μπορεί να ακολουθήσουν συμβουλευτική κλπ. Ανάλογα με το αίτημά του, το πρόβλημα του. Απλά η μόνη διαφορά ξέρετε είναι ε... Δεν διαφοροποιούμε τα ΑμεΑ από τους υπόλοιπους πολίτες σε ότι αφορά την παροχή των υπηρεσιών, θα έπρεπε μέσα στους στόχους μας να είναι αυτό που σας είπα, να μπορούν δηλαδή να ενεργοποιηθούν, να εκθέσουν τις ανάγκες τους, να ρυθμίσουν τις προϋποθέσεις, το πλαίσιο μέσα στην τοπική κοινωνία, μέσα από το οποίο θα μπορούσαν π.χ να έχουν ένα χώρο να μαζεύονται, να συζητάνε να έχουν χώρους στους οποίους να υπάρχει πρόσβαση και αν με ρωτάς να σου πω ποια είναι η προσωπική μου θέση, η προσωπική μου θέση είναι αυτή, οι άνθρωποι καταφέρνουν και ζουν, πολύ καλύτερα πολλές φορές απ' ότι ζούμε εμείς. Δεν είναι αυτό το ζήτημα. Το ζήτημα είναι ότι είμαστε ως κοινωνία προβληματική στο σύνολό της, η έννοια του διαφορετικού μας αποδιοργανώνει, άρα λειτουργούμε ενστικτωδώς τις περισσότερες φορές. Μ' αυτή την έννοια δεν θεωρώ σκόπιμο αυτοί οι άνθρωποι να ξεχωρίζουν ή να χαίρουν μιας άλλης μεταχείρισης. Είναι και αυτό ένα είδος ρατσισμού.

Θεωρώ πως πρέπει να εντάσσονται στις υπηρεσίες όπως όλοι οι άνθρωποι απλά να τους δίνεται η δυνατότητα να ρυθμίζουν τη δυνατότητα μιας υπηρεσίας καλύτερα. Να λένε π.χ ότι έχουμε ανάγκη να μαζευτούμε γιατί

θέλουμε να συζητήσουμε το πρόβλημα του πως ανεβαίνουμε σε ένα λεωφορείο.

Συνεντεύτρια: Η ιδιαιτερότητα αυτής της ομάδας σχετικά με άλλες ευπαθείς ομάδες;

Κλινική Ψυχολόγος: Ε... εντάξει, γενικότερα είναι στο περιθώριο, περιθωριοποιούνται, αυτό είναι γεγονός. Είναι άνθρωποι που οικονομικά αντιμετωπίζουν περισσότερα προβλήματα απ' ό,τι κάποιοι άλλοι. Δηλαδή στην περιοχή μας που ελάχιστοι έχουν κάποια οικονομική ευμάρεια από την οικογένεια οι περισσότεροι έχουν οικονομικά προβλήματα και αποκλεισμός λόγω των προβλημάτων τους από μια σειρά πραγμάτων, δραστηριοτήτων στα οποία θα μπορούσαν να συμμετείχαν.

Συνεντεύτρια: Πώς κρίνετε τη σχέση με την τοπική κοινωνία;

Κλινική Ψυχολόγος: Δεν νομίζω ότι υπάρχει αποδοχή, υπάρχει αναγκαστική αποδοχή ε... κατά τ' άλλα τον δείχνουν τον διαφορετικό.

Συνεντεύτρια: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές σε διάφορα επίπεδα...

Κλινική Ψυχολόγος: Ε... το μόνο που πραγματικά με ενοχλεί το ανέφερα ήδη και είναι η έλλειψη προσωπικού, οι ανάγκες είναι πάρα πολύ μεγάλες και δεν μπορούμε να ανταπεξέλθουμε.

Δυστυχώς επίσης μέχρι πριν κάποια χρόνια άνθρωποι που είχαν τελειώσει το λύκειο στελέχωναν τις κοινωνικές υπηρεσίες. Δεν είχαν ούτε τη γνώση ούτε την πείρα για κάτι τέτοιο. Και ξέρεις εδώ στην περιοχή είναι έντονο το θέμα της εχεμύθειας. Δηλαδή υπάρχουν προβλήματα που οι άνθρωποι εκθέτουν και εκτίθενται κιόλας και καταλαβαίνεις τι μπορεί να συμβεί αν ένας άνθρωπος που δεν γνωρίζει το αντικείμενο πέσει στην αντίληψη του, φανταστείτε τότε τι μπορεί να γίνει και που μπορεί να φτάσει όλο αυτό. Φανταστείτε δηλαδή ότι έρχεται ένας άνθρωπος που θέλει να βοηθηθεί και βρίσκεται εκτεθειμένος. Όμως αυτά τα προβλήματα δεν είναι δυνατόν να λυθούν όταν δεν υπάρχει γενικότερα πολιτική βούληση, που σημαίνει ότι θα συμβουλευτούν επιστήμονες, θα οργανώσω αυτόν τον τομέα, θα γνωρίζω εκ των προτέρων τι

συμβαίνει, ποιες είναι οι ανάγκες κλπ. Λειτουργούν πυροσβεστικά, έτσι λειτουργούν.

Συνεντεύτρια: Η συνεργασία με άλλους φορείς;

Κλινική Ψυχολόγος: Δεν μπορώ να σου πω ότι έχουμε μια επικοινωνία που ρέει, ενώ θα έπρεπε, γινόντουσαν κάποιες συναντήσεις μια φορά το χρόνο στη Νομαρχία για τη Δυτική Αττική όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Έχουμε τώρα 2 χρόνια να γίνει αυτό. Καταλαβαίνεις πως ένας άλλος φορέας πρέπει να συσπειρώσει. Δεν μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία δική μου ας πούμε ή κάποιου άλλου υπεύθυνου μιας άλλης κοινωνικής υπηρεσίας. Συναντιόμαστε σε άλλες εκδηλώσεις άσχετες και μοιραζόμαστε κάποιες σκέψεις ή να πάρουμε τηλέφωνο κάποιους συναδέλφους από άλλες περιοχές τους οποίους γνωρίζουμε προσωπικά. Δηλαδή η προσωπική σχέση καθορίζει αυτή την επικοινωνία. Και αυτό άπτεται του σκεπτικού που ανέφερα πιο πριν, δεν υπάρχει μια γενικότερη πολιτική σκέψη γύρω από το ζήτημα.

Συνεντεύτρια: Απ' ότι καταλαβαίνω οι ενδιαφερόμενοι έδειξαν ανταπόκριση.

Κλινική Ψυχολόγος: Ναι, βεβαίως έδειξαν ανταπόκριση με μεγάλη μου έκπληξη πρέπει να σου πω και την αρχή δεν το περίμενα να συμβεί. Παρ' όλα αυτά το Γραφείο απέκτησε πάρα πολύ μεγάλη ζωή. Ο κόσμος έρχεται και αισθάνεται ότι μπορεί να βρει μέσα εδώ λύση στα προβλήματά του.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των Ατόμων με Αναπηρίες.

Κλινική Ψυχολόγος: Κατ' αρχήν, θα πρέπει να αλλάξουμε πάρα πολλά πράγματα στο οικονομικό επίπεδο. Δηλαδή θα πρέπει αυτοί οι άνθρωποι να μην παίρνουν ένα επίδομα 300€ το δίμηνο. Θα πρέπει να αναγνωρίσει το κράτος τη δυσκολία τους να ενταχθούν στην παραγωγή και είναι υποχρεωμένο να τους στηρίζει οικονομικά. Πιστεύω δηλαδή ότι η βασική αρχή που δημιουργεί μια σειρά προβλημάτων είναι το ότι είναι εξαρτημένοι από κάποιο μέλος με οποιοδήποτε τρόπο και δεν εξαρτώνται μόνο λόγω φυσικής κατάστασης, αλλά ακόμα και όταν έχουν μια αναπηρία που τους επιτρέπει να ζήσουν, να δημιουργήσουν. Η οικονομική δυσπραγία τους αναγκάζει να είναι εξαρτημένοι. Αυτό είναι μια τεράστια πληγή, σε ψυχοκοινωνική δυναμική.

Από κει και πέρα είναι και κουλτούρα της κοινωνίας που αναπαράγει τον αποκλεισμό, την έννοια του διαφορετικού. Σας απαντώ πάντως ευθέως πως το θέμα για μένα είναι καθαρά οικονομικό. Όσοι έχουν μια οικονομική άνεση είναι πολύ καλύτερα σε όλα τα επίπεδα από άλλους που είναι εξαρτημένοι από τους άλλους προκειμένου να ζήσουν.

Συνεντεύτρια: Εκτός από πολιτική βούληση τι άλλο θα μπορούσε να γίνει. Δηλαδή θα μπορούσε να γίνει κάτι σε επίπεδο εθελοντικό;

Κλινική Ψυχολόγος: Δεν συμφωνώ με την εθελοντική εργασία. Είναι άλλο η κοινωνική αλληλεγγύη και άλλο η εργασία. Η εργασία πρέπει να αμείβεται, πρέπει η προσφορά να γίνεται στα πλαίσια μιας ισότιμης σχέσης και όχι μιας σχέσης οίκτου γιατί η εθελοντική εργασία έχει αυτό το στοιχείο, δηλαδή είναι ίδιο με την ελεημοσύνη. Εγώ είμαι πολύ καλύτερό σου, έχω χρόνο και χρήμα και μπορώ να ασχοληθώ μαζί σου που έχεις πρόβλημα. Αυτός που εργάζεται είναι υποχρεωμένος να είναι σε αυτή τη θέση και να προσφέρει τις υπηρεσίες που του ορίζονται και που ο εξυπηρετούμενος είναι αίτημα του να λάβει αυτές τις υπηρεσίες. Μια κοινωνία εθελοντών είναι μια κοινωνία που ενισχύει το διαφορετικό. Θα μου πείτε τώρα γιατί το λέω αυτό. Το λέω αυτό γιατί είναι ένα θρήσκευο λογικό πλαίσιο ανάπτυξης της σκέψης και της κουλτούρας μας που οδηγεί σε τέτοιου είδους συμπεριφορές.

Συνεντεύτρια: Κάτι τελευταίο, αν και ξαναγυρίζω πίσω, αν έρθει ένα Άτομο με Αναπηρίες στο Γραφείο, τι ακριβώς γίνεται;

Κλινική Ψυχολόγος: Καταγράφουμε το αίτημα του κατ' αρχήν, ε... αν το αίτημα του έχει κάνει με διευθετήσεις σχετικά με την Πρόνοια παραπέμπεται, διευκολύνεται η παραπομπή του έτσι. Αν υπάρχουν προβλήματα σε επίπεδο ψυχικό ας πούμε έτσι; Παραπέμπεται σε πρόγραμμα συμβουλευτικής υποστήριξης ή σε άλλη υπηρεσία ή σε μας και εμείς εδώ μπορούμε να τον βοηθήσουμε σ' αυτό αν το θέλει. Ε... αν υπάρχουν ζητήματα ενδοοικογενειακής, επίσης μπαίνει σε ένα πρόγραμμα επίλυσης αυτών των προβλημάτων. Θέλω να πω δηλαδή ότι το άτομο αντιμετωπίζεται ανάλογα με το αίτημα του.

Συνεντεύτρια: Αν αναζητήσει εργασία;

Κλινική Ψυχολόγος: Αν αναζητήσει εργασία θα τον παραπέμψουμε σ' ένα Γραφείο ευρέσεως εργασίας που υπάρχει στο δήμο ή θα τον παραπέμψουμε αν δεν είναι ενημερωμένος, σε ότι αφορά πως θα κινηθεί προκειμένου να βρει μια εργασία.

Συνεντεύτρια: Και κάτι άλλο, κάποιο άτομο της οικογένειας μπορεί να έρθει να σας συμβουλευτεί;

Κλινική Ψυχολόγος: Βεβαίως, πολλές φορές μάλιστα εγώ επιζητώ να συναντηθώ με την οικογένεια

Συνεντεύτρια: Ευχαριστώ πολύ, τελειώσαμε!

Κλινική Ψυχολόγος: Να 'σαι καλά.

ΚΥΥ Αργυρούπολης

Συνεντεύτρια: Θα μου πείτε λίγα πράγματα για την οργάνωση και τη στελέχωση του Γραφείου;

Κοινωνική Λειτουργός: Λέγεται Γραφείο Παροχής Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών. Ανήκει στη δημοτική επιχείρηση του δήμου Αργυρούπολης, το ΚΕΣΕΕ και είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Τώρα το τι κάνουμε ε..., ασχολούμαστε με άτομα που απειλούνται ή πλήττονται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Στοχεύουμε σε ευπαθείς ομάδες, δηλαδή ευπαθείς είναι μια μεγάλη γκάμα έτσι; δηλαδή Άτομα με Αναπηρίες, πρώην χρήστες, αποφυλακισμένοι, μονογονεϊκές οικογένειες, πολύτεκνοι, αφιίγανοι. Εστιάζουμε στα εργασιακά. Δηλαδή οι δημότες μπορεί να έρθουν εδώ να διερευνήσουν μια προκήρυξη, να γράψουμε μαζί την αίτηση, να τους βοηθήσουμε αλλά ιδιαίτερα στις πρώτες συνεδρίες διερευνούμε αν υπάρχει κάτι άλλο που τους εμποδίζει και δεν μπορούν να εργαστούν. Δηλαδή μια μητέρα που θέλει να εργαστεί και πρέπει να πάρει το ECDL της προτείνουμε σεμινάρια ή να βάλει το παιδί της στον παιδικό σταθμό.

Συνεντεύτρια: Πρέπει να είναι δημότης;

Κοινωνική Λειτουργός: Όχι, μπορεί να ανήκει και σε όμορους δήμους, δεν παίζει ρόλο αυτό, γι' αυτό πιστεύω ότι βοηθάει πολύ το Γραφείο. Έχουμε μεν στόχο τα εργασιακά αλλά μπορούμε και να παραπέμψουμε. Δηλαδή εδώ δεν θα κάνουμε εδώ ψυχοθεραπεία αλλά θα παραπέμψουμε όμως. Δηλαδή αν έρθει κάποιος που είναι χρήστης θα του πούμε πήγαινε σ' ένα πρόγραμμα πρώτα και μετά θα σε βοηθήσουμε για δουλειά. Απλά ήθελα να πω ότι εδώ μπορεί να ρωτήσει οτιδήποτε και να τον παραπέμψουμε στην κατάλληλη υπηρεσία, ο στόχος εδώ είναι βεβαίως να βρει κάποιος δουλειά. Δηλαδή πώς να το πω αυτή είναι η υποστήριξη μας κυρίως. Βεβαίως έχει έρθει και κόσμος που δεν ήθελε να μιλήσουμε αμιγώς για το εργασιακό αλλά για κάποιο άλλο ζήτημα.

Συνεντεύτρια: Λίγα λόγια για την στελέχωση του Γραφείου...

Κοινωνική Λειτουργός: Επί της ουσίας είμαστε εγώ και άλλη μια κοπέλα που είναι ψυχολόγος. Είμαστε δυο άτομα, υπάρχει και μια υπεύθυνη αλλά είναι

διορισμένη, είναι εκτός του προγράμματος δεν ανήκει στο Γραφείο απλά εποπτεύει. Στην αρχή υπήρχε από πιο παλιά το Γραφείο ανέργων στην Αργυρούπολη, εμείς συνεργαζόμασταν με αυτό. Είμαστε επί της ουσίας ένα Γραφείο. Εμείς ασχολούμαστε με τον δημόσιο τομέα και η άλλη κοπέλα από το γραφείο ανέργων, με το ιδιωτικό. Προσπαθούμε τώρα τελευταία ν' ασχοληθούμε και με τα δυο αλλά όπως βλέπεις μόνο το δημόσιο είναι αρκετό.

Συνεντεύτρια: Είναι πολύ ενδιαφέρον σε ένα δήμο να υπάρχουν διαφορετικές δομές σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες. Συμβαίνει κάτι τέτοιο και εδώ;

Κοινωνική Λειτουργός: Υπήρχε το κωφών το οποίο σταμάτησε όμως. Άλλο είναι ο καλός Σαμαρείτης, ε...

Συνεντεύτρια: Λίγα λόγια για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης κλπ

Κοινωνική Λειτουργός: Παρατηρώ ότι υπάρχουν αρκετοί μετανάστες και γι' αυτό δημιουργήθηκε η συνεργασία της δημοτικής επιχείρησης με το ΙΔΕΚΕ, το ινστιτούτο και μαθαίνουν ελληνικά οι μετανάστες. Εγώ το θεωρώ χαρακτηριστικό αυτό, υπάρχουν αρκετοί μετανάστες εδώ στην Αργυρούπολη. Άλλο ένα χαρακτηριστικό από τον κόσμο που έρχεται εδώ είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες. Στην Αργυρούπολη δεν είμαστε εργατούπολη να το πω αλλά ούτε και ένας πλούσιος δήμος. Τώρα αναπτυσσόμαστε ,π.χ καφετέριες κλπ αλλά αυτό για μένα δεν είναι πλούτος. Πλούτος είναι να δοθεί μια στήριξη στις κοινωνικές υπηρεσίες . Το καλό είναι ότι κοντά στο Practiker θα κτιστεί το καινούργιο κτίριο για τον καλό Σαμαρείτη. Αυτό είναι θετικό, ε...Το κέντρο κωφών δεν ξέρω αν θα λειτουργήσει, γίνονται πολλές προσπάθειες και αυτό είναι κάτι το πολύ θετικό. Να υπάρχει εμπορική ανάπτυξη αλλά με στόχο τον άνθρωπο.

Συνεντεύτρια: Οι στόχοι του Γραφείου;

Κοινωνική Λειτουργός: Οι στόχοι είναι αυτοί που είπαμε πριν η εργασιακή ε... η στήριξη σ' εργασιακά ζητήματα, γενικά συνεργασία σε σχέση με τα εργασιακά, για παράδειγμα συνεργαζόμαστε με τον «Ερμή». Ο «Ερμής» είναι ένα σωματείο για Άτομα με Αναπηρίες στο Ελληνικό, η συνεργασία αυτή είναι κάτι το πολύ σημαντικό, να μάθει ο δημότης πως υπάρχει αυτό το πρόγραμμα.

Ο στόχος δηλαδή είναι οι ομάδες που έχουν πραγματικές ανάγκες να ενημερώνονται. Τώρα ο στόχος είναι ν' ανοιχτούμε προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις του δήμου ώστε να βρίσκουν τ' άτομα πιο άμεσα δουλειά, στο δημόσιο είναι πιο μακροπρόθεσμα να περιμένεις τα' αποτελέσματα και όλα αυτά.

Συνεντεύτρια: Τρόποι διακίνησης πληροφοριών...

Κοινωνική Λειτουργός: Μέσω της δημοσιοποίησης. Φτιάξαμε φυλλάδιο και το μοιράσαμε. Και το site μας. Ίσως και σε κάποια εφημερίδα, γενικότερα από τα ΜΜΕ και από τους πολίτες από στόμα σε στόμα.

Συνεντεύτρια: Προτεραιότητες;

Κοινωνική Λειτουργός: Κυρίως ν' αναπτυχθούμε σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα και να δούμε πως μπορούμε να βοηθήσουμε τις ευπαθείς ομάδες.

Συνεντεύτρια: Πώς γίνεται το πρόγραμμα γνωστό στους δημότες;

Κοινωνική Λειτουργός: Έχουμε επαφή με τοπικούς φορείς, δηλαδή ΚΕΠ, ΙΚΑ, ΟΑΕΔ, συνέχεια τους τροφοδοτούμε με ενημερωτικά φυλλάδια. Δηλαδή κρατάς επαφή με 4-5 τοπικούς φορείς, το ΚΕΠ θα παραπέμψει σ' εμάς π.χ.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη του Γραφείου σχετικά για την ενσωμάτωση των Ατόμων με Αναπηρίες ποια είναι;

Κοινωνική Λειτουργός: Η λογική είναι να κάνουν ότι και οι υπόλοιποι άνθρωποι, δηλαδή να κάνουν και την αίτηση τους σε μια προκήρυξη δηλαδή δίνεται προτεραιότητες στην εργασιακή ένταξη και βεβαίως η συνεργασία με τον «Ερμή» είναι να κατευθυνθούν σ' ένα πλαίσιο προκειμένου να έχουν εξειδικευμένη εργασιακή ένταξη μέσω της συνεργασίας με την κοινωνική λειτουργό. Προσπαθούμε και εμείς σαν Γραφείο να πάμε προς αυτούς, αντί να έρθουν μόνο αυτοί προς εμάς, μαθαίνουμε την νοηματική και οι δυο κοπέλες του Γραφείου για να τους βοηθήσουμε όσο μπορούμε. Προσπαθούμε να ενταχθούμε και εμείς στο σύνολό τους. Για τα Άτομα με Αναπηρία προσθέτω ότι παρέχουμε δωρεάν internet μπορούν να ψάξουν, να τους στηρίξουμε όταν βγει μια προκήρυξη.

Συνεντεύτρια: Για πόσα περίπου άτομα μιλάμε;

Κοινωνική Λειτουργός: περίπου 800 άτομα, θέλω να πω 800 άτομα σ' αυτά τα 4 χρόνια λειτουργίας συνολικά. Δεν μπορώ να πω ότι είναι πάρα πολύ μεγάλος ο αριθμός των ΑμεΑ. Δηλαδή 50 με 100 άτομα. Πιστεύω ότι μέσα από την συνεργασία με το «Ερμής» θα έρθει και άλλος κόσμος. Το πρόβλημα είναι ότι ή δε θα το ακούσει ή δε θα το δει το πρόγραμμα ή δε θα μπορεί να έρθει πολύ εύκολα με το καρότσι εδώ. Θέλω να πω ότι υπάρχει θέμα νοοτροπίας, πώς θα πάω εκεί, με ποιόν θα πάω, πόσο αυτόνομος είναι, τι του έχει καλλιεργηθεί μέσα του έτσι; Και μιλάω και για άτομα που μπορεί να έχουν μια ψυχολογική αναπηρία, που και αυτό τους κάνει να έχουν εμπόδιο.

Συνεντεύτρια: Υπάρχει κάποιος παράγοντας που να οδηγεί σε απόκλιση των στόχων από τις προσφερόμενες υπηρεσίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Σωστή ερώτηση. Πιστεύω ότι υπήρχε μια απόκλιση ως προς τη δημοσιότητα. Αυτό βέβαια παίζει ρόλο και το τι αρωγή θα υπάρχει και από το δήμο. Το πόσο βοηθάει. Πρέπει και εμείς να επιμείνουμε πολύ για να βοηθάει ο εργοδότης μας. Μόνοι μας πήγαμε να κάνουμε την δημοσιότητα. Εγώ επιμένω. Όσο πιο μεγάλη δημοσιότητα υπάρχει, τόσο πιο πολύ το μαθαίνει και ο κόσμος. Βεβαίως πρέπει εμείς, οι ίδιες να επιμένουμε δυστυχώς. Ο δήμος δεν μας έχει πει τι γίνεται με την δημοσιότητα. Όσο εμείς δεν προλαβαίνουμε ν' ασχοληθούμε με την δημοσιότητα τόσο ο κόσμος που το χρειάζεται δεν το μαθαίνει.

Συνεντεύτρια: Η χρηματοδότηση δεν θα μπορούσε ν' αποτελεί ένα τέτοιο παράγοντα;

Κοινωνική Λειτουργός: Βέβαια, γιατί ανάλογα με την χρηματοδότηση υπάρχει και η ανάλογη...τα ανάλογα αποτελέσματα. Πριν χρηματοδοτούμασταν από την Ε.Ε, τώρα από τον δήμο. Και από τον δήμο θα εξαρτηθεί, εξαρτάται και από τη δουλειά που κάνουμε και εμείς βέβαια, αν θα μας κρατήσει. Ακούγεται ότι από το επόμενο κοινοτικό Πλαίσιο δεν θα στηριχτούν τα γραφεία. Και αυτό είναι το πρόβλημα από την Ε.Ε, τα προγράμματα όταν τα πάρει ο δήμος πρέπει να σκέφτεται πιο σοβαρά. Βέβαια φταίνε και οι ίδιοι. Όταν το υπουργείο παίρνει τα προγράμματα αλλά μετά δεν δίνει λεφτά για τα προγράμματα, πολύ απλά οι δήμοι δεν θα τα κρατήσουν.

Συνεντεύτρια: Ναι, απλά η λογική της Ε.Ε είναι ότι, σου δίνω τα λεφτά να κάνεις κάτι αλλά θα πρέπει να βρεις εσύ τρόπο μετά να το κρατήσεις.

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι και ξέρεις πως θα βρεθούν τα λεφτά; Θα πάρει ο δήμος άλλο πρόγραμμα για να στηρίξει το προηγούμενο. Δυστυχώς αντί να υπάρχει μια πολιτική από το κράτος... Κανονικά θα έπρεπε τέτοιες κοινωνικές δομές να μην ανήκουν στους δήμους. Να χρηματοδοτούνται από το κράτος. Δεν επιτρέπεται να είναι στους δήμους. Θα έπρεπε να χρηματοδοτούνται κεντρικά και με μόνιμους υπαλλήλους, να το πω και αυτό. Να νιώθουν και οι υπάλληλοι ασφάλεια, αλλά κυρίως να υπάρχει μια μόνιμη χρηματοδότηση. Γίνονται κάποιες κινητοποιήσεις αλλά θεωρώ ότι είναι ψίχουλα αυτά που δίνουν. Δηλαδή το Κέντρο Κωφών ας πούμε δεν θα πρέπει να έχει κολλήματα αλλά να υπάρχει ένας πλούτος για να βοηθηθεί. Και γινόταν δουλειά. Υπήρχαν μαθήματα γραφιστικής υπολογιστών, έπαιρναν κάποιο χαρτί. Τέλος πάντων υπήρχε μια προσπάθεια

Συνεντεύτρια: Η συχνότητα των επαφών με τα Άτομα με Αναπηρίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Υπάρχουν κάποιοι που έρχονται ανά 3-4 μέρες, υπάρχουν άλλοι πιο αραιά.

Συνεντεύτρια: Πώς προσδιορίζεις τις ανάγκες τους;

Κοινωνική Λειτουργός: Έρχεται, συμπληρώνει μια φόρμα και παίρνουμε τα στοιχεία. Βλέπουμε τι έχει τελειώσει, τι αναπηρία υπάρχει, μήπως μπορεί να δουλέψει και αλλού π.χ στο δήμο, στην αποθήκη, ανάλογα τι αναπηρία υπάρχει. Ένας τυφλός π.χ. μπορεί να μπει τηλεφωνητής. Βλέπουμε τι ικανότητες έχει, αν μπορεί να παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο.

Συνεντεύτρια: Πώς γνωρίζεις τον πληθυσμό; Έχει γίνει κάποια έρευνα;

Κοινωνική Λειτουργός: Έρευνα όχι, εμείς έχουμε κάνει δημοσιοποίηση.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη για την κοινωνική ενσωμάτωση των ΑμεΑ...

Κοινωνική Λειτουργός: Πρόσβαση σε ότι μπορεί να κάνει κάποιος που δεν είναι Άτομο με Αναπηρίες.

Συνεντεύτρια: Η σχέση με την τοπική κοινωνία;

Κοινωνική Λειτουργός: Τώρα τελευταία έχει κάπως ανοιχτεί. Μέσα από τα equal και όλα αυτά, τα οποία για μένα είναι ημίμετρα.

Συνεντεύτρια: Εκτιμάς ότι οι ενδιαφερόμενοι ανταποκρίθηκαν καλά;

Κοινωνική Λειτουργός: Θα μπορούσε η ανταπόκριση να ήταν και μεγαλύτερη.

Συνεντεύτρια: Κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές σε διάφορα επίπεδα... Εσείς εδώ συγκεκριμένα ...

Κοινωνική Λειτουργός: Ε... θα θέλαμε ένα παραπάνω άτομο και θα θέλαμε να παρέχεται δίκτυο internet πάντα γιατί έχουμε internet μέσα από το δίκτυο της Αργυρούπολης, το τοπικό δίκτυο. Δεν μας ικανοποιεί πάντα. Και βεβαίως έχουμε μια ανασφάλεια σε σχέση με την θέση μας . Είμαστε συμβασιούχοι. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Δηλαδή είναι πρόγραμμα και μπορεί να έχει ημερομηνία λήξης. Αυτό είναι το κύριο. Αυτό που κάνουμε μας ευχαριστεί αλλά κάποια πράγματα θα μπορούσαν να είναι καλύτερα, όχι στο το δίνουμε αλλά στο πόσο μας στηρίζει ο δήμος.

Συνεντεύτρια: Η σχέση και συνεργασία με άλλους φορείς, καλή;

Κοινωνική Λειτουργός: καλή και με το ΚΕΠ και με το ΙΚΑ καλή και με τον ΟΑΕΔ. Έχουμε επαφές γενικά. Και όχι μόνο αυτή, έχουμε καλή επαφή με όσους φορείς έχουμε επικοινωνία.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για αντιμετώπιση των προβλημάτων των Ατόμων με Αναπηρίες; Αφορούν οργάνωση; Χρηματοδότηση;

Κοινωνική Λειτουργός: Τώρα τι να πω...Θα ήθελα περισσότερη διαφήμιση για το γραφείο. Αυτό με τον «Ερμή» ήταν πάρα πολύ καλή κίνηση.

Συνεντεύτρια: Τι ακριβώς κάνει ο «Ερμής»;

Κοινωνική Λειτουργός: Η κοινωνική λειτουργός που συνεργαζόμαστε έρχεται εδώ και δουλεύει και μαθαίνουν και το γραφείο και δουλεύει και μαζί τους και μετά παραπέμπονται στον «Ερμή» προκειμένου να κάνουν πιο αναλυτική κάποια ενίσχυση σε σχέση με τα Άτομα με Αναπηρίες αλλά συγκεκριμένα με το δικό τους πρόβλημα και έτσι μαθαίνεται το γραφείο. Αυτό, περισσότερη δημοσιοποίηση, γιατί αν μάθει το ΑμεΑ ότι το πρόγραμμα αφορά και αυτό, θα έρθει με κάποιο τρόπο.

“Βοήθεια στο σπίτι”

Δήμος Ελευσίνας

Συνεντεύτρια: Έχω μπερδευτεί λιγάκι και θα ήθελα αρχικά να γνωρίζετε να μας πείτε τη διαφορά μεταξύ βοήθεια στο σπίτι και μονάδων κοινωνικής μέριμνας;

Κοινωνιολόγος: πρόκειται για την ίδια ακριβώς δομή, ο τρόπος οργάνωσης των προγραμμάτων είναι ακριβώς ο ίδιος, εξυπηρετούν τις ίδιες ανάγκες. Η μόνη διαφορά είναι η χρηματοδότηση. Το ένα συγχρηματοδοτείται από Ε.Κ.Τ και Υπουργείο Εργασίας και το άλλο από το Ε.Κ.Τ. και το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Δηλαδή το “Βοήθεια στο σπίτι” είχε πόρους και από την Ε.Ε και από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ενώ οι μονάδες κοινωνικής μέριμνας ήταν συγχρηματοδότηση της Ε.Ε και του Υπουργείου Απασχόλησης.

Συνεντεύτρια: Μπορείτε να μου πείτε λίγα λόγια για το προφίλ του φορέα; Δηλαδή οργανωτική δομή, νομική μορφή κλπ

Κοινωνιολόγος: Ναι, η Εύξεινη Πόλη είναι ένας μη κερδοσκοπικός φορέας, οποίος έχει την έδρα του στα Άνω Λιόσια. Έχει πάρει πάρα πολλά Ευρωπαϊκά προγράμματα. Έχει πολλά “Βοήθεια στο σπίτι” και μονάδες κοινωνικής μέριμνας. Έχει και Άνω Λιόσια, στη Λυκόβρυση, στη Σκιάθο, δηλαδή και στην περιφέρεια. Δεν είναι μόνο στην Αττική αλλά σ’ όλη την Ελλάδα και επεκτείνεται.

Συνεντεύτρια: Η οργανωτική δομή του;

Κοινωνιολόγος: Εμείς εδώ είμαστε ένα παράρτημα, έχουμε μια προϊσταμένη η οποία ελέγχει την λειτουργία των 2 προγραμμάτων. Ανήκουμε διοικητικά εκεί.

Συνεντεύτρια: Η στελέχωση του φορέα;

Κοινωνιολόγος: Στα Λιόσια έχει απ’ όλες τις ειδικότητες. Έχει πάρα πολλά προγράμματα. Δεν έχει να κάνει μόνο με το προνομιακό κομμάτι που είμαστε εμείς. Έχει να κάνει και με και με εκπαίδευση, με σεμινάρια, με απασχόληση. Δηλαδή έχει κάποια προγράμματα σχετικά με την ενθάρρυνση των γυναικών να βγουν στην αγορά εργασίας, τους δίνει κίνητρα, τους μαθαίνει να γράφουν βιογραφικά, δικτυώνεται με κάποιες επιχειρήσεις και βρίσκει δουλειά σε

κάποιες. Έχει τουριστικά γραφεία που έχει να κάνει με την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Δηλαδή έχει πολλές δραστηριότητες.

Συνεντεύτρια: Εδώ έχει κοινωνικούς λειτουργούς;

Κοινωνιολόγος: Εδώ έχει μια κοινωνική λειτουργό και εγώ είμαι κοινωνιολόγος.

Συνεντεύτρια: Ποια η οικονομική ανάπτυξη και τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης στην Ελευσίνα;

Κοινωνιολόγος: Πιστεύω ότι είναι μια πόλη εργατούπολη. Δεν υπάρχει τόση ανεργία στις κατώτερες βαθμίδες γιατί υπάρχουν εργοστάσια τριγύρω. Πιστεύω πως η ανεργία εμφανίζεται σε ανώτερα μορφωτικά επίπεδα. Δηλαδή στου πανεπιστημίου είναι πιο έντονη η ανεργία. Είναι όλη η βιομηχανία συγκεντρωμένη στο Θριάσιο πεδίο.

Συνεντεύτρια: τα προβλήματα, αν υπάρχουν, με μετανάστες;

Κοινωνιολόγος: φυσικά και υπάρχουν. Υπάρχει πολύ έντονη μετανάστευση και αυτό συμβαίνει γιατί είναι εργατούπολη.

Συνεντεύτρια: Μπορείτε να μου πείτε λίγο πιο συγκεκριμένα τους στόχους του "Βοήθεια στο σπίτι";

Κοινωνιολόγος: Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε για ένα και μόνο σκοπό. Να βγουν οι γυναίκες από το σπίτι. Δηλαδή να μην έχουν το βάρος να πηγαίνουν π.χ καθημερινά στους γονείς τους να τους κάνουν ενέσεις ή να τους παίρνουν τα ζάχαρο. Αυτός ο λόγος ήταν. Οι γυναίκες, που συνήθως είναι αυτές που φροντίζουν, να βγουν στην αγορά εργασίας απαλλαγμένες από κάποια βάρη να το πω. Αρχικά για αυτό έγινε. Στην πορεία επειδή ήταν πάρα πολλές οι ελλείψεις όσον αφορά το προνοιακό κομμάτι... δηλαδή βλέπεις το ΚΑΠΗ υπάρχει, η Πρόνοια υπάρχει αλλά δεν λειτουργούν έτσι όπως θα έπρεπε, βλέπεις το ΚΑΠΗ έχει οικογενειακή βοήθ, έχει νοσηλεύτρια αλλά πρέπει να τους παρακαλέσεις. Πηγαίνουν εκλεκτικά. Είναι, δεν ξέρω τι να πω, η νοοτροπία του δημοσίου υπαλλήλου. Δεν είναι στη φάση της σύμβασης που υπάρχει ο φόβος, είναι μόνιμες. Εμείς εδώ έχουμε άλλα κριτήρια. Τους φτωχούς, τους άπορους, τους ανήμπορους τους εξυπηρετούμαι εμείς. Στην ουσία έπρεπε να βρεθεί μια φόρμα να καλύπτει τις ανάγκες στον προνοιακό

χώρο, αφού δεν τις καλύπτουν οι υπάρχουσες δομές, και προσάρμοσαν το "Βοήθεια στο σπίτι" για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών. Όχι τις ανάγκες που είχε θέσει η Ε.Ε αλλά το προσάρμοσαν στις ελληνικές ανάγκες. Κατά συνέπεια όταν ήρθε η ώρα να μας κρίνει η Ε.Ε για το έργο μας πριν ένα χρόνο, η Ελλάδα δεν πληρούσε τους σκοπούς που είχε θέσει γιατί πήγαμε και καλύψαμε τις δικές μας ανάγκες, έτσι; Πολλές φορές ο δήμαρχος έπαιρνε εκλεκτικά κάποια άτομα και τα είχε στο γραφείο. Ούτε και τα έστελνε να κάνουν δουλειά και η Ε.Ε είπε εγώ το πρόγραμμα το σταματάω. Με βάση αυτά που είχα θέσει, μόνο λίγα εξυπηρετούσαν το σκοπό. Και έτσι, τέρμα. Μετά ήρθε το κράτος και προεκλογικά είπε εγώ θα το κρατήσω. Γυναίκες κυρίως δουλεύουν σ' αυτά τα προγράμματα και είναι και αυτός ένας τρόπος ενίσχυσης της γυναικείας απασχόλησης. Στους 100 απασχολούμενους οι 98 είναι γυναίκες. Πολύ λίγοι άντρες σε όλη την Ελλάδα. Και το κράτος λέει για ένα χρόνο το χρηματοδοτώ εγώ. Για οργανωτικούς λόγους, για γραφειοκρατικούς λόγους, για πάρα πολλούς λόγους εμείς πληρωθήκαμε τώρα. Ήταν πολύ άσχημα τα πράγματα. Τώρα πληρωνόμαστε από το κράτος μέχρι τον Αύγουστο, από 'κει και πέρα δεν ξέρουμε τι θα γίνει. Δηλαδή αυτή η δομή που ήρθες εσύ σήμερα μπορεί να μην υπάρξει. Εμείς πρώτα απ' όλα κοιτάμε τους οικονομικά αδύναμους, μετά τ' Ατομα με Αναπηρίες, άσχετα αν έχουν οικονομική άνεση. Το περιβάλλον αυτών των ατόμων είναι πολύ βεβαρημένο και ψυχολογικά και οικονομικά...μπορεί να έχουν μια καλή οικονομική κατάσταση αλλά τα έξοδα αυτών των ανθρώπων είναι τεράστια.

Συνεντεύτρια: Περιγράψτε μου λίγο τη διαδικασία.... Σε ποιους τομείς παρεμβαίνετε...

Κοινωνιολόγος: Εγώ κάνω την πρώτη επαφή με το περιστατικό που παίρνει τηλέφωνο. Γίνεται μια συνάντηση, ένα πρώτο ραντεβού για να ξέρουμε τι γίνεται. Μην ζητάνε κάτι παράλογο και πάμε τσάμπα στα σπίτια. Μιλάμε και στο τηλέφωνο. για να δούμε τα αιτήματά τους, μήπως χρειάζεται να τους παραπέμψουμε σε κάποια άλλη υπηρεσία. Και στην πορεία πάμε στο σπίτι. Πηγαίνω εγώ με την νοσηλεύτρια. Παίρνω ένα κοινωνικό ιστορικό στο οποίο αναγράφεται οικογενειακή, οικονομική κατάσταση, αν έχουν σπίτι να μείνουν,

αν έχουν extra εισόδημα, αν έχουν σύνταξη ΟΓΑ, ΙΚΑ άλλα επιδόματα που παίρνουν κλπ. Αφού μας λένε όλα αυτά, μας λένε τα αιτήματά τους, εξηγούμε τι μπορούμε να προσφέρουμε και στην συνέχεια εντάσσονται στο πρόγραμμα, αν μπορούμε να τους εξυπηρετήσουμε. Η νοσηλεύτρια παίρνει ένα ιστορικό υγείας στο οποίο γράφει το τι φάρμακα παίρνουν αν έχουν νοσηλευτεί σε νοσοκομεία. Όλα αυτά τα λαμβάνουμε υπόψη και βλέπουμε αν μπορούμε να τους εξυπηρετήσουμε. Μετά ερχόμαστε εδώ, εγώ βλέπω τις ανάγκες τους, την κατάστασή του σπιτιού, την κατάσταση του περιστατικού και βλέπουμε αν χρήζει και βοήθειας οικογενειακής.

Ο στόχος είναι το περιστατικό να το φέρουμε σε μια κατάσταση που να μην μας έχει ανάγκη. Συνοδεύουμε σε νοσοκομεία, σε γιατρούς, η οικογενειακή βοηθός καθαρίζει το σπίτι και βοηθάει στο μαγείρεμα, η νοσηλεύτρια μπορεί να δίνει χάπια, να κάνει ενέσεις, να μετρά πίεση, ακόνη και μπάνιο να κάνει το περιστατικό, παραπέμπουμε σε ψυχολόγο αν είναι απαραίτητο για εξειδικευμένη στήριξη, αν υπάρχουν μικρά παιδιά στο οικογενειακό περιβάλλον τα φροντίζουμε ή τα στέλνουμε σε κάποιο παιδικό σταθμό. Επεμβαίνουμε και όσες ανάγκες υπάρξουν προσπαθούμε να τις αντιμετωπίσουμε.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή πόσα Άτομα με Αναπηρίες απευθυνθήκαν στην υπηρεσία;

Κοινωνιολόγος: Εμείς εδώ εξυπηρετούμαι και τα δυο προγράμματα, 60 περιστατικά. 30 το κάθε πρόγραμμα. Κανονικά πρέπει 23 το πρόγραμμα. Εμείς εδώ λέμε άντε υπάρχει ανάγκη, εξυπηρετήσε και αυτό και το άλλο. Καθαρά για ανθρωπιστικούς λόγους.

Σχεδόν όλα τα περιστατικά ήταν Άτομα με Αναπηρίες.

Συνεντεύτρια: Ποιοι πιστεύετε είναι οι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες;

Κοινωνιολόγος: Είναι ότι τα πήραν οι δήμοι. Εγώ ανήκω στο δήμο. Εξυπηρετώ τις σκοπιμότητες του δήμου. Περνάει το πελατειακό από πίσω. Η νοοτροπία της Ελλάδας, ότι κάποια κονδύλια από την Ε.Ε δεν χρησιμοποιήθηκαν με το σωστό τρόπο. Σε άλλες χώρες της Ε.Ε τα σέβονται τα χρήματα αυτά. Και δεν

είναι μη κερδοσκοπικοί οι φορείς. Κακά τα ψέματα έτσι; Στην πορεία όλοι βγάζουνε. Ο μισθός μας είναι 1500€ και 700€ και υπογράφεις χαρτί για 1500€. Το υπουργείο μας έκανε και αύξηση. Γιατί; Γιατί τώρα ο φορέας δεν μπορεί να κρυφτεί από το υπουργείο. Δηλώνονται μισθοί οι οποίοι είναι πραγματικοί. Κατάλαβες τι γίνεται; Εγώ πιστεύω ότι φταίει το ότι το πήραν οι δήμοι και εξυπηρέτησαν δικές τους σκοπιμότητες. Αυτό έφταιξε. Αν υπήρχαν άλλες δομές και ήταν μη κερδοσκοπικές καθαρά. Εμείς δουλεύουμε πραγματικά εδώ πέρα. Με βάση το ρόλο που έχει θέσει το κράτος, όχι η Ε.Ε εξυπηρετούμε πραγματικά. Να σου πω παραδείγματα ... στα Δερβενοχώρια, το πρόγραμμα δεν δούλεψε ποτέ. Είχαν τα κορίτσια 4 χρόνια και όταν άλλαξε ο δήμαρχος και είδε πως δουλεύουν τις έδωξαν. Γιατί σου λέει, δεν θα τις πληρώνω να κάθονται στο γραφείο.

Συνεντεύτρια: Ποια η αντίληψη του γραφείου σχετικά με τις ανάγκες των Ατόμων με Αναπηρίες;

Κοινωνιολόγος: Είναι τεράστιες . Δεν υπάρχει δομή, δεν υπάρχει κρατική οργάνωση. Δεν υπάρχει τίποτα.. Αν σου τύχει ρε παιδί μου, για παράδειγμα Άτομο με Αναπηρίες, που να το στείλεις; Υπάρχει για παράδειγμα ειδικό σχολείο αλλά είναι μέχρι τα 18. Αυτό το παιδί μέχρι τα 18 παύει να έχει ανάγκη; Ή έχεις τον ανάπηρο και θέλει να κινηθεί στην πόλη. Είναι ένας τυφλός και θέλει να κυκλοφορήσει, βλέπεις στην Ελευσίνα να υπάρχει κάτι; Υπάρχει στο σύλλογο Τυφλών λίστα για 500 άτομα να τους μάθουν να κυκλοφορούν και να αυτοεξυπηρετούνται αλλά τρεις κοπέλες τι να σου κάνουν; Η εκπαίδευση είναι τρίμηνη με εξάμηνη αλλά τρεις κοπέλες τι να προλάβουν να κάνουν; Δεν υπάρχει κράτος.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη για τις ανάγκες των ατόμων αυτών ποια είναι δηλαδή;

Κοινωνιολόγος: Σου είπα είναι τεράστιες και δεν γίνεται τίποτα στην τοπική κοινωνία , σαν δήμος. Ένας φορέας να κάνει μια διάλεξη, ένα σεμινάριο να συμβουλευσει ας πούμε τις οικογένειες των ατόμων αυτών. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν ανάγκη και δεν ξέρουν που να στραφούν, που να κατευθυνθούν.

Συνεντεύτρια: Εδώ στο γραφείο συγκεκριμένα ποια είναι η αντίληψη;

Κοινωνιολόγος: Εμείς, μας δίνει το πρόγραμμα κάποιες γραμμές και μας λένε απλά ότι θα τα εξυπηρετούμε. Από κει και πέρα εγώ είμαι η υπεύθυνη, εγώ αποφασίζω.

Συνεντεύτρια: Η συχνότητα επαφών με τι άτομα αυτά;

Κοινωνιολόγος: Δυο φορές την εβδομάδα σίγουρα θα τα επισκεφτούμε .

Συνεντεύτρια: Ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών είναι δηλαδή το ιστορικό που παίρνετε;

Κοινωνιολόγος: Το ιστορικό, μια φόρμα δηλαδή. Μια πρώτη επαφή δε στα λέει όλα. Πολλές φορές στην πρώτη συνάντηση σου παρουσιάζουν και μια κατάσταση πιο βεβαρημένη για να κερδίσουν. Εμένα μου έχει κάνει εντύπωση ότι κάποιοι που έχουν πραγματική ανάγκη δεν έρχονται. Γιατί; Δεν υπάρχει πληροφόρηση; Φοβούνται; Ντρέπονται; Δεν ξέρω, εμείς έχουμε ενημερώσει παντού. Κάποιος δικός τους θα ακούσει κάτι. Πολλές φορές οι δικοί τους είναι αυτοί που μας καλούν. Οι ίδιοι φοβούνται, κλείνονται στον εαυτό τους.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή γνώση για τον πληθυσμό είναι όποιος έρχεται εδώ. Έτσι μαθαίνεται για αυτούς.

Κοινωνιολόγος: Ναι, και με συνεργασία με συλλόγους. Δηλαδή είναι ο σύλλογος των Ατόμων με Αναπηρίες από τον οποίο θα πάρουμε πολλές πληροφορίες για το μέγεθος του προβλήματος στην Ελευσίνα

Συνεντεύτρια: Τον αριθμό τους τον γνωρίζετε μόνο αν κάποιος έρθει εδώ;

Κοινωνιολόγος: Ναι, αλλιώς δεν μπορώ να ξέρω. Δεν είναι ότι τους ψάχνω εγώ. Η γραμμή του προγράμματος είναι ότι δεν τους ψάχνουμε εμείς. Έχει γίνει γνωστό ότι λειτουργούμε έτσι και όποιος έχει ανάγκη μπορεί να έρθει.

Συνεντεύτρια: Ποια είναι η αντίληψη για την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων αυτών;

Κοινωνιολόγος: Αν λειτουργούσαν σωστά οι δομές. Ο σύλλογος εδώ στην Ελευσίνα έκανε πολύ καλή δουλειά τη πρώτη χρονιά.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή η κοινωνική υπηρεσία του δήμου τι κάνει; Το λέω γιατί είδα μια υπάλληλο να περνάει. Συγγνώμη σας πηγαίνω από το ένα θέμα στο άλλο.

Κοινωνιολόγος: Δεν πειράζει. Δεν ασχολούνται στην κοινωνική υπηρεσία με ΑμεΑ. Μας τους παραπέμπουν σε εμάς. Ασχολούνται με φτωχούς και άπορους κυρίως αυτοί.

Συνεντεύτρια: Όσον αφορά την ενσωμάτωση ...

Κοινωνιολόγος: Πιστεύω ότι δεν γίνονται προσπάθειες για ενσωμάτωση. Ας είμαστε αντικειμενικοί. Δεν βλέπω να γίνεται κάτι. Σε τοπικό επίπεδο μιλάμε. Ο τύπος αδιαφορεί πλήρως. Θεωρώ ότι η οικογένεια του ατόμου αυτού πρέπει να ενημερωθεί και να στηριχτεί πρώτα. Το άτομο αυτό εκεί στηρίζεται πρώτα και μετά σε άλλους φορείς να τα σε άλλους φορείς να το βοηθήσουν. Όταν σου λέει δεν έχω που να το αφήσω για να πάω στο super market. Αυτό είναι τραγικό. Τίποτα δεν γίνεται μόνο κάποιες σπασμωδικές κινήσεις μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Από μόνος του ο δήμος, δεν έκανε τίποτα. Όταν τελείωσε αυτό το πρόγραμμα τα παιδιά πετάχτηκαν έξω και σήμερα δεν ξέρουν τι να κάνουν. Θα μπορούσε κάποια από αυτά να τα κάνει να νιώσουν λειτουργικά, να τα κρατήσει στο δήμο γιατί αυτά τα παιδιά δουλεύουν, δεν κάθονται. Κάτι έκαναν στο δήμο. Το ένα στο τηλεφωνικό κέντρο, το άλλο κλητήρας, το άλλο έβγαζε φωτοτυπίες. Δεν τα είχαν απομονωμένα. Ένιωθαν ότι χρησίμευαν.

Συνεντεύτρια: Ποιες πιστεύετε πως είναι οι ιδιαιτερότητες των Ατόμων με Αναπηρίες σε σχέση με άλλες ευπαθείς ομάδες;

Κοινωνιολόγος: Πιστεύω ότι το άτομο αυτό δεν ήταν θέληση του να βρεθεί σε αυτή τη κατάσταση, ούτε το επιδίωξε. Ας πούμε είναι τοξικομανής, έχει κάποιο μερίδιο ευθύνης. Πολλά παιδιά είναι οι καταστάσεις έτσι, το οικογενειακό τους περιβάλλον, το φιλικό τους περιβάλλον, δηλαδή κάποιες συγκυρίες που βοήθησαν να οδηγηθούν εκεί τα παιδιά αλλά είναι κάτι που έχουν και αυτοί ένα μερίδιο ευθύνης.

Συνεντεύτρια: Η σχέση τους με την τοπική κοινωνία;

Κοινωνιολόγος: Δεν έχουν και την καλύτερη σχέση. Και τα ίδια δεν θέλουν πολλές φορές να έχουν γιατί νιώθουν ότι εξυπηρετούν σκοπιμότητες. Την μια χρονιά ο δήμαρχος, ανεξαρτήτων κριτηρίων μοίρασε την Πρωτοχρονιά

δωροεπιταγές 100€ και την επόμενη μόνο σε δημότες και φτωχούς. Δηλαδή κάποιον τέτοιο άτομο που δεν είναι δημότης παύει να έχει και ανάγκες;

Συνεντεύτρια: Εκτιμάτε ότι οι ενδιαφερόμενοι ανταποκρίνονται;

Κοινωνιολόγος: Ναι, εγώ πιστεύω ότι έρχονται, απλά είναι περήφανοι. Ίσως γιατί λειτουργούμε διαφορετικά από την κοινωνική υπηρεσία. Εμείς σαν πρόγραμμα μοιράζουμε και συσσίτια σε συνεργασία με την εκκλησία που μαγειρεύουν εθελοντικά κάποιες κυρίες.

Συνεντεύτρια: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δομές σε διάφορα επίπεδα;

Κοινωνιολόγος: Εγώ πιστεύω ότι η δομή μας δουλεύει καλά. Υπάρχει ελευθερία, εμπιστοσύνη και όσο ερχόντουσαν τα λεφτά ο φορέας μας πλήρωνε κανονικά. Σε τοπικό επίπεδο δεν είχαμε προβλήματα αλλά όσον αφορά το "Βοήθεια στο σπίτι" σ' όλη την Ελλάδα υπάρχουν τεράστια προβλήματα γιατί η κινητήριος δύναμη σ' ένα πρόγραμμα είναι η χρηματοδότηση και τώρα όλοι βγάζουν την ουρά τους απ' έξω και δεν το αναλαμβάνει κανείς και κοιτάνε μήπως μας βάλουν στο Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο με την μορφή την πραγματική, ώστε να μας κρατήσουν γιατί έπαιξε παραποντιά εδώ. Άλλο σκοπό θέλαμε και άλλο εξυπηρετούσαμε.

Συνεντεύτρια: Οι τελικοί στόχοι που πραγματοποιούνται μέσω των προσφερόμενων υπηρεσιών;

Κοινωνιολόγος: Ο βασικότερος στόχος είναι η επανένταξη αυτών των ατόμων. Δηλαδή να μάθουμε τα άτομα να ζουν χωρίς εμάς. Είμαστε ένα βήμα πριν το τέλος του προγράμματος και πρέπει να τους μάθουμε να ζουν χωρίς εμάς. Να δημιουργήσουν επιπλέον δίκτυα ώστε όταν φύγω εγώ από εδώ ν' απευθυνθεί στον τάδε, που μπορεί και αυτός να τον βοηθήσει. Να μπορούν να λειτουργούν και μόνοι τους. Τους μαθαίνουμε να αυτοεξυπηρετούνται, να κάνουν τις ενέσεις τους κλπ. Δηλαδή τεχνικές που αύριο θα είναι μόνοι τους. Κατάλαβες;

Συνεντεύτρια: Η συνεργασία με άλλους φορείς πώς είναι;

Κοινωνιολόγος: Όποτε έχει χρειαστεί είναι καλή. Δηλαδή όταν δημιουργείται ένα πρόβλημα και γίνεται ντόρος για το πρόβλημα ... Υπάρχει συνεργασία όταν κοινοποιείται το πρόβλημα.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για αντιμετώπιση των προβλημάτων των ΑμεΑ;

Κοινωνιολόγος: Περισσότερη πληροφόρηση και κινητοποίηση απ' όλους τους φορείς. Από το κράτος κυρίως. Ζούμε σε ένα συγκεντρωτικό κράτος. Καλό θα ήταν να δίνει το κράτος και πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο αλλά με πιο αυστηρό έλεγχο. Στην Ελλάδα όταν δίνεις κάποια πράγματα και δεν ελέγχεις, περνάει σε ασυδοσία, στο άλλο άκρο τελείως. Η ρίζα του κακού βρίσκεται στο κράτος, δηλαδή από εκεί θα έπρεπε να ξεκινήσει....ε.... και όταν γίνονται κάποιες προσπάθειες θα πρέπει να ακούγονται. Αυτοί οι σύλλογοι και όλα αυτά τα σωματεία ν' ακουστούν. Για παράδειγμα οι προσπάθειες του Πανελληνίου Συλλόγου ατόμων με τύφλωση. Πήγα και τους γνώρισα και είναι από τους συλλόγους που κάνουν δουλειά, που προσφέρουν πραγματικά. Πολλές φορές και τα ίδια τα άτομα μοιρολατρουν και λέει τι μπορώ να κάνω εγώ; Σε μια παράγκα θα πεθάνω. Δηλαδή το ακούμε αυτό, το βγάζουν.

Είναι και θέμα παιδείας. Όταν βλέπεις το παιδί με το καροτσάκι παραγκωνισμένο στο δημοτικό.... Δεν υστερεί σε κάτι από τα υπόλοιπα. Είναι η νοοτροπία που την περνάνε οι γονείς στα παιδιά. Στο σχολείο όμως πρέπει να αλλάξεις. Είναι συνολικό το πρόβλημα.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για την καλύτερη οργάνωση και χρηματοδότηση των φορέων;

Κοινωνιολόγος: Πιστεύω ότι το κράτος πρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του γιατί εξυπηρετούνται οι πολίτες του. Δεν γίνεται ότι πρόγραμμα γίνεται για αυτά τα παιδιά και για όλους τους ανθρώπους γενικά να τα περιμένουμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Γιατί; Να βοηθήσει στην ανάπτυξη αλλά από 'κει και πέρα να πρέπει να υπάρχει και το κράτος. Βλέπεις ότι ξοδεύονται τα χρήματα για βλακειές, κυριολεκτικά και γι' αυτούς τους ανθρώπους, δε δίνεται μια δραχμή. Βλέπεις τον ανάπηρο και για να πάρει επίδομα θέλει 50 δικαιολογητικά. Το γραφειοκρατικό κομμάτι είναι τεράστιο. Κάποια πράγματα πρέπει να αλλάξουν. Βλέπεις σε άλλα κράτη το γραφειοκρατικό κομμάτι .... Εδώ είναι η χώρα της γραφειοκρατίας, και χρονοβόρο και ψυχοφθόρο είναι.

Κάν' τους λίγο πιο εύκολη τη ζωή. Εγώ πιστεύω πως το πρόβλημα βρίσκεται στο κράτος.

Κοινωνική Υπηρεσία
Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης
Δυτικής Αττικής

Συνεντεύτρια: Θα ήθελα να μου πείτε κάποια πράγματα σχετικά με την νομική μορφή και τη στελέχωση του φορέα.

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δυτικής Αττικής. Επικεφαλής είναι ο Νομάρχης με νομαρχιακό συμβούλιο και από κει και πέρα υπάρχουν οι διάφορες Διευθύνσεις της Νομαρχίας, οι οποίες έχουν την δική τους οργανωτική και ιεραρχική δομή όπως για παράδειγμα η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας που είμαστε εδώ σήμερα , η Διεύθυνση Υγείας, η Διεύθυνση Κτηνιατρικής κλπ.

Συνεντεύτρια: Μήπως μπορείτε να μου πείτε κάποια χαρακτηριστικά της περιοχής σχετικά με την οικονομική της ανάπτυξη, τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης ....

Κοινωνική Λειτουργός: Συγκεκριμένα στοιχεία από κάποια έρευνα που να έχει κάνει η υπηρεσία μας, δεν έχει γίνει. Ίσως κάποιες άλλες υπηρεσίες της νομαρχίας να έχουν κάποια τέτοια στοιχεία. Από την εμπειρία μου όμως δουλεύοντας με τους κατοίκους της περιοχής, που είναι χρήστες των προγραμμάτων της Πρόνοιας παρατηρώ ότι σε πολύ μεγάλο ποσοστό υπάρχουν οικογένειες ή μεμονωμένα άτομα με πολλαπλά κοινωνικά προβλήματα. Υπάρχουν περιοχές, που είναι οι πολίτες σε μεγάλο ποσοστό χρήστες των υπηρεσιών της Πρόνοιας, επιδομάτων, συμβουλευτικής και κοινωνικής παρέμβασης.

Συνεντεύτρια: Υπάρχει και πολύ μεγάλος αριθμός μεταναστών...

Κοινωνική Λειτουργός: Πλέον σε όλη την Αθήνα, ακόμα και στο Κολωνάκι να δεις πόσες Φιλιπινέζες βοηθοί κυκλοφορούν.

Συνεντεύτρια: Ποιοι είναι οι βασικοί στόχοι της κοινωνικής υπηρεσίας εδώ;

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι όπως σε κάθε κοινωνική υπηρεσία που έχει σαν στόχο τις κοινωνικές παρεμβάσεις σε πολίτες και τις οικογένειες, στήριξη από κοινωνικής πλευράς και εφαρμογή των προγραμμάτων που προβλέπει το υπουργείο και που υλοποιούμε εμείς. Αυτά τα προγράμματα τώρα τι είναι,

ξεκινάμε από το γενικό, δηλαδή οποιασδήποτε μορφή κοινωνικής και συναισθηματικής φύσης, παρέμβαση, υποστήριξη σε μεμονωμένους πολίτες και οικογένειες που έχουν ανάγκη από τέτοιου είδους υπηρεσίες. Έχει κάποιος ένα οικογενειακό πρόβλημα και μπορεί να θέλει να συζητήσει με τον κοινωνική λειτουργό ή τον ψυχολόγο της υπηρεσίας. Μπορεί με κάποιο ραντεβού να ξεκινήσει μια συνεργασία η οποία μπορεί να είναι βραχυχρόνια ή μακροχρόνια ανάλογα με το είδος του προβλήματος ή μπορεί να υπάρξει μια σύνδεση και με άλλες υπηρεσίες οι οποίες μπορεί να είναι συναρμόδιες ή και περισσότερο αρμόδιες από μας ή μπορεί να είναι πηγή άντλησης βοήθειας με τα προγράμματά τους .

Αυτό είναι το ένα κομμάτι, το άλλο κομμάτι είναι η εφαρμογή της επιδοματικής πολιτικής. Κάποια από τα επιδόματα της Πρόνοιας προαπαιτούν να υπάρχει μαζί με τα δικαιολογητικά και έκθεση κοινωνικής υπηρεσίας με κάποιο ιστορικό που θα καταδεικνύει το συγκεκριμένο πρόβλημα για το οποίο έρχονται και τα επίσημα δικαιολογητικά να το επιβεβαιώσουν .

Συνεντεύτρια: Σαν προτεραιότητα έχετε κάποια συγκεκριμένη ευπαθή ομάδα;

Κοινωνική Λειτουργός: Όχι, το ίδιο αντιμετωπίζονται όλοι. Το ίδιο θ' αντιμετωπιστεί κάποιος πολίτης με πρόβλημα υγείας που χρειάζεται να μπει σε κάποιο πρόγραμμα επιδότησης, το ίδιο όμως και κάποιος με ένα σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα και θα θέλει την στήριξη των επαγγελματιών της υπηρεσίας

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη της υπηρεσίας σχετικά με τα Άτομα με Αναπηρίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Συγκεκριμένη γραμμή της υπηρεσίας για τα άτομα αυτά δεν υπάρχει . Στα πλαίσια όμως της υπηρεσίας υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός επιστημόνων, όπως κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι όπου μέσα στις βασικές τους σπουδές είναι ο τρόπος προσέγγισης και προσανατολισμού απέναντι σ' αυτά τα άτομα ε...νομίζω ότι είναι οι πλέον ενδεδειγμένοι από επαγγελματικής πλευράς. Δεν υπάρχει λύπη, με την κακώς εννοούμενη χρήση της λέξης, ούτε υπάρχει όμως και κάποια ξεχωριστή διάθεση να θεοποιείται το πρόβλημά τους σε σχέση με κάποιους άλλους. Αυτοί οι άνθρωποι πρέπει ν' αντιλαμβάνονται ότι τους αντιμετωπίζουμε όπως κάθε άλλο Έλληνα πολίτη,

δεν διαφέρουν από αυτή την άποψη, απλά κάποια στιγμή της ζωής τους εξαιτίας συγκεκριμένων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν υπάρχουν κάποιες αυξημένες ανάγκες που πρέπει ν' αντιμετωπιστούν. '

Συνεντεύτρια: Θεωρείται πώς υπάρχουν κάποιοι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες; Κάποια ελλιπής χρηματοδότηση για παράδειγμα.

Κοινωνική Λειτουργός: Πιθανολογώ ότι πρόβλημα χρηματοδότησης δεν υπάρχει, προβλέπονται τα κονδύλια από το κράτος για τους συγκεκριμένους αριθμούς πολιτών που επιδοτούμε. Ένα πρόβλημα που μπορεί ν' αντιμετωπίζουμε καθημερινά είναι αφενός η έλλειψη προσωπικού, γιατί αυτή τη στιγμή είμαστε 4-5 κοινωνικοί λειτουργοί για τόσο μεγάλη έκταση, όταν προβλέπονται 13 θέσεις οργανικές αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα, για την αμεσότητα της παρέμβασης, για την έκταση της παρέμβασης κλπ. Δεν αποτελεί μόνο πρόβλημα αυτό της δικής μας υπηρεσίας, αποτελεί ένα πανελλαδικό πρόβλημα και για όλες τις υπηρεσίες.

Επίσης είναι πολλές φορές οι ελάχιστες πηγές που υπάρχουν για ν' αντλήσεις βοήθεια, γιατί ο κοινωνικός λειτουργός για παράδειγμα, δεν έχει μια θέση ο ίδιος που βγάζει χρήμα, που βγάζει παροχές, που βγάζει προγράμματα αλλά πρέπει να έχει γνώση όλων των υπηρεσιών της κοινότητας που μπορεί ν' αντλήσει προγράμματα ή να συνδέσει τον πολίτη με την τάδε υπηρεσία. Δυστυχώς πολλές φορές βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν είτε η δυνατότητα καλού συντονισμού είτε δεν υπάρχουν τόσες πολλές βοήθειες.

Συνεντεύτρια: Οι τρόποι διακίνησης των πληροφοριών σχετικά με τα επιδόματα κλπ.

Κοινωνική Λειτουργός: Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας είναι υπηρεσίες που λειτουργούν εδώ και δεκαετίες. Είναι στη συνείδηση του κόσμου βαθιά ριζωμένο ότι το πρόβλημα έχουν, θα απευθυνθούν στην Πρόνοια. Οι χρήστες των προγραμμάτων γνωρίζουν τι ισχύει και το μεταδίδουν από στόμα σε στόμα. Άλλωστε τα προγράμματα μας δεν είναι καινούργια, ισχύουν για δεκαετίες. Η ροή του κόσμου είναι συνεχής και μιλούν μ' ένα κοινωνικό λειτουργό, του λένε το πρόβλημά τους και τον ρωτάνε τι λύσεις υπάρχουν, ποια προγράμματα υπάρχουν.

Συνεντεύτρια: Πόσα Άτομα με Αναπηρίες συμμετέχουν στα προγράμματα ή παίρνουν επιδόματα;

Κοινωνική Λειτουργός: Δεν υπάρχουν τέτοιου είδους στοιχεία. Δεν έχει γίνει κάποια ποσοτική ή ποιοτική μελέτη να δούμε πόσα Άτομα με Αναπηρίες εξυπηρετούνται το μήνα, το χρόνο, τη δεκαετία κλπ. Το μόνο που μπορεί να σου δώσει ή να ... είναι το πόσοι είναι στα προγράμματα εν ενεργεία. Υπάρχουν και Άτομα με Αναπηρίες που δεν παίρνουν επίδομα αλλά να έρθουν εδώ για να πληροφορηθούν για τρόπους αντιμετώπισης άλλων προβλημάτων τους .

Συνεντεύτρια: Η συχνότητα επαφών;

Κοινωνική Λειτουργός: Δεν υπάρχει συγκεκριμένος αριθμός, θα σου απαντήσω σαν κοινωνικός λειτουργός. Ξεκινώντας τη συνεργασία για το θέμα της επιδότησης μα ένα άτομο ή μια οικογένεια, που είναι κάτι απλό, μπορεί στη πορεία να δούμε πάρα πολλά προβλήματα που χρήζουν περαιτέρω αντιμετώπισης, η οποία μπορεί να είναι και μακροχρόνια. Εγγυάται στο πιο μπορεί να είναι το πρόβλημα και πώς επηρεάζει τον κάθε άνθρωπο ή την κάθε οικογένεια.

Συνεντεύτρια: Πώς τα ιστορικά φτάνουν σε εσάς; Έρχονται εδώ και σας λένε έχω πρόβλημα ή ακούτε κάτι μόνοι σας και παρεμβαίνετε;

Κοινωνική Λειτουργός: Είτε θα έρθουν να ζητήσουν βοήθεια οι ίδιοι και είναι βέβαια από τους βασικούς μας προσανατολισμούς αυτό, διότι είμαστε χώρος παροχής βοήθειας που ο άλλος θα πρέπει να έρθει οικιοθελώς να τη ζητήσει. Η βοήθεια δεν εξαναγκάζει και θα πρέπει και ο άλλος να βοηθηθεί. Αν δεν θέλει να βοηθηθεί όσα προγράμματα συνεργασίας, όσες μεθοδολογίες προσέγγισης, όσους τρόπους συνέντευξης και αν χρησιμοποιήσεις θα έχεις πάντα μπροστά σου ένα τείχος. Άλλος τρόπος είναι μέσω των προγραμμάτων προσέγγισης. Για παράδειγμα καταθέτει αίτηση προς το τμήμα Παιδικής Προστασίας μια άγαμη μητέρα και γνωρίζει ότι είναι προαπαιτούμενο η διενέργεια κοινωνικής έρευνας και η συνεργασία με εμάς .Άλλος τρόπος είναι αυτεπάγγελτα αν καταλάβουμε κάτι να επέμβουμε. Ζητάμε τη συνδρομή του εισαγγελέα γιατί δεν μπορούμε να παραβιάσουμε οικογενειακό άσυλο και παρεμβαίνουμε.

Συνεντεύτρια: Άρα δεν υπάρχει κάποιος άλλος γνώσης του πληθυσμού....

Κοινωνική Λειτουργός: Η καθημερινή μας εμπλοκή μας δίνει μια εικόνα. Μας δείχνει ποιες περιοχές αντιμετωπίζουν λιγότερα κοινωνικά προβλήματα και κάποιες περιοχές που κατά 95% περίπου θα είναι πελάτες της Πρόνοιας.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη περί κοινωνικής ενσωμάτωσης συγκεκριμένα για Άτομα με Αναπηρίες...

Κοινωνική Λειτουργός: Συγκεκριμένα προγράμματα δεν υπάρχουν γι' αυτό το θέμα, απλά έμμεσα μέσα από τα προγράμματα επιδότησης της υπηρεσίας ε... είναι χρήστες των προγραμμάτων. Δηλαδή τα προγράμματα απευθύνονται και σε αυτούς.

Τώρα η ενσωμάτωση είναι μια πολύ ευρεία έννοια. Μέσα από την καθημερινή μας συνεργασία ως επαγγελματίες, μέσα από την επιδοματική πολιτική, όλα αυτά αποσκοπούν σε λύση του προβλήματος που δεν είναι τίποτα άλλο από βήματα προς την ενσωμάτωσή τους. Έχουν σαν σκοπό ν' αρθούν κάποια εμπόδια και να γίνουν και οι ίδιοι λειτουργικοί μέσα στο κοινωνικό σύνολο.

Συνεντεύτρια: Θεωρείτε πως υπάρχουν κάποιες ιδιαιτερότητες αυτής της ομάδας σε σχέση με άλλες ευπαθείς ομάδες;

Κοινωνική Λειτουργός: Όταν ένας άνθρωπος είναι αρτιμελής και ξαφνικά συμβαίνει κάτι και γίνεται Άτομο με Αναπηρίες, όλο αυτό νομίζεις ότι δεν έχει αντίκτυπο στην συμπεριφορά του, στην κατάσταση της ψυχικής του υγείας. Έχει ορισμένες ιδιαιτερότητες στους τρόπους προσέγγισης και χειρισμού.

Συνεντεύτρια: Κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζει η δομή σε διάφορα επίπεδα; Είπατε πριν το θέμα της στελέχωσης .

Κοινωνική Λειτουργός: Αυτό είναι το βασικό. Υπάρχουν μέρες που έξω από το γραφείο μου περιμένουν πολλά άτομα με όλες τις ιδιαιτερότητες, μπορεί να είναι άτομα με ψυχικά προβλήματα, μπορεί να είναι άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας και να περιμένουν να τελειώσω με άλλα άτομα γιατί παράλληλα οι συνάδερφοι μου να είναι και αυτοί απασχολημένοι. Αν υπήρχε η ευχέρεια προσωπικού θα είχαμε καλύτερη εικόνα σε ότι είχε να κάνει με την αμεσότητα της παρέμβασης και την έκταση της παρέμβασης. Όχι πως δεν θα

υπήρχαν και τότε προβλήματα αλλά φαντάζομαι πως τα πράγματα θα ήταν καλύτερα.

Συνεντεύτρια: Η σχέση και η συνεργασία με άλλους φορείς;

Κοινωνική Λειτουργός: Είναι και καλές και κακές. Συνεργαζόμαστε με άλλες Πρόνοιες άλλων νομαρχιών, με εισαγγελία, με αστυνομία, με μη κυβερνητικές οργανώσεις, με γηροκομεία, θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων.

Συνεντεύτρια: Το κομμάτι της εργασιακής ένταξης, αν και δεν αφορά το πεδίο σας, θεωρείται ότι είναι ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής ενσωμάτωσης;

Κοινωνική Λειτουργός: Σαφώς, σκοπός δικός μας δεν είναι ν' αναπαράγουμε στρατιές χρηστών της πρόνοιας. Ήταν δηλαδή ο παππούς χρήστης, ο πατέρας και μετά ο γιος και βολεύονται σ' αυτή τη κατάσταση. Δεν θέλουμε να έχουμε τέτοιου είδους πελατεία, σε εισαγωγική το πελατεία στη πρόνοια. Θα θέλαμε να έχουμε άτομα που σε μια κρίσιμη στιγμή της ζωής τους απολαμβάνουν τα προγράμματα της πρόνοιας με την προοπτική πάντοτε να σταθούν στα δικά τους πόδια. Δεν είναι εύκολο όμως κάτι τέτοιο.

Συνεντεύτρια: Οι τελικοί στόχοι που πραγματοποιούνται μέσω των προσφερόμενων υπηρεσιών;

Κοινωνική Λειτουργός: Ο τελικός στόχος όσο αφορά την επιδοματική πολιτική της υπηρεσίας, δεν είναι άλλος από το να πληρώνονται τα επιδόματα σ' αυτούς που τα έχουν ανάγκη.

Συνεντεύτρια: Για τι ποσό μιλάμε;

Κοινωνική Λειτουργός: Κυμαίνονται πάντως ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων. Θεωρώ ότι δεν είναι κανένα σημαντικό ποσό. Η φιλοσοφία ίσως είναι ότι δίνοντας ψηλά επιδόματα κάπου θα βολευτεί και δεν θα προσπαθήσει παραπέρα να φτιάξει τη ζωή του. Θα γίνει αυτό που λέγαμε, τις στρατιές των μονίμων ανέργων, των μονίμων πονεμένων από τη ζωή.

Στόχος δικός τώρα είναι να δοθεί από μια μόνιμη λύση σε αυτό που φέρνει ο πολίτης ως πρόβλημα ή σε αυτό που δεν βλέπει ως πρόβλημα και εμείς θα τον στρέψουμε σ' ένα βαθμό αυτογνωσίας για τα πραγματικά του προβλήματα και να μπορέσει από κει και πέρα να λειτουργήσει μόνος του.

Συνεντεύτρια: Η καταγραφή τι περιλαμβάνει;

Κοινωνική Λειτουργός: Περιλαμβάνει ανάλογα πάντα ένα πλήρες κοινωνικό ιστορικό, περιλαμβάνει όλη τη πορεία του πολίτη, την τωρινή κατάσταση, την καταγραφή του προβλήματος, των συνθηκών που ζει και τις μελλοντικές προοπτικές.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των Ατόμων με Αναπηρίες; Αν και εξειδικεύω τώρα και δεν θέλετε.

Κοινωνική Λειτουργός: Για ποια αναπηρία θες;

Συνεντεύτρια: Γενικά, ας πούμε για τους τυφλούς.

Κοινωνική Λειτουργός: Το πρόβλημα της προσβασιμότητας. Δεν χρειάζεται να είσαι τυφλός για να το δεις αυτό. Βγες με ένα καροτσάκι στο δρόμο και προσπάθησε ν' αλλάξεις πεζοδρόμιο. Αυτά όμως δεν είναι θέματα που ασχολείται η πρόνοια. Δεν αναλαμβάνει δράσεις τέτοιου είδους. Δε θα μπορούσαμε. Οι υπηρεσίες είναι πολύ πιο εξειδικευμένες από αυτό που σας ανέφερα. Εδώ χρειάζονται άλλου είδους δράσεις σε ανώτερο επίπεδο, δηλαδή Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για βελτίωση της παροχής υπηρεσιών;

Κοινωνική Λειτουργός: Όσο πιο πολλές πηγές υποδομής και δομές υπάρχουν γιατί εμάς όπως σας είπα αποτελούν εργαλεία δουλειάς, τόσο καλύτερα θα είναι η δική μας παρέμβαση.

ΚΕΑ Άνω Λιόσια

Πρόεδρος: Κοίτα να δεις, ξεκινώντας θα ήθελα να σου πω πως εγώ δεν ξέρω από θεωρία, από πολιτικές, εκείνο που ξέρω όντας ανάπηρος είναι πως , το καλύτερο φάρμακο που αντιμετωπίζει όλες τις αναπηρίες του κόσμου εγώ το λέω δουλειά. Όχι μόνο τις αναπηρίες, γιατρεύει τις αδυναμίες, φτιάχνει καινούργιες ζωές.

Συνεντεύτρια: Για πόσα άτομα με Αναπηρίες μιλάμε; Έχει γίνει κάποια επίσημη έρευνα;

Πρόεδρος: Ναι, βέβαια, το 10% του πληθυσμού μας είναι Άτομα με Αναπηρία. Μπορώ να σας φέρω επίσημα γκάλοπ, σε επαφή με ανθρώπους που κάνουν κοινωνική έρευνα.

Συνεντεύτρια: Κάποιες καινοτομίες του ΚΕΑ;

Πρόεδρος: Το μάθημα συμπεριφοράς στα σχολεία. Προσπαθήσαμε να το εντάξουμε στα σχολεία αλλά δυστυχώς, τίποτα.

Συνεντεύτρια: Οι ανάπηροι και οι ηλικιωμένοι θεωρείστε από τις παραδοσιακές ομάδες της πρόνοιας. Πώς τόσα χρόνια που δίνονται παροχές δεν έχει γίνει τίποτα;

Πρόεδρος: Άκουσε να σου πω, δεν ξέρω τι λέει η θεωρία ή τι έχεις μάθει εσύ που σπουδάζεις. Την πραγματικότητα την μαθαίνεις μόνο όταν βιώνεις κάτι. Οι πραγματικές παροχές είναι αυτές που φτάνουν στο προορισμό τους. Για μένα αυτή τη στιγμή υπάρχουν λανθασμένες διαδικασίες, μαϊμούδες υγειονομικές επιτροπές που δίνουν σε υγιείς ανθρώπους επιδόματα και συντάξεις, ευεργετήματα που πάνε σε λάθος κατευθύνσεις. Αν αυτά δοθούν στους πραγματικούς δικαιούχους θα υπάρξει πολύ μεγάλη ισορροπία και τιμωρηθούν οι εκμεταλλευτές, οι αναπηροπατέρες.

Δεν μπορεί να δίνει η πρόνοια 200€ επίδομα σ' ένα Άτομο με Αναπηρία και να του δίνει να υπογράψει χαρτί ότι είναι ανίκανος για εργασία. Πώς να ζήσει με 200€; Να του δώσει 1000€, 1500€ αλλά αυτός που έχει πάρει ένα περίπτερο στο Σύνταγμα και του το έχει πάρει σαν ευεργέτημα, να μην πάρει επίδομα, να μην πάρει τίποτα. Δεν δικαιούται, δουλεύει. Εγώ έχω το μαγαζί μου. Αν πάω

και πάρω και εγώ σύνταξη, πάει να πει ότι εκμεταλλεύομαι. Αυτό πρέπει να καταλάβει η πολιτεία.

Συνεντεύτρια: Θα μου μιλήσετε λίγο για το Κέντρο σας;

Πρόεδρος: Ναι, είναι ένα Κέντρο Εργασίας Ατόμων με Αναπηρία. Μπορεί ο οποιοσδήποτε να κατασκευάσει ότι θέλει αντικαθιστώντας τις πρώτες ύλες και ή να το αφήσει στην έκθεσή μας ή να τον αποζημιώσουμε όταν πουληθεί. Εμείς εδώ πραγματικά λειτουργούμε προς όφελος των Ατόμων με Αναπηρία. Δεν είναι συνδικαλισμός. Ο συνδικαλισμός εδώ που φτάσαμε έχει γίνει μαγαζί, των πολιτικών. Όλοι οι πολιτικοί έρχονται λίγο πριν τις εκλογές στο παραπέντε και μας τάζουν αλλά μετά τις εκλογές χάνονται.

Η αναπηρία θέλει ανθρωπιά και συνεργασία. Εδώ το Κέντρο απευθύνεται άμεσα σε Άτομα με Αναπηρίες και το διαχειρίζονται Άτομα με Αναπηρίες. Γι' αυτό και έχει επιτυχία.

Συνεντεύτρια: Είναι καινοτομία να το διαχειρίζονται Άτομα με Αναπηρίες;

Πρόεδρος: Όχι, υπήρχε.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή για να καταλάβω. Εδώ είναι ένα Κέντρο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η οργανωτική του δομή...

Πρόεδρος: Άκουσε έχουμε 800 εθελοντές, συνεργάτες, κοινωνικούς λειτουργούς

Συνεντεύτρια: Εδώ τι υπηρεσίες προσφέρετε;

Πρόεδρος: Είναι 12 εργαστήρια. Έχει εργαστήρια ζωγραφικής, κεραμική, ξυλουργική, ηλεκτρονικών υπολογιστών, κλπ

Συνεντεύτρια: Περίπου πόσα άτομα είναι εδώ;

Πρόεδρος: 580 άτομα με Αναπηρίες και 800 συνεργάτες εθελοντές

Συνεντεύτρια: Η σχέση με την τοπική κοινωνία εδώ;

Πρόεδρος: Άψογη, μας γνωρίζουν, μας αγαπάνε και μακάρι να μπορούσαμε να είχαμε μια πολύ μεγάλη αγκαλιά να τους χωράει όλους.

Συγνώμη, πρέπει να φύγω...

Συνεντεύτρια: Ναι βέβαια, ευχαριστώ πολύ.

ΚΕΣΣΥ “Εργαστήρι”

Άνω Λιόσια

Συνεντεύτρια: Επειδή έχω μπερδευτεί λίγο, ποια η διαφορά μεταξύ ΚΥΥ και ΚΕΣΣΥ;

Ψυχολόγος: Δεν ξέρω, τι να σου πω...

Συνεντεύτρια: Καλά δεν πειράζει. Μπορείτε να μου πείτε κάποια πράγματα σχετικά με το προφίλ του φορέα σας;

Ψυχολόγος: Ναι, έχουμε πιστοποίηση από το ΕΚΕΠΙΣ που έχει να κάνει με κέντρα που παρέχουν συνοδευτικά προγράμματα παράλληλα με τα εργαστήρια.

Εμείς έχουμε 8 εργαστήρια, το εργαστήριο κοπτική-ραπτικής, της υφαντικής, της κεραμικής, εικόνες που ασχολείται και με κοσμήματα, επεξεργασία υφάσματος που μπορούν να φτιάχνουν τα παιδιά ύφασμα για μαξιλάρια, μπλούζες, μαντήλια, αρτοσκευάσματα κάτι το οποίο το πουλάμε έξω σε μεγάλη παραγωγή, κάποιο catering που υπάρχει και υπάρχουν και τα εργαστήρια που εντάσσονται τα παιδιά που δεν μπορούν να μπουν στην παραγωγική διαδικασία και εκεί περνούν δημιουργικά την ώρα τους. Τα ΚΕΣΣΥ είναι λοιπόν Κέντρα Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή ΚΥΥ και ΚΕΣΣΥ είναι το ίδιο

Ψυχολόγος: Περίπου, η βασική διαφορά μας πούμε σε εμάς είναι ότι προσπαθούμε να έχουμε παραγωγή. Δηλαδή ο στόχος μας δεν είναι να εκπαιδύσουμε τα παιδιά μόνο σε μια τέχνη, είναι να μπορέσουν να παράγουν τα παιδιά. Έτσι η εκπαίδευση είναι σε δύο επίπεδα. Το πρώτο είναι το θεωρητικό και πρακτικό κομμάτι. Δηλαδή να τους μάθεις να φτιάχνουν το κουλουράκι και το δεύτερο επίπεδο είναι το συνοδευτικό, έχει να κάνει με τη δουλειά που θα γίνει από ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, από θεραπευτή κλπ.

Συνεντεύτρια: Η στελέχωση του φορέα...

Ψυχολόγος: Έχουμε 35 άτομα προσωπικό, εκτός από το προσωπικό υπάρχουν πάρα πολλοί εθελοντές οι οποίοι είναι γονείς των παιδιών, συγγενείς αλλά και φίλοι. Υπάρχει το επιστημονικό προσωπικό, 1 επιστημονική διευθύντρια η οποία είναι παιδοψυχίατρος, 1 ψυχολόγος, 2 κοινωνικοί λειτουργοί, 3

εργοθεραπευτές, 2 γυμναστές και 2 ειδικοί παιδαγωγοί και οι εκπαιδευτές που είναι μέσα στα τμήματα. Οι εκπαιδευτές είναι τεχνίτες ουσιαστικά.

Συνεντεύτρια: Η οργανωτική δομή;

Ψυχολόγος: Η οργανωτική δομή, το διοικητικό συμβούλιο το οποίο είναι γονείς σαν να λέμε ένας σύλλογος γονέων και κηδεμόνων και εκλέγεται κάθε δύο χρόνια από κει και πέρα υπάρχει η επιστημονική και η διοικητική διεύθυνση.

Συνεντεύτρια: Η χρηματοδότηση από πού γίνεται;

Ψυχολόγος: Ένα μέρος από τη Νομαρχία, που είναι πολύ μικρό, ένα μέρος από τα ταμεία των παιδιών, για τις θεραπείες και τα προγράμματα που προσφέρουμε όπως επίσης σπόνσορες και τα πράγματα που πουλάμε. Τα κουλουράκια στα μεγάλα super market και το catering και οι χριστουγεννιάτικες κάρτες προσφέρουν αρκετό κέρδος για να καλύψουμε τα έξοδα.

Συνεντεύτρια: Ποια η διαφορά με τα ΚΕΑ εδώ στην περιοχή;

Ψυχολόγος: Εμείς αποτελούμε μια ιδιωτική πρωτοβουλία. Αυτός ο φορέας ξεκίνησε πριν 30 χρόνια στο Βύρωνα σ' ένα διαμέρισμα. Η βασική προϋπόθεση όταν ξεκίνησε αυτός ο σύλλογος είναι να έχουν τα παιδιά νοητική στέρηση, παράλληλα μπορεί να έχουν κάποιες άλλες ελαφριές αναπηρίες και πως μετά από το ειδικό σχολείο κάτι έπρεπε να κάνουν τα παιδιά. Και γι' αυτό έφτιαξαν αυτό το σύλλογο;

Συνεντεύτρια: Για πόσα άτομα μιλάμε;

Ψυχολόγος: εδώ έχουμε 85 παιδιά, η άδεια είναι 90

Συνεντεύτρια: Βασικοί στόχοι;

Ψυχολόγος: Βασικοί στόχοι των γονιών είναι ν' απασχοληθούν τα παιδιά τους να μην είναι στο σπίτι. Οι δικοί μας οι στόχοι, της επιστημονικής ομάδας, είναι να μπορέσουν τα παιδιά να μάθουν μια τέχνη και μελλοντικά να φτιαχτεί ένα νομοθετικό πλαίσιο που να μπορούν να είναι σε προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια αυτά. Αυτός είναι ο μεγάλος μας στόχος. Οι βασικές δυσκολίες γι' αυτό έχουν να κάνουν με τις αμοιβές και τις ασφάλειες των παιδιών. Δηλαδή μπαίνοντας στα προγράμματα εδώ τα παιδιά παίρνουν κάποια χρήματα και

παράλληλα είναι ασφαλισμένα για το χρόνο που βρίσκονται εδώ. Το διάστημα λοιπόν αυτό υπάρχει νομοθετική ρύθμιση, δεν θα χάσουν το επίδομα ή τη σύνταξη των γονιών αν όμως το παιδί εργαστεί χάνει κατευθείαν και το επίδομα και τη σύνταξη και την ασφάλιση. Και αυτό είναι το πιο σημαντικό, η ασφάλιση, γιατί πρακτικά ένα άτομο με νοητική στέρωση δεν μπορεί να δουλέψει 8ωρο. Θα δουλέψει 4ωρο.

Συνεντεύτρια: Και σιγά το επίδομα, 250€

Ψυχολόγος: Έχεις δίκιο αλλά και αυτά είναι πολύ σημαντικά. Αν το παιδί πάθει επιληπτική κρίση δεν θα δουλέψει. Και τι θα πει ο εργοδότης; Εγώ θα τον πληρώσω και ας μην μου δουλέψει; Σε κάποια τέτοια θέματα προσπαθούμε να βρούμε λύση

Συνεντεύτρια: Προσφερόμενες υπηρεσίες...

Ψυχολόγος: Προσφερόμενες υπηρεσίες είναι το κομμάτι των εργαστηρίων, της εκμάθησης μιας τέχνης και το συνοδευτικό κομμάτι που είναι εργοθεραπεία, ψυχολογική στήριξη στα παιδιά και στις οικογένειές, ειδική διαπαιδαγώγηση, γυμναστική, υπάρχει ομάδα ποδοσφαίρου συν κάθε Παρασκευή υπάρχουν τα εξωτερικά προγράμματα, όπως το πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής και άλλο ένα το οποίο προσπαθεί να εντάξει τα παιδιά στην τοπική κοινωνία. Δηλαδή να βγουν έξω να ψωνίσουν, να πιούν ένα καφέ, να πάνε στο ταχυδρομείο, στην τράπεζα.

Συνεντεύτρια: Η σχέση με την τοπική κοινωνία πως τη βλέπετε;

Ψυχολόγος: Όταν ήρθαμε εδώ πριν από 4 χρόνια δεν υπήρχε τίποτα μόνο τα εργαστήρια, καταφέραμε να έρθουν σπίτια κοντά μας, να φτιαχτούν δρόμοι, οπότε σε πρώτη φάση τους έχει η κοινωνία. Αυτό που προσπαθούμε εμείς είναι να δραστηριοποιηθούν στη τοπική κοινωνία τα παιδιά. Υπήρξε ένα πρόγραμμα ας πούμε να δουλέψουν στο δήμο, στο τμήμα της καθαριότητας. Βέβαια χρειάζεται πολύ αγώνας. Όταν ένα παιδί έχει μάθει να ζει στο κέντρο για παράδειγμα της Φιλαδέλφειας, όταν θα βγει έξω να δει κατευθείαν κόσμο. Εδώ για να το κάνει αυτό, αυτό πρέπει να πάρει το λεωφορείο για να κατέβει στη πλατεία των Άνω Λιοσίων. Γι' αυτό προσπαθούμε να εκπαιδεύσουμε τα παιδιά. Ένα άλλο πρόγραμμα είναι αυτό της ημιαυτόνομης διαβίωσης. Έχουμε

φτιάξει ένα χώρο που είναι σαν διαμέρισμα με το μπάνιο του, τα υπνοδωμάτια, κουζίνα και σαλόνι στο οποίο εκπαιδεύουμε τα παιδιά ανάλογα με τις ικανότητες που έχουν δηλ. να καθαρίσουν να σιδερώσουν, να κάνουν μπάνιο, κάνουν μαθήματα μαγειρικής, δηλαδή φτιάχνουν ένα εύκολο πρωινό και μια φορά την εβδομάδα φτιάχνεται ένα πιο δύσκολο φαγητό. Και αυτό είναι πολύ καλό γιατί ο γονιός λέει ότι καλά κάνετε και τους μαθαίνετε μια τέχνη αλλά πρέπει να μάθουν να μένουν σπίτι μόνοι τους .

Άλλος στόχος είναι να μένουν τα παιδιά σε κατοικίες γύρω από το εργαστήριο. Έχει φτιαχτεί η πρώτη κατοικία που μένουν 9 άτομα. Είναι κάτι το πιλοτικό, πρωτοπόρο για τα ελληνικά δεδομένα .Είναι οι πρότυπες κατοικίες. Υπάρχει μια γυναίκα που μένει όλο το 24ωρο με τα παιδιά. Το κάθε παιδί έχει το δικό του υπνοδωμάτιο με μπάνιο που το έχει φτιάξει με το προσωπικό του γούστο. Υπάρχει ένας κοινόχρηστος χώρος σαλόνι – κουζίνα και υπάρχει ένα playroom στο οποίο τα παιδιά απασχολούνται τα απογεύματα. Μένουν Δευτέρα με Παρασκευή και κάθε Παρασκευή φεύγουν και πάνε στα σπίτια των γονιών τους να τους δουν και έχουν αρχίσει να μένουν τώρα τελευταία ένα Σαββατοκύριακο τον μήνα εδώ και οργανώνουν εκδρομή. Το πρωί απασχολούνται στο εργαστήριο. Επιστρέφουν στο σπίτι το μεσημέρι να φάνε και να ξεκουραστούν και το απόγευμα έχουν απογευματινές δραστηριότητες . Ας πούμε κάθε Δευτέρα πηγαίνει ένας εργοθεραπευτής, την Τρίτη πάει γυμναστής, κάνουν γυμναστική, μπορεί να κάνουν μια βόλτα, να πάνε super market να ψωνίσουν. Κάθε Πέμπτη είναι ελεύθερη μέρα να επιλέξουν τα παιδιά τι θέλουν να κάνουν, που είναι συνήθως να πάνε έξω να φάνε. Κάθε Τετάρτη υπάρχει ένα πρόγραμμα που συμμετέχει η γυμνάστρια, η ειδική παιδαγωγός και εγώ ως ψυχολόγος και μαθαίνουμε στα παιδιά να μαζεύουν το δωμάτιό τους, να κάνουν ένα μπάνιο και να συζητήσουμε για τα παιδιά, για τα θέματα της εβδομάδας, όπως για το που θα πάμε τη Πέμπτη.

Συνεντεύτρια: Ειλικρινά δεν έχω ξανακούσει κάτι τέτοιο....

Ψυχολόγος: Ναι, είναι κάτι πρωτοποριακό. Βέβαια είναι κάτι το πιλοτικό. Πολλά λάθη γίνονται και προσπαθούμε να μάθουμε από αυτά τα λάθη.

Συνεντεύτρια: Μήπως υπάρχουν κάποιοι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες;

Ψυχολόγος: Το βασικότερο είναι το οικονομικό. Όταν εξαρτάσαι από το Υπουργείο ή από τα ταμεία δεν είναι πολλά τα πράγματα που μπορείς να κάνεις. Ένα παράδειγμα είναι πως τα χρήματα για το σπίτι τα μαζέψαμε από φίλους του συλλόγου. Υπάρχει ένας σύλλογος "Αγάπη και Φροντίδα" που μάζεψε χρήματα για το "Εργαστήρι" από διάφορες εκδηλώσεις. Αφού βρήκαμε τα χρήματα έχουμε κολλήσει στην πολεοδομία που δεν μας δίνει την άδεια να φτιάξουμε άλλα δυο σπίτια. Μιλάμε για 27 παιδιά, έτσι. Έχουμε καθυστερήσει έξι μήνες έτσι. Και είναι πολύ δύσκολο σ' ένα άτομο με νοητική στέρηση να εξηγήσεις τα γραφειοκρατικά προβλήματα που υπάρχουν.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη σας σχετικά με τις ανάγκες αυτών των ατόμων, δηλαδή ποια είναι;

Ψυχολόγος: Τα άτομα με νοητική στέρηση χρειάζονται συνεχή επίβλεψη. Ο στόχος μας είναι να αυτό εξυπηρετούνται. Να μπορέσουν να μείνουν μόνοι τους σ' ένα ελεγχόμενο περιβάλλον, κάτω από συνεχή επίβλεψη, όμως να μην έχουν ανάγκη και τον άλλον. Δηλαδή να μπορούν να ντυθούν να ντυθούν, να μπορούν να κάνουν ένα μπάνιο, να μπορούν να φτιάξουν κάτι να φάνε. Το βασικό ερώτημα εδώ είναι ότι οι γονείς τους είναι μεγάλοι και αν πεθάνουν τι θα κάνουν τα παιδιά τους; Γι' αυτό έχουμε σκεφτεί τη λύση των σπιτιών.

Ο στόχος λοιπόν είναι να φτιαχτούν τρεις κατοικίες αυτόνομης διαβίωσης.

Συνεντεύτρια: Έχει γίνει κάποια έρευνα σχετικά τα άτομα αυτά ή έρχεται κάποιος εδώ και λέει έχω αυτό το παιδί με αυτό το πρόβλημα;

Ψυχολόγος: Εδώ είναι σύλλογος γονέων και κηδεμόνων. Δεν έχουμε τη δυνατότητα να έχουμε μεγάλο αριθμό παιδιών και λέω παιδιά γιατί για τους γονείς τους παιδιά είναι. Το λέω αυτό γιατί είναι όλο ενήλικες. Είναι όλοι άνω των 25 ετών. Οι νέοι λοιπόν που έχουμε εμείς εδώ για να χρησιμοποιήσω ένα πιο σωστό όρο έρχονται μέσω των γονιών τους. Δεν έχουμε άδεια να είμαστε πάνω από 90 άτομα. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε πολύ κλειστοί. Δεν έρχεται κάποιος εδώ για να φύγει μετά, αν φύγει από το "Εργαστήρι" θα είναι επειδή το παιδί το θέλει, είτε κάποιου θανάτου. Κάθε Πέμπτη έχουμε μια μονάδα

αξιολόγησης όπου οι γονείς μπορούν ν' αξιολογήσουν το παιδί τους. Είναι όμως πάρα πολύ δύσκολο να πάρουμε καινούργια παιδιά. Κατά μέσο όρο μιλάμε για δυο παιδιά που μπορούμε να πάρουμε το χρόνο.

Συνεντεύτρια: Ο τρόπος προσδιορισμού των αναγκών τους ...

Ψυχολόγος: Πρώτα απ' όλα έρχονται από ένα άλλο σχολείο που υπάρχει μια αξιολογητική έκθεση που γνωρίζουμε πάνω κάτω τις ικανότητες των παιδιών, παράλληλα κάνουμε και εμείς αξιολόγηση που διενεργείται από ψυχολόγο και εργοθεραπευτή και ο κοινωνικός λειτουργός μιλάει με την οικογένεια, οπότε ξέρουμε από την αξιολόγηση τις ανάγκες του αλλά ενημερωνόμαστε και από την οικογένεια. Όταν τελειώνει η αξιολόγηση μαζεύεται η επιστημονική ομάδα και συζητά το ιστορικό κάθε παιδιού και μετά κλείνουμε ένα ραντεβού με τους γονείς και τους ενημερώνουμε αν ταιριάζει το κάθε παιδί σ' αυτό το χώρο, σε ποιο τμήμα θα μπορούσε να ταιριάζει, τι λίστα αναμονής υπάρχει κλπ. Αυτό που μας ενδιαφέρει επίσης είναι να βρούμε γονείς που θέλουν ν' ασχοληθούν με το παιδί. Εμείς εδώ δεν είμαστε παρκινγκ. Αφήνουν το παιδί και αυτό είναι. Υπάρχει ενεργή συμμετοχή των οικογενειών.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή οι δραστηριότητες "πατάνε" πάνω στις ανάγκες των παιδιών.

Ψυχολόγος: Ακριβώς και οι αλλαγές που γίνονται έχουν να κάνουν με τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Το κάθε παιδί είναι μοναδικό. Δεν μπορούμε να κατηγοριοποιούμε τα παιδιά και να πούμε έτσι θα λειτουργούμε. Δουλεύουμε διαφορετικά με το κάθε παιδί και κάθε χρόνο γίνεται αξιολόγηση του κάθε παιδιού από όλο το προσωπικό που ασχολείται μαζί του.

Συνεντεύτρια: Σχετικά με την κοινωνική ενσωμάτωση, ποια είναι η αντίληψή σας για το περιεχόμενό της;

Ψυχολόγος: Για μας πρώτα απ' όλα είναι να είναι ενεργοί πολίτες. Η κοινωνική λοιπόν ένταξη είναι πάρα πολύ δύσκολη πρακτικά. Έχουμε ένα μικρό αριθμό παιδιών που εργάζεται. Γύρω στα 2-3 άτομα το χρόνο που σε σύνολο 85 παιδιών καταλαβαίνεται ότι είναι πολύ μικρός.

Γι' αυτό προσπαθούμε να ευαισθητοποιήσουμε την τοπική κοινωνία με το να βγούμε εμείς έξω να τους χτυπήσουμε την πόρτα. Να μας δουν στο δρόμο, να

χρησιμοποιήσουμε τα μαγαζιά, να μετακινηθούμε. Και το άλλο που κάνει το "Εργαστήρι" είναι μια μεγάλη εκδήλωση τέλη Μαΐου με αρχές Ιουνίου στη Πλατεία Γκοτζιά. Αυτό που κάνουμε είναι να μας δίνει η Δημαρχία την πλατεία για ένα 24ωρο και εκεί δείχνουμε στον κόσμο ποιοι είμαστε, μας προβάλλει η τηλεόραση, έχουμε περίπτερα με έργα των παιδιών του κάθε τμήματος, μας βοηθάνε διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις, σύλλογοι, πρεσβείες οπότε καταφέρνουμε και κάποια έσοδα που τ' αξιοποιούμε για τα σπίτια και παράλληλα να δείξουμε την δουλειά των εργαστηρίων. Έτσι ευαισθητοποιούμε και κινητοποιούμε τον κόσμο.

Είναι λάθος να περιμένουμε η κοινότητα να έρθει σ' εμάς. Πρέπει εμείς να πηγαίνουμε στην κοινότητα.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή πώς μπορούν να ενσωματωθούν...

Ψυχολόγος: Με τη συμμετοχή στα προγράμματα της τοπικής κοινότητας. Παραδείγματος χάρη τα τελευταία χρόνια η Νέα Γενιά έχει ένα πρόγραμμα για νέους στο οποίο συμμετείχαμε και εμείς. Πέρσι συμμετείχαμε σ' ένα πρόγραμμα που τα παιδιά έφτιαζαν χαρταετούς, οπότε στην περιοχή είδαν να σηκώνονται ξαφνικά 50 χαρταετοί. Πήγαμε σε σχολεία, παρουσιάσαμε τι κάναμε, τους δώσαμε ένα CD.

Έρχονται και τα σχολεία εδώ, συζητάνε με τα παιδιά, μπαίνουν στα εργαστήρια και συζητάνε τι τους απασχολεί, για το ποδόσφαιρο, τι κάνουν τα Σαββατοκύριακα κλπ. Το φετινό πρόγραμμα ήταν δεντροφύτευση. Φτιάξαμε λοιπόν ένα πρόγραμμα δεντροφύτευσης στο οποίο μαζί με τους νέους μας συμμετείχαν και νέοι της περιοχής.

Συνεντεύτρια: Οι ιδιαιτερότητες των ατόμων με νοητική στέρηση σε σχέση με άλλες κοινωνικά ευπαθείς ομάδες ποιες είναι;

Ψυχολόγος: Να ξεκαθαρίσουμε λίγο το Άτομα με Αναπηρίες. Είναι τυφλός ή κουφός πολύ πιθανόν να μπορεί να δουλέψει δωρο. Για ένα άτομο με νοητική στέρηση αυτό είναι αδύνατο. Συν το πόσο εύκολα μπορούν να αντιληφθούν κάποια πράγματα, σίγουρα δηλαδή χρειάζονται κάποιον δίπλα τους. Αυτές είναι οι διαφορές. Ένας εργοδότης δεν προσλαμβάνει ένα άτομο με νοητική στέρηση. Προσλαμβάνει ένα άτομο με νοητική στέρηση και τον υπεύθυνο που

θα είναι δίπλα του. Εμείς δηλαδή στα προγράμματα του δήμου που συμμετέχουμε, 2 νέοι μας είναι εκεί και υπάρχει και ένας υπεύθυνος που τους επιβλέπει και τους εκπαιδεύει για να πηγαίνουν στη δουλειά, και τη συμπεριφορά που πρέπει να έχουν στη δουλειά αλλά αντιμετωπίζει και τα καθημερινά προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν.

Συνεντεύτρια: Κάποια άλλα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζετε, εκτός από τη χρηματοδότηση;

Ψυχολόγος: Δυστυχώς το βασικό πρόβλημα έχει να κάνει με τα χρήματα. Αν υπήρχε μια συνεχής και συγκεκριμένη ροή χρημάτων όλα θα ήταν καλύτερα. Δεν μιλάμε για υπέρογκα ποσά. Απλά να ξέραμε για τι ποσά μιλάμε και σε ποιο χρονικό διάστημα θα έρθει. Έχουμε μάθει να χτυπάμε πόρτες. Δεν έχει έρθει το κράτος να μας δώσει χρήματα για να κάνουμε όλα αυτά. Και αυτή είναι η διαφορά που έχουμε με άλλους φορείς. Δεν περιμένουμε από το κράτος.

Συνεντεύτρια: Η συνεργασία με άλλους φορείς;

Ψυχολόγος: Πάρα πολύ καλή. Ωστόσο θα θέλαμε να ξεφύγουμε από το "ΆμεΑ" και να γίνει ένα πεδίο για άτομα με νοητική στέρηση γιατί έχουν διαφορετικές ανάγκες από τα άλλα Άτομα με Αναπηρίες.

Συνεντεύτρια: Έχετε να προτείνεται κάποιους τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων;

Ψυχολόγος: Αυτό που θα θέλαμε είναι τα εργαστήρια να γίνουν παραγωγικά εργαστήρια. Και τι σημαίνει αυτό; Ότι έχω έσοδα που μπορώ να τα χρησιμοποιήσω για να φτιάξω περισσότερα πράγματα και παράλληλα τα παιδιά να παίρνουν μισθό. Αν καταφέρουμε να γίνει αυτό, θα υπάρξει και η ένταξη στην κοινότητα και τα άτομα με νοητική στέρηση θα νιώθουν ότι κάτι καταφέρνουν, ότι κάτι πετυχαίνουν και παράλληλα θα μειωθεί η χρηματοδότηση από το κράτος.

Όλοι αυτοί οι χώροι που ασχολούνται με άτομα με νοητική στέρηση, εργαστήρια έχουν, αλλά η χαρά είναι μεγαλύτερη όταν νιώθεις ότι προσφέρεις μέσω της δουλειάς σου και ανταμείβεσαι γι' αυτό. Εκεί που πραγματικά κλαίγαμε ήταν όταν πήγαμε supermarket και υπήρχε η δουλειά των παιδιών.

Αυτός είναι λοιπόν ο στόχος αφού εδώ μιλάμε για άτομα άνω των 25, το θέμα της εργασίας και το θέμα της κατοικίας. Πρέπει να βρεθεί μια λύση για το τι θα γίνουν αυτά τα άτομα μετά τον θάνατο των γονιών τους. Εμείς φτιάχνουμε τις κατοικίες αλλά δεν μπορούμε να καλύψουμε όλες τις ανάγκες και είναι πολύ μεγάλο το κόστος .

Μια άλλη πρόταση θα ήταν ένα ποσοστό των εργατικών κατοικιών να πηγαίνει σε Άτομα με Αναπηρίες.

Συνεντεύτρια: Κάποιες προτάσεις για καλύτερη οργάνωση...

Ψυχολόγος: Εμείς λειτουργούμε πολύ καλά, θα έλεγα. Από εμπειρία μου όμως θα έλεγα σ' αυτούς τους χώρους να υπάρχουν γιατροί επιστημονικοί διευθυντές γιατί όταν μιλάμε για νοητική στέρηση μιλάμε για φαρμακευτική αγωγή όσο περνούν τα χρόνια. Συν τα έσοδα και τα έξοδα.-

ΚΥΥ Δήμου Αμαρούσιου

Συνεντεύκτρια: Θα μπορούσες να μου πεις κάποια πράγματα για την οργανωτική δομή, τη νομική μορφή και στελέχωση του φορέα;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι, είμαστε δύο κοινωνικοί λειτουργοί, εγώ και άλλη μια κοπέλα. Ανήκουμε στην αναπτυξιακή του δήμου Αμαρούσιου, δεν προβλέπεται από το πρόγραμμα άλλο άτομο...Τι άλλο θες να σου πω;

Συνεντεύκτρια: Μήπως ξέρεις κάποια χαρακτηριστικά της περιοχής εδώ; Δηλαδή κάποια χαρακτηριστικά της απασχόλησης, της μετανάστευσης κλπ...

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι μετανάστες υπάρχουν αρκετοί. Δηλαδή αν δεις στο πρόγραμμα έχουμε γράψει στο σύνολο 390 άτομα και οι περισσότεροι είναι αλλοδαποί. Άτομα με Αναπηρία 23.

Συνεντεύκτρια: Η ανεργία είναι υψηλή;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι ναι είναι.

Συνεντεύκτρια: Οι βασικοί στόχοι του ΚΥΥ;

Κοινωνική Λειτουργός: Βασικός στόχος είναι να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στις υπηρεσίες απασχόλησης και κοινωνικής φροντίδας όλες οι ευπαθείς ομάδες. Αλλά πέρα από τις ευπαθείς ομάδες και απλοί άνεργοι μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα. Εμείς παρέχουμε και συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη σε κάποια άτομα που το χρειάζονται, από κει και πέρα είναι τι ανάγκες και τι ζητάει κάθε άτομο που έρχεται στο γραφείο.

Συνεντεύκτρια: Δηλαδή μιλάμε για εξατομικευμένη προσέγγιση...

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι ναι αλλά πάντα πάνω στην ανεργία. Πάνω στην εργασιακή ένταξη.

Συνεντεύκτρια: Για τα ΑμεΑ μου είπες ότι αντιμετωπίζονται απλά σαν μία κοινωνικά ευπαθή ομάδα. Για πόσα άτομα μου είπες;

Κοινωνική Λειτουργός: Μέχρι στιγμής έχουμε 392 άτομα συνολικά και 23 ΑμεΑ.

Συνεντεύκτρια: Κάποιοι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες;

Κοινωνική Λειτουργός: Έχουμε πολλούς. Γενικά δεν έχουμε, πώς να το πω, «πάτημα». Κάνουμε ότι μπορούμε με φυλλάδια, με ημερίδες αλλά δεν είμαστε γνωστοί. Προσπαθούμε να αναπτύξουμε επικοινωνία και συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς όπου εκεί θα βρούμε άτομα, όπως π.χ. ΟΑΕΔ, αλλά τίποτα.

Συνεντεύκτρια: Ειλικρινά πρωτοτυπείς! Όλοι οι άλλοι μου είπαν άριστη επικοινωνία.

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι; Πάντως δε σου λέω ψέματα. Όταν κάποιος πάει στο ΚΕΠ ας πούμε αφού τους έχουμε ενημερώσει για το Γραφείο και βλέπουν ότι κάνουν χαρτιά μπορεί το άτομο αυτό να είναι άνεργο, γιατί δεν του λένε για εμάς; Έχουμε κάνει τα πάντα. Απορώ δηλαδή και τα άτομα που έχουμε βρει, πως τα έχουμε βρει. Είναι πολύ δύσκολο στο να έρθουν. Έχουμε βάλει αφίσες, δεν ασχολούνται και οι ίδιοι οι άνεργοι... Δεν ξέρω πάνε στον ΟΑΕΔ και πέρα από μία έκδοση κάρτας ανεργίας δεν κάνουν τίποτα άλλο.

Συνεντεύκτρια: Δυσκολία στη χρηματοδότηση;

Κοινωνική Λειτουργός: Κοίτα αυτό έχει να κάνει με εμάς. Αν δεν μαζέψουμε τα απαιτούμενα άτομα και δεν συμπληρώσουμε τις απαιτούμενες ανθρωποώρες στις συνεδρίες η Ε.Ε. δεν θα μας δώσει τη χρηματοδότηση. Αποτέλεσμα αυτού είναι να μην πληρωνόμαστε και να μην έχουμε λεφτά να κάνουμε ενέργειες δημοσιότητας ε... Κατάλαβες; Όλα είναι μια αλυσίδα. Ότι μπορούμε και εμείς κάνουμε. Ε... Κάτι άλλο, ίσως ο χώρος που στεγαζόμαστε σαν Γραφείο να μην είναι ότι καλύτερο. Ο άλλος ακούει ΚΑΠΗ και δεν πάει το μυαλό του ότι εκεί είναι το πρόγραμμα. Εντάξει αυτό δεν είναι κάτι σοβαρό. Τα άλλα ήταν τα σοβαρά.

Συνεντεύκτρια: Η αντίληψη σχετικά με τις ανάγκες των ΑμεΑ και τρόποι κάλυψής τους;

Κοινωνική Λειτουργός: Τα ΑμεΑ είναι και αυτά δύσκολα. Σου είπα έχουμε μόνο 23 που θα έπρεπε να έχουμε περισσότερα.

Τα ΑμεΑ έρχονται αν κάποιος γνωστός τους ξέρει το πρόγραμμα, από στόμα σε στόμα ή τους παραπέμπει το Βοήθεια στο Σπίτι ή ένας σύλλογος που βρήκε τελικά χώρο και στεγάζεται, είναι καινούριος και είναι καθαρά για ΑμεΑ,

λέγεται Αμαρύσια Εστία και μας έχει παραπέμψει κάποια άτομα. Έτσι έρχονται.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή δεν έχει γίνει κάποια επίσημη έρευνα σχετικά με το πόσα άτομα με αναπηρία υπάρχουν και τι αναπηρία έχουν;

Κοινωνική Λειτουργός: Όχι δεν έχει γίνει κάποια έρευνα, το μόνο που έχει γίνει είναι κάποιες ημερίδες και εκδηλώσεις.

Συνεντεύτρια: Η συχνότητα επαφών με αυτά τα άτομα;

Κοινωνική Λειτουργός: Κοίτα έχουμε πέντε συναντήσεις ή και παραπάνω αν χρειάζεται. Υπάρχουν περιθώρια αλλά αν υπάρχει αίτημα και υπάρχει λόγος να συνεχιστεί η παρακολούθηση. Ο μέσος όρος είναι μέχρι πέντε συναντήσεις.

Συνεντεύτρια: Αν κατάλαβα καλά μιλάμε για ένα Γραφείο Συμβουλευτικής πάνω σε εργασιακά θέματα.

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι έτσι ακριβώς είναι.

Συνεντεύτρια: Και όσον αφορά την κοινωνική ενσωμάτωση των ΑμεΑ;

Κοινωνική Λειτουργός: Από εδώ ξεκινάμε με την εργασιακή ένταξη. Αν και να σου πω περισσότερο, εμείς Συμβουλευτική κάνουμε.

Συνεντεύτρια: Εσείς τους παραπέμπετε αλλού;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι τα παραπέμπουμε, εκτός και αν υπάρξει κάτι, ας πούμε ότι βγήκε μια προκήρυξη που είναι για Άτομα με Αναπηρία και τη δω και τον ενημερώσω και την κάνουμε μαζί την προκήρυξη. Εμείς τους παραπέμπουμε σε επιδοτούμενα σεμινάρια πιο πολύ. Υπάρχει ένα ΚΕΚ στο Γαλάτσι που είναι για Άτομα με Αναπηρίες. Εκεί πιο πολύ τους παραπέμπουμε αλλά και σε άλλα ΚΕΚ που δεν είναι εξειδικευμένα σε Άτομα με Αναπηρίες. Αλλά το ΚΕΚ είναι κάτι το προσωρινό, είναι για δύο με τρεις μήνες. Παρακολουθούν αυτό και όταν τελειώνει πάλι άνεργοι είναι.

Συνεντεύτρια: Τα Άτομα με Αναπηρίες έχουν κάποιες ιδιαιτερότητες σε σχέση με κάποιες άλλες ευπαθείς ομάδες;

Κοινωνική Λειτουργός: Ναι έχουν, σίγουρα έχουν. Τώρα θα μου πεις άλλες ευπαθείς ομάδες έχουν άλλες ανάγκες. Απλά θεωρώ ότι τα ΑμεΑ είναι το νούμερο ένα. Μια μητέρα μονογονεϊκής οικογένειας κάπου θα δουλέψει, ενώ το άτομα είτε με κινητικά προβλήματα είναι είτε με νοητική στέρση έχουν

πολύ πιο μεγάλη δυσκολία στο να εργαστούν. Και γενικότερα αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο.

Συνεντεύτρια: Η σχέση με την τοπική κοινωνία πως είναι;

Κοινωνική Λειτουργός: Καλή πιστεύω, δεν έχω δει κάτι το αρνητικό. Και με εκδηλώσεις που γίνονται ο κόσμος ευαισθητοποιείται όλο και περισσότερο.

Συνεντεύτρια: Εκτιμάς πως ανταποκρίνονται θετικά στο πρόγραμμα οι ενδιαφερόμενοι;

Κοινωνική Λειτουργός: Όταν έρθουν ναι. Θα γίνουν και οι συναντήσεις. Είναι μέχρι να έρθουν. Να ενημερωθούν ότι υπάρχει το συγκεκριμένο Γραφείο και θα έρθουν. Δεν το ξέρουν όμως. Δεν έχει μαθευτεί ακόμα.

Συνεντεύτρια: Κάποια άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η δομή σε άλλα επίπεδα;

Κοινωνική Λειτουργός: Το οικονομικό που σου είπα και πριν

Συνεντεύτρια: Οι τελικοί στόχοι πραγματοποιούνται μέσω των προσφερόμενων υπηρεσιών;

Κοινωνική Λειτουργός: Θεωρώ ότι ικανοποιούνται αν και θα θέλαμε μεγαλύτερη συνεργασία με άλλους φορείς για να έχουμε μεγαλύτερη συμμετοχή του κόσμου.

Συνεντεύτρια: Εσύ τι θα πρότεινες για να υπάρξει κάποια βελτίωση, τι θα έκανες διαφορετικά;

Κοινωνική Λειτουργός: Εγώ θα πρότεινα να ενεργοποιηθούν ακόμα πιο πολύ οι υπάλληλοι της υπηρεσίας και γενικά να υπάρξει πιο πολύ δημοσιότητα και διαφήμιση, βέβαια τι άλλο να κάνουμε; έχουμε βγάλει και αφίσες και φυλλάδια... αλλά πρέπει να ενεργοποιηθούν και τα ίδια τα άτομα. Έχουν μία αντίληψη είμαι άνεργος και δεν πρόκειται να γίνει τίποτα αλλά άμα δεν κινηθείς και εσύ ο ίδιος όντως δεν θα γίνει τίποτα. Άλλο είναι η συνεργασία με τους φορείς και η ενημέρωση ώστε όταν θα έρθει ο ενδιαφερόμενος να του πούμε υπάρχουν θέσεις, υπάρχουν προγράμματα κλπ αλλά για να ξέρουμε όλα αυτά πρέπει να υπάρχει πληροφόρηση και συνεργασία.

Συνεντεύτρια: Όταν έρχεται ο ενδιαφερόμενος ποια είναι η διαδικασία;

Κοινωνική Λειτουργός: Κοίτα για να μάθουμε και εμείς τι άνθρωπος είναι, ποιες είναι οι ανάγκες του, στην πρώτη συνάντηση παίρνουμε ένα κοινωνικό ιστορικό, τυπικά στοιχεία όπως όνομα, διεύθυνση, τηλέφωνο, αριθμό ταυτότητας επαγγελματική εμπειρία, μορφωτικό επίπεδο κλπ

Συνεντεύτρια: Συγκεκριμένα με τα ΑμεΑ;

Κοινωνική Λειτουργός: Το ποσοστό αναπηρίας κάποιο άλλο πρόσωπο με πρόβλημα υγείας στην οικογένεια, αν το σπίτι που ζουν είναι δικό τους ή με ενοίκιο κλπ. Επίσης καταγράφουμε ποιο είναι το δικό τους αίτημα.

Στη δεύτερη συνάντηση αν κάποιος δεν έχει βιογραφικό το ετοιμάζουμε παρέα και τον προετοιμάζουμε για συνέντευξη. Στον ιδιωτικό τομέα η συνέντευξη είναι το πιο σημαντικό.

Τον ενημερώνω κάθε φορά τι προκήρυξη έχει βγει, αν υπάρχει κάποιο επιδοτούμενο σεμινάριο συγκεντρώνουμε τα δικαιολογητικά παρέα κλπ. Πέρα από το εργασιακό αν κάποιος έχει ένα οικογενειακό πρόβλημα και θέλει ψυχολογική στήριξη παρέχουμε και ψυχολογική στήριξη. Αν και συνήθως δεν χρειάζεται.

Συνεντεύτρια: Αυτό το πρόγραμμα πόσο καιρό είναι;

Κοινωνική Λειτουργός: Ήταν να ξεκινήσει πριν δύο χρόνια αλλά καθυστέρησε ο δήμος και ξεκίνησε πριν ένα χρόνο. Ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2007 και είναι μέχρι το τέλος του 2008. Θα λειτουργήσει ενάμιση χρόνο ενώ κανονικά ήταν δύομιση χρόνια. Έπρεπε να ξεκινήσει νωρίτερα.

Ο στόχος είναι τα 800 άτομα μέχρι το τέλος του προγράμματος αλλά υπάρχει μία απόκλιση των 200 ατόμων οπότε βάλαμε σαν στόχο τα 600 άτομα. Αν είχε ξεκινήσει στη ώρα του ίσως να φτάναμε τα 800. Αν έχουμε συνεργασία με τους φορείς ίσως το καταφέρουμε αλλά δύσκολο, πολύ δύσκολο.

Συνεντεύτρια: Ευχαριστώ πάρα πολύ τελειώσαμε.

Κοινωνική Λειτουργός: Τίποτα να είσαι καλά.

ΚΕΣΥΥ “Μαργαρίτα”

Συνεντεύκτρια: Μήπως μπορείτε να μου πείτε κάποια πράγματα για τη νομική του μορφή;

Εκπαιδευτικός: Ναι, το “Μαργαρίτα” είναι ένα φιλανθρωπικό σωματείο ειδικώς αναγνωρισμένο. Ο χαρακτήρας του είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Μια πηγή χρηματοδότησης του είναι η νομαρχεία και μία άλλη πηγή είναι τα νοσήλια από τα Ταμεία των παιδιών και τα ευρωπαϊκά προγράμματα εφόσον τρέχουν.

Συνεντεύκτρια: Ο κύριος όγκος χρηματοδότησης από πού προέρχεται;

Εκπαιδευτικός: Από τη νομαρχεία.

Συνεντεύκτρια: Η οργανωτική του δομή;

Εκπαιδευτικός: Λοιπόν υπάρχει μία γενική διευθύντρια, υπάρχει ο επιστημονικός υπεύθυνος και ο υποδιευθυντής και μετά υπάρχουν οι διάφορες υπηρεσίες κοινωνική υπηρεσία, ψυχολογική υπηρεσία κλπ, υπάρχει το εκπαιδευτικό προσωπικό και το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Συνεντεύκτρια: Πόσα άτομα απαρτίζουν τη στελέχωση του φορέα και τι ειδικότητες;

Εκπαιδευτικός: Γύρω στα τριάντα άτομα μαζί με αυτούς που είναι part time, εκ’ των οποίων οι δεκατρείς είμαστε εκπαιδευτικοί, δύο από αυτούς είναι εργοθεραπευτές που κάνουν δουλειά εκπαιδευτικού, οι υπόλοιποι δέκα είναι εκπαιδευτικοί οι οποίοι είναι είτε απόφοιτοι της φιλοσοφικής είτε ειδικοί παιδαγωγοί είτε απόφοιτοι τμημάτων ψυχολογίας, έχουμε δύο κοινωνικούς λειτουργούς και μετά από τους part time έχουμε ένα δραματοθεραπευτή, μία εκπαιδύτρια γιόγκα οι οποίοι ανήκουν σε προγράμματα εξωτερικά και δεν πληρώνονται από το Κέντρο.

Συνεντεύκτρια: Οι βασικοί στόχοι του Μαργαρίτα ποιοι είναι;

Εκπαιδευτικός: Θα έλεγα ότι αφορούν δύο τομείς. Ο πρώτος τομέας είναι η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση των παιδιών με νοητική στέρωση, με σκοπό να αναπτύξουμε τις κοινωνικές τους δεξιότητες και να γίνουν όσο πιο ανεξάρτητα γίνεται στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή. Ο δεύτερος μεγάλος στόχος είναι η προώθηση όσων εξ' αυτών μπορούν στην αγορά εργασίας. Έχουμε την υπηρεσία της υποστηριζόμενης απασχόλησης που σπουδαστές που έχουν τα φώτα και την επιθυμία να εργαστούν έξω, στηρίζονται στην επιθυμία τους αυτή, τους βρίσκουμε δουλειά και τους τοποθετούμε και τους υποστηρίζουμε για όσο χρονικό διάστημα χρειαστεί, μπορεί να είναι και για όλη τους τη ζωή.

Συνεντεύτρια: Οπότε η στρατηγική που ακολουθείται...

Εκπαιδευτικός: Είναι ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και προώθηση στην ελεύθερη αγορά εργασίας ή όσων δεν μπορούν στα προστατευμένα εργαστήρια, τα οποία λειτουργούν στο άλλο κτίριο.

Συνεντεύτρια: Οι προσφερόμενες υπηρεσίες ποιες είναι;

Εκπαιδευτικός: Υπηρεσίες εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης από εξειδικευμένα ΚΕΚ πιστοποιημένα από το ΕΚΕΠΙΣ, συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και συναφείς ειδικότητες

Συνεντεύτρια: Ποια η διαφορά μεταξύ ΚΥΥ και ΚΕΣΣΥ;

Εκπαιδευτικός: Τα ίδια είναι, απλά όταν μιλάμε για υποστηριζόμενη εργασία σημαίνει ότι όταν ένα άτομο βρει δουλειά έξω από το Κέντρο το υποστηρίζουμε, δηλαδή υπάρχει κοινωνικός λειτουργός ο οποίος θα επισκεφτεί το χώρο εργασίας, θα το βοηθήσει να προσαρμοστεί εκεί, θα κάνει κάποιες επισκέψεις να δει αν υπάρχουν προβλήματα, αυτό είναι η υποστηριζόμενη απασχόληση. Το άλλο κομμάτι είναι οι συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, που κάποιοι κόβουν το συνοδευτικές και αφήνουν μόνο το υποστηρικτικές, οι οποίες συνοδεύουν και υποστηρίζουν το εκπαιδευτικό έργο που γίνεται. Υπάρχει δηλαδή ο εκπαιδευτικός πυρήνας και γύρω γύρω υπάρχουν ειδικότητες άλλες, όπως ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί, που υποστηρίζουν το άτομο.

Συνεντεύκτρια: Άκουσα πριν ότι τα παιδιά φτιάχνουν μπομπονιέρες;

Εκπαιδευτικός: Ναι, ένα από τα εργαστήρια που έχει μεγάλη επιτυχία είναι το εργαστήριο κατασκευής μπομπονιέρας που αναλαμβάνουμε παραγγελίες είτε για βαφτίσεις είτε για γάμους. Είναι ένα από τα έξι εργαστήρια τα οποία έχουμε. Τα ονομάζουμε προστατευμένα αν και δεν υπάρχει νομοθεσία ακόμα ξεκάθαρη, τα ονομάζουμε έτσι όπως στο εξωτερικό.

Συνεντεύκτρια: Τι άλλα εργαστήρια έχετε;

Εκπαιδευτικός: Εργαστήριο ειδών δώρου, που κατασκευάζουμε εποχιακά είδη δώρων όπως τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και φτιάχνουμε στεφάνια, γούρια κλπ. Διάφορα άλλα είδη δώρων, ας πούμε κάποιες εταιρίες κάνουν δώρα στο προσωπικό τους. Έχουμε τη μεταξοτυπία που τυπώνουμε σε ύφασμα ή σε χαρτί κάποιες χριστουγεννιάτικες κάρτες ή μπλουζάκια. Έχουμε ένα τμήμα φασόν, στο οποίο παίρνουμε εργασία από ένα εργοστάσιο κατασκευής ηλεκτρολογικού υλικού και κάνουμε τη συναρμολόγηση εμείς εδώ, δηλαδή κουρελούδες, κιλίμια και είδη υφαντικής. Ένα τμήμα βιολογικής καλλιέργειας λαχανικών, φρούτων και αρωματικών φυτών και το τελευταίο που έχουμε είναι πάλι κατασκευής είδη δώρου και εικαστικής τέχνης όπως κομπολόγια, φομπιζού

Συνεντεύκτρια: Φαντάζομαι πως για να κάνετε όλα αυτά θα πρέπει να είσατε ανταγωνιστικοί στην αγορά...

Εκπαιδευτικός: Ναι έχουμε πολύ καλές τιμές, εντάξει είναι και η ποιότητα αλλά έχουμε και μία πολύ μεγάλη γκάμα προϊόντων

Συνεντεύκτρια: Μαθαίνετε στα άτομα και πως ν' αυτοεξυπηρετούνται;

Εκπαιδευτικός: Ναι, η ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων έχει να κάνει με την ανάπτυξη όλων των δεξιοτήτων και μέσα σ' αυτές είναι και η αυτοεξυπηρέτηση. Κάνουμε πρόγραμμα κουζίνας ώστε αν μείνουν μόνα τους να κάνουν κάποια απλά πράγματα, πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής ώστε να μάθουν να χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς αλλά και τις υπηρεσίες της κοινότητας.

Συνεντεύκτρια: Εδώ δε μένουν τα παιδιά ε;

Εκπαιδευτικός: Όχι και ούτε προβλέπεται να μένουν. Αυτό είναι επιστημονικά παρωχημένο μοντέλο. Είναι λίγο ιδρυματικό κάποιος να ζει και να εργάζεται στον ίδιο χώρο.

Συνεντεύκτρια: Αριθμός παιδιών στο Μαργαρίτα;

Εκπαιδευτικός: Συνολικά εκατό άτομα.

Συνεντεύκτρια: Κάθε χρόνο παίρνετε και άλλα άτομα;

Εκπαιδευτικός: Έχουμε δύο τμήματα, το ένα το λεγόμενο εκπαιδευτικό είναι ο χώρος που βρισκόμαστε τώρα, που είναι ηλικίας 14 – 21 ετών και από εδώ κάθε χρόνο κάποιες θέσεις ελευθερώνονται εφόσον κάποιος αποφοιτούν . Αυτοί που αποφοιτούν από αυτό το τμήμα πηγαίνουν στο επαγγελματικό τμήμα, τα λεγόμενα προστατευμένα εργαστήρια. Αλλά από του χρόνου και μετά τα εργαστήρια έχουν συμπληρώσει τις θέσεις και δεν μπορούν να δεχτούν άλλο άτομο εκτός αν αδειάσει κάποια θέση, δηλαδή αν κάποιος βρει δουλειά ή φύγει από το τμήμα για προσωπικούς ή οικογενειακούς λόγους.

Συνεντεύκτρια: Η ηλικία των ατόμων;

Εκπαιδευτικός: Από 14 – 44 ετών ο μεγαλύτερος. Υπάρχει όριο ηλικίας μέχρι τα πενήντα.

Συνεντεύκτρια: Μετά;

Εκπαιδευτικός: Μετά θα πρέπει να δημιουργηθούν άλλες δομές. Το Μαργαρίτα έχει συγκεκριμένο χαρακτήρα και αποστολή.

Συνεντεύκτρια: Θεωρείτε ότι υπάρχουν κάποιοι παράγοντες απόκλισης των στόχων από τις υπηρεσίες;

Εκπαιδευτικός: Η ελλιπής χρηματοδότηση, παράδειγμα το Μαργαρίτα χρηματοδοτείται από σταθερές πηγές κατά 50%, που σημαίνει ότι με το ζόρι καλύπτει τα έξοδα μισθοδοσίας, αν θες να κάνεις κάτι καινούριο, κάτι να φτιάξεις πρέπει να βρεις χορηγούς.

Το ένα είναι αυτό, το δεύτερο πιο σημαντικό είναι ότι στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη συντονισμού μεταξύ των υπουργείων. Εμείς εδώ είμαστε ένα Κέντρο που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, συγχρόνως τα προγράμματα τα ευρωπαϊκά ανήκουν στο Υπουργείο Απασχόλησης και επίσης

από άποψη αντικειμένου είμαστε πιο κοντά στο Υπουργείο Παιδείας. Υπάρχουν έτσι αντιφάσεις, καθυστερήσεις και επικαλύψεις αρμοδιοτήτων. Το τρίτο κομμάτι έχει να κάνει με την αποκατάσταση στην αγορά εργασίας και αφορά το κομμάτι της νομοθεσίας με τα επιδόματα γιατί επικρατεί μία σύγχυση η οποία κάνει πολύ φορές τους γονείς να είναι αρνητικοί απέναντι σε μία μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση του παιδιού τους από το φόβο μήπως χάσουν το επίδομα ή τη σύνταξη από την πλευρά των γονέων. Αυτά τα τρία θα έλεγα εγώ.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη σχετικά με τις ανάγκες αυτών των ατόμων ποια είναι;

Εκπαιδευτικός: Προσπαθούμε να δούμε τις δικές τους ανάγκες όπως εκφράζονται είτε μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία που γίνεται σε καθημερινή βάση, είτε μέσα από θεσμούς που έχουμε όπως είναι η συνέλευση κάθε εβδομάδα όπου θα μαζευτούν όλοι οι σπουδαστές για να εκθέσουν τη γνώμη τους για διάφορα πράγματα, για τη ζωή τους μέσα στο Μαργαρίτα, δηλαδή προσπαθούμε αυτά που κάνουμε να μην είναι επιθυμίες δικές μας αλλά των παιδιών. Επίσης έχουμε ένα περιοδικό το οποίο είναι ένα βήμα έκφρασης των αναγκών τους και των επιθυμιών τους. Τα άτομα με νοητική στέρωση επειδή δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν τον εαυτό τους εκπροσωπούνται από άλλους και είναι πάρα πολύ σημαντικό να εκφράζονται τα θέλω τους και οι ανάγκες τους.

Συνεντεύτρια: Τα άτομα που έρχονται εδώ, πως έρχονται; Έχει γίνει κάποια έρευνα;

Εκπαιδευτικός: Κατά κανόνα παραπέμπονται από άλλες υπηρεσίες συναφείς, που αυτές μπορεί να είναι ειδικά σχολεία που μόλις ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους έρχονται εδώ, είτε άλλες μονάδες του Υπουργείου Παιδείας, είτε από τις κοινωνικές υπηρεσίες των ιδιωτικών σχολείων, δήμων, είτε από δομές του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας όπως ξενώνες. Δεν έχει γίνει κάποια έρευνα.

Συνεντεύτρια: Δηλαδή σε καθημερινή βάση συναντιέστε με τα παιδιά...

Εκπαιδευτικός: Ναι, ουσιαστικά ναι.

Συνεντεύτρια: Η αντίληψη περί κοινωνικής ενσωμάτωσης ποια είναι;

Εκπαιδευτικός: Αυτό είναι ένα μεγάλο ζήτημα. Για να μιλάμε για κοινωνική ενσωμάτωση πρέπει να μιλάμε για ένα εκπαιδευτικό σύστημα ανοικτό σε όλους, κάτι που δεν ισχύει στην Ελλάδα όσο και αν υποστηρίζεται στα λόγια αυτό, καθώς επίσης και το που θα εργαστούν τα άτομα αυτά, που θα μείνουν τα άτομα αυτά, που θα πάνε όταν πεθάνουν οι γονείς τους. Αν δεν έχουν λυθεί θέματα εργασίας, διαβίωσης, στέγασης δεν μπορούμε να μιλάμε για κοινωνική ενσωμάτωση.

Συνεντεύτρια: Ποιες ιδιαιτερότητες έχουν αυτά τα άτομα σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό αλλά και με τα υπόλοιπα Άτομα με Αναπηρίες;

Εκπαιδευτικός: Εκτός από το ότι είναι μια κατηγορία που αν δεν εκπροσωπηθεί από άλλους δεν έχει φωνή, υπάρχει το ζήτημα της δυσκολίας στην κατανόηση των κοινωνικών συνθηκών που αντιμετωπίζουν και αυτό σημαίνει αυξημένος κίνδυνος εκμετάλλευσης είτε σεξουαλικής είτε με οικονομικό περιεχόμενο είτε οποιοδήποτε είδους εκμετάλλευση και γι' αυτό χρειάζονται υποστήριξη σε ζητήματα αντίληψης κοινωνικών καταστάσεων.

Συνεντεύτρια: Πως είναι η σχέση σας με την τοπική κοινότητα;

Εκπαιδευτικός: Είναι αρκετά καλή. Έχουμε κάνει αρκετά καλή δουλειά σε αυτό τον τομέα και με το δήμο και με τα σχολεία της περιοχής έχουμε καλές σχέσεις. Ανταλλάσσουμε επισκέψεις, χρησιμοποιούμε τους χώρους τους κλπ.

Συνεντεύτρια: Ποια η ανταπόκριση των σπουδαστών;

Εκπαιδευτικός: Κοίτα εκτός από την ετήσια αξιολόγηση, γίνονται συνέχεια αξιολογήσεις στην ουσία από τους σπουδαστές και έτσι μαθαίνουμε την γνώμη τους. Είναι μία καλή πηγή πληροφόρησης. Ενδεικτικό είναι επίσης ένα αρκετά καλό ποσοστό επαγγελματικής αποκατάστασης. Γύρω στους 25 αποφοίτους στα τριάντα χρόνια που το Μαργαρίτα λειτουργεί που είναι ένα από τα καλά ποσοστά.

Συνεντεύτρια: Η σχέση και η συνεργασία με τους άλλους φορείς;

Εκπαιδευτικός: Το κράτος απουσιάζει στο να προωθήσει την συνεργασία. Πιο πολύ ότι γίνεται, γίνεται με ατομική ευθύνη. Λίγο ευκαιριακά και ασυντόνιστα. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο συνεργασίας και αυτό θα έπρεπε να το δούμε γιατί στο εξωτερικό κέντρα όπως το Εργαστήρι και το Μαργαρίτα έχουν

προσχωρήσει σε άλλους οργανισμούς που λειτουργούν σαν ομπρέλα και οι οποίοι έχουν μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη και ισχύ ώστε η φωνή που θα ακούγεται έξω να είναι πιο ηχηρή και συντονισμένη.

Συνεντεύκτρια: Κάποιες ποτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων;

Εκπαιδευτικός: Εντάξει όπως είπα και πριν ένα καλύτερο συντονισμό μεταξύ των υπουργείων, ένα ξεκαθάρισμα του πλαισίου σχετικά με τα προστατευμένα εργαστήρια και καλύτερη συνεργασία με αρμόδιους φορείς. Ενεργοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης ως ένα θεσμό εξουσίας που βρίσκεται πιο κοντά στους πολίτες. Επίσης τι θα γίνει σχετικά με την αποκατάσταση των παιδιών και την επιδοματική πολιτική του κράτους, πρέπει να ξεκαθαριστεί και αυτό ...ε και κυρίως το θέμα της χρηματοδότησης από το κράτος που πρέπει να είναι ανάλογη των υπηρεσιών που προσφέρονται και σίγουρα χρειάζεται μία στήριξη και μία καλύτερη συνεργασία με ακαδημαϊκούς φορείς ώστε να ξεκινήσουν έρευνες για την κοινωνική πραγματικότητα στην Ελλάδα γιατί δεν γίνεται οι ίδιες πολιτικές που εφαρμόζονται έξω να εφαρμόζονται και εδώ, αφού μιλάμε για μια διαφορετική πραγματικότητα.

Συνεντεύκτρια: Οι τελικοί στόχοι πραγματοποιούνται μέσω των προσφερόμενων υπηρεσιών;

Εκπαιδευτικός: Ναι και έχουν να κάνουν με το κομμάτι της αυτονόμησης μέσω ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων και το άλλο μεγάλο κομμάτι έχει να κάνει με το κομμάτι της επαγγελματικής αποκατάστασης

Συνεντεύκτρια: Κάποιες προτάσεις βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών ;

Εκπαιδευτικός: Ναι όπως είπα καλύτερη χρηματοδότηση, περισσότερος έλεγχος από το κράτος γιατί ούτε αυτό υπάρχει και η δημιουργία ενός Εθνικού Συστήματος Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας κατά το Εθνικό Σύστημα Υγείας ώστε οι υπηρεσίες να είναι πιο συντονισμένες. Ας πούμε μετά τα πενήντα για άτομα με νοητική στέρηση δεν υπάρχουν δομές ή αποκλειστικά για άτομα με σύνδρομο DOWN, τα εντάσσουν μαζί με τα άλλα άτομα με νοητική στέρηση αλλά πολλές φορές δεν ταιριάζουν στο περιβάλλον.